

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w województwie podlaskim

plany zadań ochronnych
Natura 2000

**Praca zbiorowa pod redakcją dr Małgorzaty Falenckiej-Jabłońskiej, 2011r.
Zmiany wprowadzone przez RDOŚ w Białymstoku - 2014r.
(zmiany w 2015 r.wprowadzone przez Towarzystwo Ochrony Siedlisk ProHabitat na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku).**

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem.....	
1.1 Informacje ogólne.....	
1.2 Ustalenie terenu objętego Planem.....	
1.3 Mapa obszaru Natura 2000.....	
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem.....	
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.	
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy.....	
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	

Moduł A.....

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony.....	
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru.....	
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów.....	
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	
2.5. Istniejące plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego.....	
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane.....	
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru.....	

2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru.....	
2.6.3. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	

Moduł B.....

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem.....	
3.1. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych nieleśnych	
3.2. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych leśnych	
3.3. Stan ochrony gatunków zwierząt	
3.4. Stan ochrony gatunków roślin	
4. Analiza zagrożeń	
5. Cele działań ochronnych	

Moduł C.....

6. Ustalenie działań ochronnych	
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony.....	
8. Wskazania do dokumentów planistycznych.....	
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony.....	
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	
11. Zestawienie uwag i wniosków	
12. Literatura	
13. Dokumentacja fotograficzna Jeleniewo PLH200001	
13. Wykaz załączników	

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w województwie podlaskim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Jeleniewo
Kod obszaru	PLH200001
Opis granic obszaru	Plik *.shp w układzie współrzędnych PUWG 1992 (EPSG: 2180)
SDF	Plik PDF Standardowego Formularza Danych (załącznik nr 1)
Położenie	Obszar położony jest w województwie podlaskim, w powiecie: suwalskim, w gminach: Jeleniewo, Szypliszki, Przerośl, Rutka-Tartak, Suwałki.
Powierzchnia obszaru (w ha)	5 910,10
Status prawny	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej 2013/741/UE z dnia 07.11.2013 r. (decyzja przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG siódmy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L 350 z 21.12.2013).
Termin przystąpienie do sporządzenia Planu	7.03.2011 r.
Koordynator Planu	Dr Małgorzata Falencka-Jabłońska, tel. 22 715 04 13, falenckm@ibles.waw.pl ,
Planista Regionalny	Iwona Naliwajek, tel. 85 74 069 81 w. 47, iwona.naliwajek@bialystok.rdos.gov.pl
Sprawujący nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, ul. Dojlidy Fabryczne 23, 15–554 Białystok, tel. 85 74 06 981, fax: 85 74 06 982

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Procent powierzchni obszaru pokryty istniejącym dokumentem planistycznym
			Nie stwierdzono przesłanek określonych w art. 28 ust. 11 Ustawy o ochronie przyrody, które uzasadniałyby nie obejmowanie jakiejkolwiek części obszaru projektem Planu	

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

Mapę obszaru Natura 2000 określa Załącznik nr 2.

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony danego Obszaru Natura 2000. Obowiązek ten wynika z art.6(1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 93/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory - Dz.U.UE.L.206/7 z dnia 22 lipca 1992 r. ze zm.).

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1. ustawy o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2009 nr 151 poz. 1220 ze zm.). Podstawą prawną projektu PZO jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zmian.). Celem opracowania PZO jest ocena stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które mają znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej.

Dokumentacja projektu PZO zestawiana jest w kolejnych etapach prac w formie elektronicznej. Zapoznanie się ze zgromadzonymi materiałami oraz projektem planu jest możliwe za pomocą strony internetowej RDOŚ Białystok, w zakładce Plany zadań ochronnych NATURA 2000. Zespół ekspertów realizujący projekt PZO wraz z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Białymstoku zorganizują trzy serie spotkań dyskusyjnych z udziałem przedstawicielami zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność na terenie obszaru Natura 2000 PLH200001 oraz lokalnej społeczności i władz samorządowych.

Obszar Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 o powierzchni 5910,1 ha, mający znaczenie dla Wspólnoty został zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z dnia 10.01.2011 r. (decyzja przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny, notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669 - Dz.U. UE L33 z dnia 08.02.2011 r.).

Przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 był początkowo nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*). Został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie (Limpens, 1999). Na szczeblu krajowym podlega on ochronie ścisłej na podstawie Rozporządzenia Ministra o Ochronie Gatunkowej Zwierząt z dnia 26 września 2001 r.

Na szczeblu międzynarodowym nocek łydkowłosy chroniony jest na podstawie:

1. Aneksu II Konwencji Berneńskiej oraz w ramach Rezolucji nr 6 stałej komisji tej konwencji dotyczącej listy gatunków wymagających specjalnej ochrony siedlisk;
2. Aneksu Konwencji O ochronie Wędrownych Gatunków Dzikich Zwierząt (Konwencja Bońska);
3. Porozumienia o ochronie Nietoperzy w Europie, podpisanego na bazie Konwencji Bońskiej;
4. Od 1996 r. znajduje się na Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych IUCN w kategorii gatunków wrażliwych (VU) objęty Aneksem II i IV Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej, co wymaga tworzenia Specjalnego Obszaru Ochrony.

Rozszerzenie granic tego obszaru Natura 2000 podyktowane było włączeniem żerowisk tego gatunku. Przedmiotami ochrony są tu siedliska i gatunki:

- siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- **3140** Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*
- **3260** Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*
- **6210** Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków
- **6230** Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie)
- **6510** Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- **7110** Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- **7140** Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- **7230** Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

- **91D0** Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino*)
- **91E0** Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*)

- gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- **1318** Nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*)
- **1308** Mopek (*Barbastella barbastellus*)
- **1337** Bóbr europejski (*Castor fiber*)
- **1355** Wydra (*Lutra lutra*)
- **1166** Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)
- **1188** Kumak nizinny (*Bombina bombina*)

- gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

- **1903** Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*)

Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu zadań ochronnych.

Proces planistyczny prowadzący do sporządzenia projektu Planu składa się z następujących etapów:

ETAP I

Wstępny: przygotowanie do prac nad projektem planu i utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy

ETAP II

Opracowanie projektu PZO (zgromadzenie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, ocena stanu ochrony, ustalenie i identyfikacja zagrożeń,

harmonogram przeprowadzonych prac)

ETAP III

Opiniowanie i weryfikacja projektu Planu W toku prowadzenia prac nad projektem PZO bieżące informacje o ich postępach i przebiegu były publikowane na stronie internetowej RDOŚ Białystok <http://www.bialystok.rdos.gov.pl/natura2000pzo/> oraz udostępnione wszystkim zainteresowanym stronom w siedzibach jednostek administracji samorządowej (gminy, starostwa). Umożliwiło to ścisłą współpracę wykonawców projektu PZO z lokalnymi społecznościami, instytucjami oraz potencjalnymi inwestorami. Położenie – województwo połaskie, powiat suwalski, teren gmin: Jeleniewo, Szypliszki, Przerośl, Rutka-Tartak i Suwałki. Ustalenia planu zadań ochronnych mogą w sposób bezpośredni oddziaływać na:

- organy administracji leśnej;
- organy administracji samorządowej i terenowe organy administracji rządowej;
- właścicieli i użytkowników gruntów rolnych, leśnych oraz wód a także właścicieli nieruchomości, w obrębie których występują przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001;
- przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadł.	Pop. lęgowa	Populacja migr.	Ocena pop./względna powierzchnia	Ocena st. zach.	Ocena izol./Stopień reprezentatywności	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	3140-1	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	<i>Charetea Charion fragilis</i>	0,04				C	A	B	A	Dane literaturowe
S2	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	<i>Ranunculo n fluitantis</i>	0,12				B	B	B	B	Dane literaturowe
S3	6210	Murawy kserotermiczne - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków	<i>Festuco-Brometea</i>	0,02				C	B	C	B	Dane literaturowe i badania terenowe (2011 r.)
S4	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe - płaty bogate florystycznie	<i>Nardion</i>	0,02				C	B	B	B	Dane literaturowe i badania terenowe (2011 r.)
S5	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	<i>Arrhenather ion elatioris</i>	3,86				C	B	B	B	Dane literaturowe i badania terenowe (2011 r.)

S6	7110-1	Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	<i>Oxycocco-Sphagnetea</i>	0,17				C	B	B	B	Dane zaktualizowane na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w 2015 r.
S7	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska)	<i>Scheuchzeri o-Caricetea</i>	0,27				C	A	B	B	Dane zaktualizowane na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w 2015 r.
S8	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<i>Caricion davallianae</i>	0,79				C	B	A	B	Dane zaktualizowane na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w 2015 r.
S9	91D0	Bory i lasy bagienne	<i>Dryopteridi -Betuletum Sphagno-Piceetum</i>	0,21				C	B	B	B	Dane literaturowe i badania terenowe (2011 r.)
S10	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe i olszowo-jesionowe	<i>Fraxino-Alnetum</i>	0,60				C	A	A	A	Dane literaturowe i badania terenowe (2011 r.)
Z1	1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>		P			B	C	B	B	Uznano za przedmiot ochrony
Z2	1355	Wydra europejska	<i>Lutra lutra</i>		P			B	C	C	B	Uznano za przedmiot ochrony

Z3	1318	Nocek łydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>		500	XX	B	C	A	A	Weryfikacja danych literaturowych. Dwa sezony obserwacji terenowych w okresie rozrodu (czerwiec 2014 i 2015). Liczenia w koloniach rozrodczych. Badania radiotelemetryczne karmiących i ciężarnych samic w czerwcu 2014 oraz maju i czerwcu 2015. Brak danych o migrującej i zimującej populacji gatunku.
Z4	1308	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>		XX	XX	B	C	C	B	Gatunek został błędnie ujęty w SDF obszaru - oceny dokonano w oparciu o dane archiwalne dotyczące stwierdzenia nielicznych osobników zimujących, błędnie zlokalizowanych w granicach obszaru Jeleniewo. Istnieje konieczność weryfikacji SDF.

Z5	1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>		P			C	B	A	B	Uznano za przedmiot ochrony
Z6	1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>		P			C	B	C	C	2009-2011- aktualne, niepublikowane badania terenowe
R1	1903	Lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i>		100-250			C	B	C	B	Dane literaturowe
Propozycje nowych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo												
pS1	9170-2	Grąd subkontynentalny	<i>Tilio-Carpinetum</i>	0,36				B	C	C	C	Badania terenowe (2011 r.)
pS2	3150-2	Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne	<i>Potamion</i>	0,04				A	A	A	A	Badania terenowe (2011 r.)
pZ1	1145	Piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>					D				(dane zweryfikowane) 2009-2011- aktualne, niepublikowane badania terenowe
pZ2	1134	Różanka	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>					D				dane zweryfikowane 2009
pZ3	1098	Minóg ukraiński	<i>Eudontomyz on mariae</i>					D				dane zweryfikowane 2009
pZ4	1149	Koza	<i>Cobitis taenia</i>					D				dane zweryfikowane 2009

pZ5	1163	<i>Głowacz białopłetwy</i>	<i>Cottus gobio</i>					D				dane zweryfikowane 2009
pZ6	1318	Nocek łydkowłosy w (populacja zimująca)	<i>Myotis dasycneme</i>					D				Błachowski G., 2015. Raport wyników inwentaryzacji zimowej nocka łydkowłosego <i>Myotis dasycneme</i> w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Manuskrypt, TOS ProHabitat.

Gdzie symbol oznacza:

S - siedliska, **R** – rośliny, **Z** – zwierzęta (w tym ptaki),

pZ – gatunek nie wykazany w SDF obszaru – propozycja nowego przedmiotu ochrony,

pS – siedlisko przyrodnicze nie wykazane w SDF obszaru - propozycja nowego przedmiotu ochrony.

3150-2 Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne (*Potamion*) – siedlisko to nie zostało wykazane w SDF. Na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w ramach terenowych prac nad PZO stwierdzono jego występowanie na niewielkiej powierzchni. Z tej racji narażone jest zamulanie i zarastanie trzciną pospolitą *Phragmites australis*.

9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*) nie został wykazany w SDF-ie obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Badania terenowe przeprowadzone w 2011 r. wykazały jednakże występowanie tego siedliska przyrodniczego. Większość odnalezionych płątów nie odbiega w sposób znaczący od wzorca syntaksonomicznego. Drzewostany na tym siedlisku są złożone z gatunków liściastych, a w runie występują gatunki grądowe, których lista jest niepełna ze względu na młody wiek drzewostanów (30-60 lat). Dane terenowe wskazują na włączenie tego siedliska do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001.

1149 Koza (*Cobitis taenia*): gatunek ryby nie wykazany w SDF. Występowanie gatunku w obszarze potwierdzają publikacje: Chybowski Ł. i in. 2002 „Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy” IRS Olsztyn; „Dane z odłowów kontrolnych na rzece Czarna Hańcza i Jeziorze Szelment Wielki” PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach prowadzonych w 2010 r. i 2011 r. (dane niepublikowane). Pul G. „Operat rybaki Jeziora Szelment Wielki”

PZW Białystok 2006; Odłowy przeprowadzono na: rzece Szelmętka, jez. Szelment Wielki, rz. Czarna Hańcza. W trakcie badań terenowych w 2011 r. stwierdzono jego występowanie w ramach prac nad projektem Planu.

1134 Różanka (*Rhodeus sericeus amarus*): gatunek ryby nie wykazany w SDF. Występowanie gatunku w obszarze potwierdzają publikacje: Chybowski Ł. i in. 2002 „Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy” IRŚ Olsztyn; „Dane z odłowów kontrolnych na rzece Czarna Hańcza i Jeziorze Szelment Wielki” PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach prowadzonych w 2010 r. i 2011 r. (dane niepublikowane). Pul G. „Operat rybacki Jeziora Szelment Wielki” PZW Białystok 2006; Odłowy przeprowadzono na: rzece Szelmętka, jez. Szelment Wielki, rz. Czarna Hańcza. W trakcie badań terenowych w 2011 r. stwierdzono jego występowanie w ramach prac nad projektem Planu.

1145 Piskorz (*Misgurnus fossilis*): gatunek ryby nie wykazany w SDF. Występowanie gatunku w obszarze potwierdzają publikacje: Chybowski Ł. i in. 2002 „Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy” IRŚ Olsztyn; „Dane z odłowów kontrolnych na rzece Czarna Hańcza i Jeziorze Szelment Wielki” PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach prowadzonych w 2010 r. i 2011 r. (dane niepublikowane). Pul G. „Operat rybacki Jeziora Szelment Wielki” PZW Białystok 2006; Odłowy przeprowadzono na: rzece Szelmętka, jez. Szelment Wielki, rz. Czarna Hańcza. W trakcie badań terenowych w 2011 r. stwierdzono jego występowanie w ramach prac nad projektem Planu.

1098 Minóg ukraiński (*Eudontomyzon mariae*): gatunek ryby nie wykazany w SDF. Występowanie gatunku w obszarze potwierdzają publikacje: Chybowski Ł. i in. 2002 „Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy” IRŚ Olsztyn; „Dane z odłowów kontrolnych na rzece Czarna Hańcza i Jeziorze Szelment Wielki” PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach prowadzonych w 2010 r. i 2011 r. dane niepublikowane). Pul G. „Operat rybacki Jeziora Szelment Wielki” PZW Białystok 2006; Odłowy przeprowadzono na: rzece Szelmętka, jez. Szelment Wielki, rz. Czarna Hańcza. W trakcie badań terenowych w 2011 r. stwierdzono jego występowanie w ramach prac nad projektem Planu.

1163 Głowacz białopletwy (*Cottus gobio*): gatunek ryby nie wykazany w SDF. Występowanie gatunku w obszarze potwierdzają publikacje: Chybowski Ł. i in. 2002 „Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy” IRŚ Olsztyn; „Dane z odłowów kontrolnych na rzece Czarna Hańcza i Jeziorze Szelment Wielki” PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach prowadzonych w 2010 r. i 2011 r. (dane niepublikowane). Pul G. „Operat rybacki Jeziora Szelment Wielki” PZW Białystok 2006; Odłowy przeprowadzono na: rzece Szelmętka, jez. Szelment Wielki, rz. Czarna Hańcza. W trakcie badań terenowych w 2011 r. stwierdzono jego występowanie w ramach prac nad projektem Planu.

1318 Nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*) (populacja zimująca): populacja zimująca nocka łydkowłosego nie została wskazana w SDF-ie. Występowanie populacji zimującej w obszarze potwierdzają przeprowadzone w 2015 r. badania terenowe: Błachowski G., 2015. Raport wyników inwentaryzacji zimowej nocka łydkowłosego *Myotis dasycneme* w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Manuskrypt, TOS ProHabitat.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku została utworzona podstrona dotycząca projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” (<http://www.bialystok.rdos.gov.pl/natura2000pzo>). Na

stronie tej zamieszczane są bieżące dane z prac nad projektem PZO dla obszaru Ostoja w Dolinie Górnej Narwi. Uwagi do projektu PZO można zgłaszać pisemnie na adres siedziby RDOŚ w Białymstoku, a także elektronicznie na adres email: iwona.naliwajek@bialystok.rdos.gov.pl.

W ramach prac nad projektem Planu został utworzony Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW), składający się z przedstawicieli kluczowych grup interesu, tj. zainteresowane osoby i podmioty, których projekt Planu bezpośrednio dotyczy lub którzy mają wpływ na sposób realizacji ustaleń projektu Planu, a także eksperci przyrodniczy. Członkowie ZLW pracowali nad projektem Planu w ciągu trzech spotkań dyskusyjnych, których celem było wypracowanie wspólnej wizji ochrony obszaru Natura 2000 – uwzględniającej zarówno obowiązek ochrony przedmiotów ochrony, wykorzystującej wiedzę naukową oraz lokalną wiedzę na temat obszaru oraz potrzeby i dążenia osób i podmiotów korzystających z obszaru.

Spotkania dyskusyjne odbyły się w Bibliotece Publicznej w Jeleniewie w następujących terminach: 9 V 2011 r., 18 VIII 2011 r. oraz 13 IX 2011 r. Na drugim spotkaniu wszyscy uczestnicy wzięli udział w ankiecie przeprowadzonej przez przedstawicieli IOŚ-PIB w ramach realizacji projektu badawczego Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego pt. „Modele konfliktów społecznych związanych z funkcjonowaniem obszarów Natura 2000 w Polsce”. Zbiorne wyniki tego sondażu dla całego województwa podlaskiego zostaną opublikowane na stronie internetowej IOŚ-PIB <http://www.ios.edu.pl> na przełomie 2011/2012 r.

Informacje o spotkaniach ZLW były przekazywane zainteresowanym osobom i podmiotom listownie oraz drogą elektroniczną, zaproszenia na spotkania były także publikowane na stronie internetowej RDOŚ w Białymstoku. Dodatkowo, w prasie lokalnej publikowane było obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o przystąpieniu do opracowania projektu Planu (publikacja w dn. 15.03.2011 r. w „Gazecie Wyborczej”). Ponadto, obwieszczenie to zostało umieszczone na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i starostw właściwych ze względu na miejsce i przedmiot postępowania.

Po zakończeniu prac nad projektem Planu w prasie lokalnej publikowane było obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o przystąpieniu do konsultacji społecznych (publikacja w dn. 22.11.2011 r. w „Gazecie Wyborczej”). Obwieszczenie to również zostało umieszczone na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i starostw właściwych ze względu na miejsce i przedmiot postępowania.

Po zamieszczeniu projektu Planu na stronie internetowej RDOŚ w Białymstoku w ciągu 21 dni od daty opublikowania istniała możliwość składania uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do przedstawionego dokumentu na adres:

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku,

ul. Dojlidy Fabryczne 23, 15-554 Białystok

lub drogą elektroniczną na adres: iwona.naliwajek@bialystok.rdos.gov.pl

W związku ze zmianą przepisów prawnych dotyczących opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, wynikających z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 kwietnia 2012r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. z 2012r., poz.506), zaistniała konieczność dokonania zmian w projekcie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo. Zmiany polegały na wyodrębnieniu działań obligatoryjnych i fakultatywnych na terenie gospodarstw rolnych lub ich części, znajdujących się w granicach przedmiotowego obszaru Natura 2000. Zmiany planu zadań ochronnych w przedmiotowym zakresie zostały opracowane przez RDOŚ w Białymstoku. W związku z wprowadzeniem zmian do Planu, zaistniała konieczność przeprowadzenia ponownych konsultacji społecznych projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo. Przedmiotem konsultacji są działania obligatoryjne i fakultatywne wyodrębnione w Planie.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Marszałek Województwa Podlaskiego	polityka regionalna, planowanie przestrzenne, promocja regionu województwa podlaskiego, udostępnianie informacji w tym zakresie	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 1 15-888 Białystok	85 74 85 101 kancelaria@umwp-podlasie.pl
Starostwo Powiatowe w Suwałkach	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Świerkowa 60 16-400 Suwałki	87 565 92 00 sekretariat@powiat.suwalski.pl
Urząd Gminy Szypliszki	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Suwalska 21 16-411 Szypliszki	87 568 10 85 ug_szypliszki@pro.onet.pl
Urząd Gminy Suwałki	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. T. Kościuszki 71 16-400 Suwałki	87 566 21 36 sekretariat@gmina.suwalki.pl
Urząd Gminy Jeleniewo	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Słoneczna 3 16-404 Jeleniewo	87 568 30 22 ug_jeleniewo@pro.onet.pl

Urząd Gminy Przerośl	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Rynek 2 16-427 Przerośl	87 569 10 19 ug_przerosl@op.pl
Urząd Gminy Rutka-Tartak	zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. 3 Maja 13 16-406 Rutka-Tartak	87 568 72 56 sekretariat@rutka-tartak.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd Zlewni Giżycko	harmonijne zarządzanie gospodarką wodną i inwestycjami z nią związanymi z wymogami ochrony przyrody	ul. 29 Listopada 5 16-300 Augustów	87 643-66-78 augustow@warszawa.rzgw.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	nadzór nad gospodarką leśną, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze zarządzanym przez jednostki Lasów Państwowych	ul. Lipowa 51 15-424 Białystok	85 74 818 00 rdlp@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Suwałki	nadzór nad gospodarką leśną, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej	ul. Wojska Polskiego 1 16-400 Suwałki	87 566 42 95 suwalki@bialystok.lasy.gov.pl
Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jeleniewie		ul. Suwalska 38 16-404 Jeleniewo	87 568 30 94
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze województwa, nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok	85 740 69 81 biuro.bialystok@rdos.gov.pl

Stowarzyszenie na Rzecz Suwalszczyzny	działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	ul. Mechaników 14 16-400 Suwałki	87 566 76 13 sns.info@wp.pl
LITPOL LINK SP. Z O. O.		ul. Wojciecha Górskiego 9 00-033 Warszawa	22 323-34-61 litpol-link@litpol-link.pl
Suwalski Park Krajobrazowy		Malesowizna - Turtul 16-404 Jeleniewo	87 569 18 01 zarzad@spk.org.pl
Agencja Nieruchomości Rolnych OT Olsztyn GSP w Zielonym Kamedulskim z/s w Suwałkach	zarządzanie gruntami rolnymi własności Skarbu Państwa	GSP w Zielonym Kamedulskim ul. Sportowa 22 16-400 Suwałki	87 565 12 96
BP Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Suwałkach	wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez wdrażanie instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udzielanie pomocy ze środków krajowych, zgodnie z Ustawą z dnia 9 maja 2008r o ARiMR (Dz.U. Nr 98 poz. 634, z późn zm.)	ul. Sportowa 22 16-400 Suwałki	87 563 19 33
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej	sporządzanie map tematycznych do PZO na podstawie systemu informacji przestrzennej, ortofotomap oraz, danych z ewidencji i użytkowania gruntów	Sękocin Stary ul. Leśników 21 05-090 Raszyn	22 825 90 79 sekretariat@warszawa.buligl.pl
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze województwa, nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa	22 579 29 00 kancelaria@gdos.gov.pl
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku	w imieniu Skarbu Państwa wykonuje prawa właścicielskie do większości wód w obszarze, będąc tym samym odpowiedzialny za realizację obowiązków państwa w stosunku do tych wód – w tym osiągnięcie celów środowiskowych	ul. Handlowa 6 15-399 Białystok	tel. 85 7481- 200 fax 85 7481-201 sekretariat.wzmiuw@wzmiuw. wrotapodlasia.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
Iwona Naliwajek	przedstawiciel RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	85 74 069 81 w. 47 iwona.naliwajek@bialystok.rdos.gov.pl
Małgorzata Falencka-Jabłońska	Koordynator Planu	Wykonawca, ZEL IBL	22 715 04 13 falenckm@ibles.waw.pl
Zbigniew Lutyński	Przedstawiciel Urzędu Gminy Szypliszki	Urząd Gminy Szypliszki	zlutynski@interia.pl
Marek Waszkiewicz	Przedstawiciel Urzędu Gminy Jeleniewo	Urząd Gminy Jeleniewo	inwestycje@jeleniewo.i-gmina.pl
Katarzyna Zackiewicz	Przedstawiciel Urzędu Gminy Jeleniewo	Urząd Gminy Jeleniewo	inwestycje@jeleniewo.i-gmina.pl
Ludmiła Onisko	Przedstawiciel Urzędu Gminy Jeleniewo	Urząd Gminy Jeleniewo	inwestycje@jeleniewo.i-gmina.pl
Joanna Rokosz	Przedstawiciel Urzędu Gminy Przerośl	Urząd Gminy Przerośl	87 569 10 19 srodowisko_przerosl@o2.pl
Andrzej Kurpiewski	Przedstawiciel LIT POL LINK Sp z o.o.	LIT POL LINK Sp z o.o.	andrzej.kurpiewski@litpol-link.pl
Emilia Sadłowska	Przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Suwalszczyzny	Stowarzyszenie na Rzecz Suwalszczyzny	87 566 76 13 sns.info@wp.pl
Jadwiga Jankowska	Przedstawiciel Agencji Nieruchomości Rolnych OT Olsztyn GSP w Zielonym Kamedulskim z/s w Suwałkach	Agencja Nieruchomości Rolnych OT Olsztyn, GSP w Zielonym Kamedulskim z/s w Suwałkach	87 565 12 96 jjankowska@anr.gov.pl
Barbara Gołowacz	Przedstawiciel RDLP w Białymstoku	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	b.golowacz@bialystok.lasy.gov.pl
Teresa Świerubska	Przedstawiciel Suwalskiego Parku Krajobrazowego	Suwalski Park Krajobrazowy	teresa.swierubska7@gmail.com
Olgierd Furman	Przedstawiciel Nadleśnictwa Suwałki	Nadleśnictwo Suwałki	olgierd.furman@bialystok.lasy.gov.pl

Jadwiga Mierzejek	Przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Suwałkach	Starostwo Powiatowe w Suwałkach	87 565 92 00 sekretariat@powiat.suwalki.pl
Krystyna Okraśńska-Siergiej	Przedstawiciel RZGW w Warszawie Zarząd Zlewni Giżycko	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd Zlewni Giżycko	augustow@warszawa.rzgw.gov.pl
Krzysztof Furmanek	Przedstawiciel BULiGL	Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej	krzysztof.furmanek@zarzad.buligl.pl
Joanna Radkiewicz	Przedstawiciel RDOŚ Białystok	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	jradkiewicz@rdos.gov.pl
Grzegorz Piekarski	Przedstawiciel RDOŚ Białystok	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	gpiekarski@rdos.gov.pl
Dorota Krzykwa-Vaszon	Przedstawiciel RDOŚ Białystok	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	dkrzykwa-vaszon@rdos.gov.pl
Justyna Kot	Przedstawiciel RDOŚ Białystok	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	
Beata Bezubik	Przedstawiciel RDOŚ Białystok	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	85 740 69 81 bbezubik@bialystok.rdos.gov.pl
Ks. Tadeusz Antonowicz		Parafia Rzymsko-Katolicka w Jeleniewie	87 568 30 94
Katarzyna Jabłońska	Przedstawiciel Urzędu Gminy Suwałki	Urząd Gminy Suwałki	87 566 21 36 wew. 46
Karolis Sankovski	LitPol Link Sp. z o.o.	Przedstawiciel „Połączenie elektroenergetyczne Polska – Litwa”	22 323 34 61 litpol-link@litpol-link.eu
Stefan Samson	Rolnik	Mieszkaniec wsi Kruszki	
Alicja Buczyńska	Przedstawiciel Urzędu Gminy Szypliszki	Urząd Gminy Szypliszki	87 568 1085 ug_szypliszki@pro.onet.pl

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
Materiały niepublikowane	Kwiatkowski P. i in. 2015: Dokumentacja inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk 7110, 7140 i 7230 w obszarze Natura 2000 PLH200001 Jeleniewo w województwie podlaskim	Inwentaryzacja przyrodnicza siedlisk 7110, 7140 i 7230 w obszarze Natura 2000 PLH200001 Jeleniewo	Pełna	
Materiały publikowane	Białokoz W., 1999: Biebrzański Park Narodowy - plan ochrony: operat ochrony ekosystemów wodnych.	Zróżnicowanie zbiorowisk, zbiorników wodnych i terenów podmokłych	Wskazówki i cechy charakterystyczne do oceny stanu siedlisk	
Materiały niepublikowane	Błachowski G., 2015. Raport wyników inwentaryzacji zimowej nocka łydkowłosego Myotis dasycene w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Manuskrypt, TOS ProHabitat.	Zminowa inwentaryzacja nocka łydkowłosego Myotis dasycene w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	Pełna	
Materiały Publikowane	Plan Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w województwie podlaskim. Praca zbiorowa pod redakcją dr Małgorzaty Falenckiej-Jabłońskiej (2011), zmiany w 2014 r. - RDOŚ w Białymstoku.	Informacja o przedmiotach ochrony, ocena stanu ich ochrony, identyfikacja zagrożeń, cele działań ochronnych, działania ochronne.	Dane porównawcze	
Ekspertyzy przyrodnicze	Zapart A., Kokurewicz T., Ciechanowski M., Rachwald A., Apoznański G. (2014). Ochrona nocka łydkowłosego na obszarze Natura 2000 Jeleniewo i na Suwalszczyźnie – wyniki badań i efekty ekologiczne zadania. „Nietoperek”, Aneta Zapart. Gdańsk 2014.	Najbardziej aktualne dane z SOO obejmujące wyniki badań radiotelemtrycznych karmiących samic (żerowiska, schronienia dzienne i nocne) oraz wyniki liczeń w koloniach rozrodczych (kościół w Jeleniewie, budynek prywatny przy ul.Suwalskiej 16A).	G. Najbardziej aktualne materiały z obszaru SOO	Pliki PDF, JPG, warstwy informacyjne shp dotyczące żerowisk, tras przelotów i

				schronień.
Ekspertyzy przyrodnicze	Zapart A., Kokurewicz T., Ciechanowski M., Rachwałd A., Apoznański G. (2015). Inwentaryzacja przyrodnicza mająca na celu uzupełnienie stanu wiedzy o nocku łydkowłosym <i>Myotis dasycneme</i> i uwarunkowaniach jego ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. „Nietoperek”, Aneta Zapart. Gdańsk 2015.	Najbardziej aktualne dane z SOO obejmujące wyniki badań radiotelemetrycznych karmiących samic (żerowiska, schronienia dzienne i nocne) oraz wyniki liczeń w koloniach rozrodczych (kościół w Jeleniewie, budynek prywatny przy ul.Suwalskiej 16A w Jeleniewie).	G. Najbardziej aktualne materiały z obszaru SOO	Pliki PDF, JPG, warstwy informacyjne shp dotyczące żerowisk, tras przelotów i schronień.
Materiały niepublikowane	Kokurewicz T. Furmankiewicz A., M. Wojciechowski (2002). Operat ochrony kolonii rozrodczej nocka łydkowłosego (<i>Myotis dasycneme</i> (Boie, 1825) w Jeleniewie k. Suwałk (w: „Plan ochrony nocka łydkowłosego w Polsce”, materiał dla Ministerstwa Środowiska, unpubl.).	Szczegółowe informacje o kolonii oraz o żerowiskach, na podstawie badań radiotelemetrycznych.	G. Punkt odniesienia dla późniejszych badań. Dane sprzed 13 lat, częściowo zdeaktualizowane.	Plik PDF
Materiały publikowane	Chybowski Ł. i in. 2002: Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy, IRS Olsztyn.	Gatunkowy skład ichtiofauny w rzece Czarna Hańcza	Aktualne	
Materiały publikowane	Ciechanowski H., Sachanowicz K., Kokurewicz T. 2007 - Rate otundrstimated? The distribution and abundance of the pond bat <i>Myotis dasycene</i> in Poland. Lutra 50(2):107-134	Zawiera informację o występowaniu <i>M. dasycneme</i> na obszarze kraju, w tym dane dotyczące kolonii w Jeleniewie	Dane porównawcze	
Materiały publikowane	Herbich J. (red.) 2004: Wody słodkie i torfowiska- Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 poradnik metodyczny t. II, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.	Charakterystyki ekosystemów wód słodkich oraz torfowisk	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Herbich J. (red.), 2004: Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska i zarośla- Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- poradnik metodyczny t. V, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.	Charakterystyki i ekosystemów muraw i łąk	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Life in UK Rivers, 2003: Monitoring watercourses characterised by Ranunculion fluitantis and	Dane monitoringu włosienicznikowych zbiorowisk	Praktyczne metody oceny stanu siedlisk	

	Callitricho-Batrachion vegetation communities. Conserving Natura 2000 Rivers Monitoring Series No 11, English Nature, Peterborough, s.30.			
Materiały publikowane	Matuszkiewicz J. M., 2002: Zespoły leśne Polski, PWN, Warszawa.	Określenie metodyki badań	Pełna	
Materiały publikowane	Matuszkiewicz W., 2001: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, PWN, Warszawa.	Fitosocjologiczne charakterystyki zbiorowisk roślinnych	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Pawlaczyk P., Derlacz P., Mróz W. i in. 2004: Nieleśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 mogące występować w Lasach Państwowych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.	Charakterystyka i system kwalifikacji siedlisk Natura 2000	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Pawlaczyk P., Herbich J., Holeksa J., Szwagrzyk J. 2003: Rozpoznawanie siedlisk przyrodniczych na podstawie opisu taksacyjnego lasu. Ministerstwo Środowiska, Warszawa	Charakterystyki siedlisk leśnych	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Pawlikowski P. 2008. Distribution and population size of the threatened fen orchid <i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich. in the Lithuanian Lake District (NE Poland). Botanika – Steciana 12: 53-59	Dane dotyczące populacji <i>Liparis loeselii</i>	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	
Materiały publikowane	Poradniki ochrony siedlisk i gatunków, 2005: Zespół ekspertów (m.in. Danielewicz W., Pawlaczyk P., Borsiak J.), GIOŚ Warszawa	Pełen zakres metodyki badań	Kompletna	
Materiały publikowane	Puchalski W. 2004. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. W: <i>Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny</i> . Jacek Herbich (red.). T. 2: Wody słodkie i torfowiska. Warszawa: Ministerstwo Środowiska: 96–108	Pełen zakres metodyki badań	Praktyczne wskazówki oceny siedlisk	

Materiały publikowane	Rydell J., Bach L., Dubourg-Savage M.J. et al. 2010: Bat mortality at wind turbines in northwestern Europe, <i>Acta Hymenopterologica</i> , 12(2) 261-274.	Ocena oddziaływania farm wiatrakowych na poszczególne gatunki nietoperzy	Kompletna	
Materiały publikowane	Sokołowski A.W., 2006: Lasy północno-wschodniej Polski, CILP Warszawa	Pełen zakres metodyki badań	Kompletna	
Materiały publikowane	Strzałka M., Kozakiewicz K., Postawa T., 1996: Wstępne wyniki badań zagęszczenia nietoperzy żerujących nad różnymi typami jezior w Wigierskim Parku Narodowym. W: Aktualne problemy ochrony nietoperzy w Polsce, (red. B.W. Wołoszyn. Publikacje Centrum Informacji Hymenopterologicznej ISEZ PAN Kraków: 123-133).	Charakterystyka żerowisk wybranych gatunków nietoperzy	Praktyczne wskazówki oceny zagęszczenia nietoperzy	
Materiały publikowane	Wojciechowski H., Kasprzyk K., Jefimov K., 1999: Pierwsze stwierdzenie kolonii rozrodczej noka łydkowłosego <i>Myotis dasycene</i> (Boie 1925) na terenie Polski. Materiały Konferencyjne-XII Konferencji Chymenopterologicznej, Białejewo: 5-7.XI. 1999 PTOP „Salamandra”, Poznań.		Dane wyjściowe	
Materiały niepublikowane	Dane z odłowów kontrolnych na rz. Czarna Hańcza i jez. Szelment Wielk. PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach	Dane dotyczące składu i ilości ichtiofauny w akwenach	Aktualne	
Materiały niepublikowane	Chętnicki W. 2003-2008: Instytut Biologii, Uniwersytet Białostocki.	Dane dotyczące populacji płazów	Bieżące dane dotyczące monitoringu	
Materiały niepublikowane	Kokurewicz T. 2002: Operat ochrony kolonii rozrodczej noka łydkowłosego (<i>Myotis dasycneme</i> (Boie, 1825) w Jeleniewie k. Suwałk (w: „Plan ochrony noka łydkowłosego w Polsce”, materiał dla MŚ, unpubl.).	Szczegółowe informacje o kolonii oraz o żerowiskach, na podstawie badań telemetrycznych.	Duża, ale z zastrzeżeniem (dane sprzed 10 lat)	
Materiały	Pawlikowski P., 2003-2008: Zakład Botaniki	Dane porównawcze stanu siedlisk		

niepublikowane	Środowiskowej, Uniwersytet Warszawski.			
Materiały niepublikowane	Wyniki inwentaryzacji miejsc zimowania nietoperzy w piwnicach ziemnych w miejscowości Prudyszki, Suchodoły, Białorogi (15 luty 2010 r.). (od: T. Kokurewicz).	Dane o zimowaniu nietoperzy w sąsiedztwie kolonii	Średnia (dane w mniejszym stopniu odnoszą się do kolonii)	
Informacje ustne	Świerubska T.: Materiały archiwalne i bieżące Suwalskiego Parku Krajobrazowego.	Dane dotyczące przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 oraz dokumentacje i waloryzacja przyrodnicza, która stanowiła podstawę zwiększenia jego powierzchni		
Informacje ustne	Chętnicki W. - Instytut Biologii Uniwersytet Białostocki.	Dane dotyczące przedmiotów ochrony Obszaru Natura 2000 oraz dokumentacje i waloryzacja przyrodnicza, która stanowiła podstawę zwiększenia jego powierzchni		
Informacje ustne	Werpachowski C. - Biebrzański Park Narodowy.	Dane dotyczące przedmiotów ochrony Obszaru Natura 2000 oraz dokumentacje i waloryzacja przyrodnicza, która stanowiła podstawę zwiększenia jego powierzchni		
Informacje ustne	Koziróg L. - Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Katedra Ekologii Ewolucyjnej, Olsztyn	Dane dotyczące liczebności (100 osobników) <i>Myotis dasycneme</i> , 2010 i 2011 r.	Najbardziej aktualne dane dot. liczebności głównego przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000	
Dokumentacja	Sokołowski A., 1976: Wytyczne do planu zagospodarowania Suwalskiego PK, Dokumentacja naukowo-badawcza IBL. Biblioteka IBL.	Wykorzystanie w pracach terenowych do lokalizacji potencjalnych siedlisk przyrodniczych	Cenne opracowanie naukowe z terenów sąsiadujących z obszarem Natura 2000	
Dokumentacja	Sokołowski A. Zbiorowiska roślinne Suwalszczyzny. Dokumentacje IBL, 1975, 1978, 1985. Biblioteka IBL.	Wykorzystanie w pracach terenowych do lokalizacji potencjalnych siedlisk przyrodniczych	Cenne opracowania naukowe z terenu Ostoi Jeleniewo	
Waloryzacja	Inwentaryzacja przyrodnicza w Nadleśnictwie Suwałki (baza Inwent).	Określenie i rozpoznanie przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	Informacja wykonana przez eksperta -	Własność Nadleśnictwa

przyrodnicza (województwa, gminy)			fitosocjologa	Suwałki, wersja elektroniczna
Plany/programy/s strategie/projekty	Operat rybacki Jeziora Szelment Wielki, Grzegorz Puł, PZW Białystok, listopad 2006.	Dotyczące obwodu rybackiego	Aktualne	
Raporty	Wyniki badań terenowych 2011 r. (A. Rachwald).	Informacje o gatunkach występujących w kolonii i o ich liczebności (dane szacunkowe)	Duża, ze względu na aktualność materiału.	
Ekspertyzy przyrodnicze	Dane udostępnione przez firmę Bioexperts.	Materiały z nagrań nietoperzy nad rzeką Czarną Hańczę.	Duża, materiały z obszaru SOO	

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Polożenie:

Obszar Natura 2000 Jeleniewo położony jest w makroregionie Pojezierze Suwalskie, w skład którego wchodzi mezoregion Pojezierza Wschodniosuwalskiego oraz mikroregion Wzgórza Jeleniewskie. Zasięgiem swoim obejmuje obszar morenowych wzniesień pomiędzy polodowcową rynną Czarnej Hańczy, a rynnowymi jeziorami Szelment Wielki i Szelment Mały.

Według podziału geobotanicznego zgodnie z klasyfikacją Matuszkiewicza należy on do II Krainy Mazursko-Suwalskiej.

Powierzchnia i granice:

Jeleniewo obejmuje powierzchnię – **5910,1 ha**. Celem utworzenia obszaru jest ochrona największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego *Myotis dasycneme*, jednego z najrzadszych i zagrożonych wymarciem wśród gatunków tej grupy w Europie i terenu jego żerowisk, a także cennych siedlisk przyrodniczych.

Obszar Natura 2000 Jeleniewo obejmuje swym zasięgiem również dolinę Czarnej Hańczy, największej rzeki Suwalszczyzny. Należy ona do dorzecza Niemna, do którego odprowadza wody z powierzchni ponad 170 km². Źródła rzeki znajdują się powyżej jeziora Jegliniszki. W górnym biegu rzeki obserwuje się liczne zakola, przełomy, głazowiska. Na tym odcinku Czarna Hańcza, płynąc w głębokiej polodowcowej rynnie, przypomina wręcz rzekę podgórską o wartkim nurcie, niewielkiej głębokości i wysokiej przejrzystości wody. W Okolicach Turtula rzeka spowalnia swój bieg i meandruje w kierunku Suwałk rozległa doliną. Część lasów w sąsiedztwie koryta rzeki to łągi olszowo-jesionowe o wysokiej wartości przyrodniczej oraz tzw. łągi źródłiskowe.

Geologia i gleby:

Historia geologiczna tych terenów sięga okresu prekambriu (570 mln -3 mld lat). Ze skał tej epoki zbudowane jest krystaliczne podłoże - peryferyczna część wielkiej platformy wschodnioeuropejskiej. W skałach podłoża występują słynne suwalskie rudy żelaza (okolice Jeleniewa, Szurpił i Udrynia), dotychczas nie eksploatowane. Ponad nimi są skały osadowe - przeważnie piaskowce, iłowce, mułowce, wapienie, margle i opoki. Są to osady pochodzące od kambru do trzeciorzędu (550 mln-60 mln). W okresie czwartorzędu (epoki lodowej nastąpiło kolejno po sobie 6 zlodowaceń. W okresach cieplejszych lądolody topniały i wycofywały się na północ - do Skandynawii. Na zlodowacony wcześniej teren wkraczała roślinność i rozwijały się lasy. Grubość pokrywy osadów czwartorzędowych na terenie Suwalszczyzny waha się od około 70 m do ponad 300 m.

W krajobrazie dominują wysoczyzny morenowe porozcinane dolinami rzecznyymi: Szeszupy i Czarnej Hańczy. Najwyższe wzniesienie osiąga 275 m n.p.m., ale szczególnie charakterystyczne są tutaj duże różnice wysokości względnej, rzadko spotykane w Polsce północnej. Wszędzie spotkać można różnorodne formy rzeźby polodowcowej: moreny, kemy i ozy, doliny wiszące, sandry i głazowiska. W 2010 r. w okolicy Szurpił stwierdzono występowanie zmarzliny.

Młodogłacjalny charakter krajobrazu podkreśla wysoka liczba głazów narzutowych znajdujących się na zboczach pradoliny Czarnej Hańczy. Zbocza te obfitują w bogate gatunkowo fitocenozy kwiatnych muraw ciepłolubnych i bliźniczkowych. Zróżnicowane ukształtowanie terenu (z silnie nachylonymi zboczami) umożliwiło wytworzenie się torfowisk źródłiskowych w dolinie rzeki w okolicach wsi Potasznia oraz Podwysokie Jeleniewskie. Fitocenozy te charakteryzuje duża różnorodność florystyczna. Na szczególną uwagę zasługuje tu obecność rzadkich gatunków roślin kalcyfilnych. Na skutek zaprzestania gospodarowania na torfowiskach następuje na tych terenach w wyniku procesu sukcesji rozwój zbiorowisk zaroślowych.

Siedliska przyrodnicze wchodzące w zakres obszaru są dobrze zachowane. Czarna Hańcza jako siedlisko przyrodnicze - nizinne i górskie rzeki ze zbiorowiskami włosienniczników" - wypełnia istotną lukę geograficzną na mapie Polski oraz jest ważnym obszarem dla zachowania zasobów tej kategorii siedliska w skali kraju, oraz pełni szczególną rolę w zachowaniu zmienności oraz siedlisk mokradłowych, których istnienie warunkuje odpowiedni charakter wód płynących.

Hydrologia:

Rzeki Suwalszczyzny oznaczają się specyficznym rytmem stanu wody i przepływu. Na rzekach pojeziernych maksymalny stan wody występuje w sierpniu - związane jest to z zarastaniem ich koryt roślinnością, powodującą podnoszenie się zwierciadła wody o 20-30 cm. Drugorzędny stan wysoki występuje w zimie lub na wiosnę. Najniższy stan wody występuje jesienią.

Jeziora Suwalszczyzny prezentują dużą różnorodność. Najwięcej jest rynnowych, pokazujących kierunek odpływu wód lodowcowych. Inne leżą w równoleżnikowych dolinach marginalnych. Istnieją również jeziora wytopiskowe - rozległe i płytkie o kształtach zbliżonych do owalu, oraz tzw. „oczka polodowcowe” i "suchary" zanikające, torfowe jeziorka o brunatnej wodzie. Jeziora wykazują dużą zmienność cech limnologicznych - na przykład przeźroczystość, która waha się od 0,2 m do 10 m i zależy od typu jeziora i pory roku.

W górnym biegu Czarna Hańcza jest wartka – jej średni spadek wynosi ponad 2‰. Zlewnia została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu z licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą ilością zagłębień bezodpływowych.

Rzeka Czarna Hańcza na obszarze to Jednolita Część Wód PLRW8000186419 uznana za ciek naturalny typu „potok nizinny żwirowy”. Odrębne jednolite części wód, dla których ustanowiono cele środowiskowe, stanowią także jeziora stratyfikowane o dużej zawartości wapnia: Szelment Mały (PLW30607), Szelment Wielki (PLW30606), Okmin (PLW30020). Celem środowiskowym jest osiągnięcie „dobrego stanu ekologicznego” – co oznacza dobry stan ichtiofauny, bentosu i roślinności wodnej, warunkowany naturalną hydromorfologią cieku i dobrymi parametrami fizykochemicznymi wody.

Klimat:

Ma tu cechy kontynentalnego i najsurowszego w naszym kraju. Zimy są tu bardzo mroźne, a lata ciepłe i suche. Okres wegetacyjny jest krótszy od regionów Polski centralnej o 15-20 dni, tym samym więc należy do najkrótszych w naszym kraju. Pokrywa śnieżna zalega tu nawet 120 dni. Wiosną długo utrzymują

się tu przymrozki, a jesienią wcześniej notuje się ich występowanie. Średnie opady roczne wynoszą tu ok. 500 mm, maksimum ich przypada na VI-VIII, a minimum występuje w marcu (Górniak 2000).

Struktura krajobrazu:

Przez olbrzymi kanion bachanowsko-turtulski, wśród ozowych wałów, przedziera się zakolami rzeka Czarna Hańcza. W okolicach Turtula rzeka spowalnia swój bieg, a w okolicach Suwałk meandruje rozległą doliną. W sąsiedztwie koryta rzeki występują łągi olszowo-jesionowe - zbiorowiska cenne przyrodniczo oraz szczególnie rzadkie aktualnie łągi źródliskowe. Kręte stoki wyniesień, jeziorne rynny w olbrzymich szczelinach polodowcowych, różnorodne geologiczne formy rzeźby terenu, jakie pozostawił po sobie lądolód - składają się na krajobraz tego obszaru. Wytworzyły się tutaj niemal wszystkie formy młodogacjalnej rzeźby:

- rynny subglacjalne (np. jez. Hańcza),
- ozy (np. oz turtulsko-bachanowski),
- tarasy kemowe (nad zachodnim brzegiem jez. Kamendul),
- kemy (np. G. Zalewki k/Smolnik)
- moreny martwego lodu (np. Góra Zamkowa),
- moreny spiętrzone (na północ od Szurpił),
- moreny czołowe (np. Góra Cisowa),
- doliny odpływu wód polodowcowych (np. "Wilczy jar" k/Smolnik),
- dolina zawieszona (tzw. "dolina Gaciska"),
- dolinki denudacyjne (nad jez. Szurpiły),
- gładzowiska (np. Gładzowisko Bachanowo),
- sandry (np. sandr Smolnicki),
- tarasy rzeczne (w dolinie Czarnej Hańczy),
- zagłębienia wytopiskowe (np. jez. Jaczno),
- zagłębienie końcowe (Zagłębienie Szeszupy).

Szata roślinna, fauna i wartość przyrodnicza:

Poza ochroną na tym terenie tak cennego gatunku nietoperza – nocka łydkowłosego i jego żerowisk, Dolina Czarnej Hańczy charakteryzuje się zachowaniem

cennych siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej:

3140 – twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*

3260 – nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

6210 – murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis*- *Festucion*)

6230 – bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe

6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

7110 – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska

91D0 – bory i lasy bagienne

91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe

9170-2 Grąd subkontynentalny jest siedliskiem proponowanym do umieszczenia na liście przedmiotów ochrony. Nie zostało ono odnotowane podczas prac nad SDF-em. Tymczasem na obszarze Ostoi przeważają żyzne lub bardzo żyzne gleby brunatnoziemne pochodzenia młodogłacjalnego, stanowiące potencjalne miejsca rozwoju siedliska grądu. Drzewostany na siedliskach grądu występujące na terenie obszaru Natura 2000 PLH200001 cechuje stosunkowo młody wiek, mała ilość drewna martwego oraz niewielki udział grabu. Są to wczesne fazy rozwojowe lasu.

3150-2 Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne (*Potamion*) – siedlisko to nie zostało wykazane w SDF. Na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w ramach terenowych prac nad PZO stwierdzono jego występowanie na niewielkiej powierzchni. Z tej racji narażone jest na zamulanie i zarastanie trzciną pospolitą *Phragmites australis*.

W budynku kościoła w Jeleniewie oprócz kolonii nocka łydkowłosego *Myotis dasycneme* (**1318**) znajduje się również kolonia **mroczka późnego** *Eptesicus serotinus*, gatunku chronionego, nie ujętego w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Jednocześnie obszar ten jest miejscem występowania licznych rzadkich gatunków roślin, w tym dobrze zachowanej populacji *Liparis loeselii*.

Inne zagadnienia:

Specyfika obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 polega na objęciu ochroną letniej kolonii nietoperzy nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*), zlokalizowanej na strychu kościoła. Stąd też istnieje konieczność prowadzenia planowanych działań w porozumieniu z właścicielem budynku. Wiele z nich związane będzie z bezpośrednią ochroną kolonii przed nieumyślnym zniszczeniem (remonty itp.), ale też zaniechaniem (brak konserwacji). W skład obszaru wchodzi też miejsca żerowisk nietoperzy nad jeziorami na północny wschód od kolonii. Bardziej skuteczna ochrona kolonii nietoperzy będzie więc zagwarantowana wówczas, gdy zarówno te miejsca jak i budynek kościoła będą traktowane równorzędnie.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
Lasy	Skarb Państwa		
	Własność komunalna		
	Własność prywatna		
Lasy		407,30	7
Grunty orne		1731,82	29
Łąki trwałe		52,97	1
Pastwiska trwałe			
Sady			
Grunty pod stawami			
Nieużytki			
Wody stojące			
Wody płynące			
Zbiorniki wodne		742,33	13
Grunty zabudowane			
Inne		2975,65	50

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu
BRAK DANYCH			

2.5. Istniejące plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/ programu/ wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dotyczące działań minimalizujących lub kompensujących
Program Ochrony Środowiska Powiatu Suwalskiego na lata 2004-2012 – Uchwała nr XIX/102/04 Rady Powiatu w Suwałkach z dn. 28 kwietnia 2004 r.	Starostwo Powiatu Suwalskiego	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji. Przy realizacji działań PZO dokument ten nie będzie już obowiązywał.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Strategia Rozwoju Powiatu Suwalskiego do roku 2015 – Uchwała Rady Powiatu w Suwałkach	Starostwo Powiatu Suwalskiego	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Program Ochrony Środowiska Gminy Jeleniewo wraz z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Jeleniewo – Uchwała nr	Rada Gminy Jeleniewo	Na stronie 14. Programu w pkt. 3.2.6 zawarty jest zapis o NATURZE 2000:	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka	

<p>XIX/110/04 Rady Gminy Jeleniewo z dn. 31 sierpnia 2004 r.</p>		<p>„Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwa Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obszary specjalnej ochrony wyznaczone na podstawie Dyrektywy 79/409/Ewg w sprawie ochrony dzikich ptaków tzw. „Dyrektywa Ptasia”, - specjalne obszary chronione wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. „Dyrektywa Siedliskowej”. <p>Obszar Suwalskiego Parku Krajobrazowego zakwalifikowany został do programu „Natura 2000”, w zamyśle którego jest ochrona i monitoring najcenniejszych siedlisk przyrodniczych wg Dyrektywy Siedliskowej. W załączniku II Dyrektywy Siedliskowej UE znalazł się również rzadki gatunek nietoperza – nocek łydkowłosy, który swoje siedlisko ma na strychu kościoła w</p>	<p>oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony</p>	
--	--	--	---	--

		Jeleniewie”.		
Strategia Gminy Jeleniewo na lata 2000–2015 – Uchwała nr XX/136/2000 Rady Gminy w Jeleniewie z dn. 28 kwietnia 2000 r.	Rada Gminy Jeleniewo	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Malesowizna, Okrągłe i Zarzecze Jeleniewskie w Gminie Jeleniewo – Dz. Urz. Woj. Podlaskiego nr 51 poz. 488 z dn. 13 lutego 2009 r.	Rada Gminy Jeleniewo	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji.	Około 30 ha obszaru w miejscowościach Zarzecze Jeleniewskie i Okrągłe (dolina rzeki Czarna Hańcza) znajduje się w obszarze NATURA 2000 Ostoja Jeleniewo. Kiedy plan był opracowywany nie był powołany jeszcze obszar NATURA 2000. Dlatego też położenie określono jako granice Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi: Podwysokie Jeleniewskie, Okrągłe, Prudziszek i Żywa Woda – Uchwała rady Gminy Jeleniewo nr XII/67/08 z dn. 13 lutego 2008 r.	Rada Gminy Jeleniewo	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	Około 260 ha obszaru w miejscowościach Podwysokie Jeleniewskie i Okrągłe (dolina rzeki Czarna Hańcza) znajduje się w obszarze NATURA 2000 Ostoja Jeleniewo. Kiedy plan był opracowywany nie był powołany jeszcze obszar	

			NATURA 2000. Dlatego też położenie określono jako granice Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”	
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeleniewo – Uchwała nr XXV/160/2000 Rady Gminy Jeleniewo z dn. 13 października 2000 r.	Rada Gminy Jeleniewo	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji. Przy realizacji działań PZO dokument ten nie będzie już obowiązywał.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów obejmujących wsie: Potasznia, Bród Stary i część wsi Biała Woda – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXXIV/291/06 z dn. 05 maja 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 167, poz. 1548 z dn. 22 czerwca 2006 r.)	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Osowa, Turówka Stara, Czarnakowizna i Taciewo w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXVI/272/09 z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego nr 188, poz. 2022 z dn. 23 września 2009 r.)	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Czarnakowizna w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka	

Suwałki nr XVII/177/08 z dn. 12 września 2008 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego Nr 252, poz. 2586 z dn. 21 października 2008 r.)		z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Osowa i Turówka Stara w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXXIX/376/10 z dn. 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego 290, poz. 3734 z dn. 07 grudnia 2010 r.)	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XVII/114/01 z dn. 30 stycznia 2001 r. z późn. zmianami (2005, 2007, 2008)	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji. Przy realizacji działań PZO dokument ten nie będzie już obowiązywał.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Program Rozwoju Lokalnego Gminy Suwałki na lata 2004-2013 – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XVIII/162/04 z dn. 28 czerwca 2004 r.	Rada Gminy Suwałki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji. Przy realizacji działań PZO dokument ten nie będzie już obowiązywał.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Strategia rozwoju Gminy Suwałki na lata 2000-2015 – opracowana w 1999 r.	Suwałska Rada Federacji Stowarzyszeń NaukowoTechnicznych NOT	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki Nr XIII/80/00 z dn. 17 lutego 2000 r.	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji. Przy realizacji działań PZO dokument ten nie będzie już obowiązywał.	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów lotniskowych we wsi Przejma Wielka Gminy Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXV/118/97 z dn. 24 listopada 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego nr 56, poz. 379)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rybalnia Gminy Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXVII/138/98 z dn. 23 lutego 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 20, poz. 118)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Becejły w Gminie Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXI/106/2000 z dn. 29 września 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego nr 28, poz. 433)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rybalnia w Gminie Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXV/133/2001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 12, poz. 239)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów obejmujących działki nr: 3/4 i 41/4 we wsi Szelmant Gminy Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXVI/137/01 z dn. 30 kwietnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 18, poz. 325)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa letniskowego, położonych we wsi Przejma Wysoka Gminy Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki XXVI/138/01 z dn. 30 kwietnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 18, poz. 326)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Wioski Letniskowej „Nad Jarem” w Przejmie Wielkiej Gmina Szypliszki – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXVIII/146/01 z dn. 29 czerwca 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 24, poz. 411)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Wioski Letniskowej w Fornetce – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr VIII/60/03 z dn. 24 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 71, poz. 1448)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Becejły w Gminie Szypliszki, zwanym „Ingielówka” – Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji	

IX/67/03 z dn. 28 sierpnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 103, poz. 1868)		lokalizacji przyszłych inwestycji	na przedmioty ochrony	
Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXIX/201/06 z dn. 23 maja 2006 r. w sprawie utworzenia „Centrum Sportów Zimowych Szelment” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego nr 181, poz. 1688 z późn. zm.)	Rada Gminy Szypliszki	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Strategia Rozwoju Gminy Przerośl na lata 2000-2015 – Uchwała Rady Gminy Przerośl z dn. 30 marca 2000 r. nr XII/94/00	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (obejmujący część obrębów geodezyjnych Łanowicze Duże, Śmieciuchówka, Morgi, Stara Pawłówka, Nowa Pawłówka w Gminie Przerośl) - Uchwała Rady Gminy Przerośl nr VII/38/07 z dn. 10 sierpnia 2007 r. (Dz. U. Woj. Podl. Nr 197, poz. 2013)	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący część obrębów geodezyjnych: Morgi i Stara Pawłówka w Gminie Przerośl - Uchwała Rady Gminy Przerośl nr XIV/101/08 z dn. 17 października 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. nr 278, poz. 2801)	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Uchwała Nr IX/58/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 31 sierpnia 2011 roku – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być uwzględnione przy sporządzaniu		

studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (w zakresie dotyczącym wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW- zmiana dotyczy obszarów obrębu Stara Pawłówka i części obrębu Kruszki)		niniejszych planów zagospodarowania (nadzór RDOŚ w Białymstoku)		
Uchwała nr VIII/50/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 22 lipca 2011 r. – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (zmiana Studium jest konieczna do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i dalszych procesów inwestycyjnych jakim jest pozwolenie na budowę farmy elektrowni wiatrowych - dotyczy obrębów geodezyjnych Przerośl, Prawy Las, Blenda, Bućki, Iwaniszki, Kruszki, Łanowicze Małe)	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być uwzględnione przy sporządzaniu niniejszych planów zagospodarowania (nadzór RDOŚ w Białymstoku)		
Uchwała nr IX/58/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 31 sierpnia 2011 r. – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (w zakresie dotyczącym wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100	Rada Gminy Przerośl	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być uwzględnione przy sporządzaniu niniejszych planów zagospodarowania (nadzór RDOŚ w Białymstoku)		

kW - zmiana dotyczy obszarów obrębu Stara Pawłówka i części obrębu Kruszki)				
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rutka-Tartak w Gminie Rutka-Tartak - Uchwała Rady Gminy Rutka-Tartak nr XXIII/143/09 z dn. 24 września 2009 r.	Rada Gminy Rutka-Tartak	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Wakacyjna Wioska Bałtów” we wsi Pobondzie Gmina Rutka-Tartak - Uchwała Rady Gminy Rutka-Tartak nr XXIII/142/09 z dn. 24 września 2009 r.	Rada Gminy Rutka-Tartak	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Suwałki sporządzony na okres 01.01.2003 – 31.12.2012 r., zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska w dn. 18 lipca 2003 roku, (znak: DL. lp-611-35JJ/03)	Nadleśnictwo Suwałki, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	
Plan remontu kościoła parafii rzymskokatolickiej w Jeleniewie (16-404 Jeleniewo, Suwalska 38)	Parafia rzymskokatolicka	Planowany remont będzie miał istotny wpływ na przedmiot ochrony	Kolonia <i>M. dasycneme</i> (1318) na strychu budynku, kolonia <i>E. serotinus</i> (brak kodu) w ścianach budynku	W porozumieniu z inwestorem – optymalizacja prac pod kątem wyeliminowania lub zminimalizowania zagrożeń dla nietoperzy (RDOŚ)

Projekt linii energetycznej 400 kV Ełk-granica państwa	Inwestor PSE Operator S.A./LitPol Link,	Raport w opracowaniu, brak decyzji środowiskowej	Linia przebiega w pobliżu południowo-wschodniej granicy Obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001	
Plan nawodnień rolniczych województwa podlaskiego (uchwała 87/1181/08 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 6 maja 2008 r.)	Zarząd Województwa Podlaskiego	Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być uwzględnione przy realizacji inwestycji (nadzór RDOŚ w Białymstoku)	W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony	

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska nieleśne						
3140 Twardowodne oligo-i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic	A	Brak danych	2	Załącznik nr 3	Fragmentaryczny na podstawie materiałów SPK i zdjęć podwodnych	Konieczność przeprowadzenia podwodnych szczegółowych ocen wielkości powierzchni zajmowanej przez łaki ramienic.
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	15 km	2	Załącznik nr 3	Niepełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r. Stwierdzono występowanie 2 płatów, na których wykonano oceny stanu ochrony siedliska. Konieczne jest przeprowadzenie monitoringu stanu siedliska. Całą rzekę Czarną Hańczę uznano za siedlisko 3260 - rzeka włosienicznikowa. Za powierzchnię przyjęto długość rzeki w granicach obszaru, czyli 15 km.
6210 Murawy kserotermiczne – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków	B	Brak danych	2	Załącznik nr 3	Niepełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r. Stwierdzono występowanie 2 płatów, na których wykonano oceny stanu ochrony siedliska. Konieczna jest jednak szczegółowa inwentaryzacja siedliska w obszarze.
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe – płaty bogate florystycznie	B	2,53	4	Załącznik nr 3	Niepełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r. Stwierdzono występowanie 4 płatów, na których wykonano oceny stanu ochrony siedliska.

						Konieczna jest jednak szczegółowa inwentaryzacja siedliska w obszarze.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	B	Brak danych	5	Załącznik nr 3	Niepełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja siedliska w obszarze oraz monitoring.
7110 Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	C	1,93	3	Załącznik nr 3	Pełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r., stwierdzono konieczność szczegółowej inwentaryzacji w obszarze oraz monitoring. W maju i lipcu 2015r. przeprowadzona została pełna inwentaryzacja obszaru pod kątem występowania siedliska.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	21, 56	38	Załącznik nr 3	Pełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r., stwierdzono konieczność szczegółowej inwentaryzacji w obszarze oraz monitoring. W maju i lipcu 2015r. przeprowadzona została pełna inwentaryzacja obszaru pod kątem występowania siedliska.
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	15,13	16	Załącznik nr 3	Pełny	Siedlisko częściowo zweryfikowano w terenie w 2011 r., stwierdzono konieczność szczegółowej inwentaryzacji w obszarze oraz monitoring. W maju i lipcu 2015r. przeprowadzona została pełna inwentaryzacja obszaru pod kątem występowania siedliska.

Siedliska leśne						
91E0-3 Łęg olszowo-jesionowy	A	35,7	5	Załącznik nr 3	Bardzo dobry 100% rozpoznania - szczegółowa inwentaryzacja płatów w roku 2011 w ramach prac nad PZO na całym obszarze	Inwentaryzacja została wykonana w 90%. Założono 2 powierzchnie zdjęć fitosocjologicznych metodą Braun-Blanqueta, Powierzchnie mają określoną pozycję GPS.
91D0 Bory i lasy bagienne	B	8,3	3	Załącznik nr 3	Bardzo dobry 100% rozpoznania - szczegółowa inwentaryzacja płatów w roku 2011 w ramach prac nad PZO na całym obszarze	Dokonano inwentaryzacji i zdiagnozowania płatu.
Gatunki zwierząt						
1318 Nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)	A	XX	1 (kolonia rozrodcza); 4 (schronienia dzienne); 4 (schronienia nocne); 10 (żerowisk)	Jeleniewo: Strych kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jeleniewie (lokalizacja - dane przestrzenne)	dobry	Obserwacje kolonii (1 punkt pomiarowy w lokalizacji „kościół”), rejestracja gatunków i (orientacyjna) liczby osobników, obserwacja kierunków wylotów, w czasie całego roku 2011 rejestracja nad pobliskimi ciekami w dwóch punktach. Dwusezonowe badania w okresie laktacji (czerwiec 2014 i 2015) umożliwiające lokalizację miejsc rozrodu oraz liczenia w koloniach rozrodczych pozwalające na określenie liczebności rozrodczej populacji gatunku. Łącznie wykonano 8 liczeń – po dwa w każdej kolonii w każdym sezonie.

						Zagrożenia dla kolonii rozrodczych: (1) remonty strychów i elewacji budynków w okresie przebywania nietoperzy, (2) oświetlanie kościoła (zanieczyszczenie światłem).
1337 Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	B	XX	XX	XX	XX	Brak weryfikacji terenowej populacji gatunku w 2011 r. w ramach prac nad PZO. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja gatunku w obszarze oraz monitoring.
1355 Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	B	XX	XX	XX	XX	Brak weryfikacji terenowej populacji gatunku w 2011 r. w ramach prac nad PZO. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja gatunku w obszarze oraz monitoring.
1166 Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	B	XX	XX	XX	XX	Brak weryfikacji terenowej populacji gatunku w 2011 r. w ramach prac nad PZO. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja gatunku w obszarze oraz monitoring.
1188 Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	B	XX	XX	XX	XX	Brak weryfikacji terenowej populacji gatunku w 2011 r. w ramach prac nad PZO. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja gatunku w obszarze oraz monitoring.
1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	-	-	-	-	-	Gatunek został błędnie ujęty w SDF obszaru - oceny dokonano w oparciu o dane archiwalne dotyczące stwierdzenia nielicznych osobników zimujących, błędnie zlokalizowanych w granicach obszaru Jeleniewo.

Gatunki roślin						
1903 Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselli</i>)	B	XX	2	Załącznik nr 3	Częściowe rozpoznanie terenowe 2011 r.	Badania terenowe potwierdziły stanowiska literaturowe tego gatunku. Wskazane jest jednak przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji jego występowania.
Propozycje nowych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo						
3150-2 Starorzeczka i drobne zbiorniki wodne	A	3,02	2	Plik shp	Częściowe rozpoznanie terenowe 2011 r.	Zinwentaryzowano dwa płaty tego siedliska.
9170-2 Grąd subkontynentalny	C	21,23	5	Plik shp	100% - wykonana szczegółowa inwentaryzacja w roku 2011 na całym obszarze	Wykonano szczegółową inwentaryzację płątów. Założono 2 powierzchnie zdjęć fitytosocjologicznych metodą Braun-Blanqueta, Powierzchnie mają określoną pozycje GPS.

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charatea*

Fot. 1. Podwodne łąki ramienicowe (fot. A. Markiewicz, 2006)

Charakterystyka: Charakteryzuje je najczęściej szmaragdowa barwa wody. Zbiorowiska ramienic tworzą podwodne łąki. Ramienice to glony o sztywnych, często inkrustowanych wapniem gałązkach. Wyciągnięte z wody mają intensywny zapach ryby.

Wymaga w tym obszarze pełnej inwentaryzacji (podwodnej) przyrodniczej.

Ogólny stan zachowania w sieci NATURA 2000: FV

Ranga w obszarze: B

Stan zachowania w obszarze FV

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculus fluitantis*

Fot. 2. Włosienicznik rzeczny (fot. K. Jabłońska, 2011)

Charakterystyka: Siedliska te związane z dnami koryt strumieni i rzek o średnio intensywnym przepływie wody, osadach z dominującą frakcją piaszczystą lub drobnokamienistą lub zasilane wodami podziemnymi z intensywną wymianą wód między korytem rzeki a strefą przydenną cieki te są porośnięte przynajmniej fragmentarycznie przez rośliny zakorzenione w dnie. W lipcu białe kwiaty włosieniczników ułatwiają identyfikację siedliska.

Ogólny stan zachowania w sieci NATURA 2000: U1

Ranga w obszarze: B; Stan zachowania w obszarze U1

Wymaga na tym obszarze pełnej inwentaryzacji przyrodniczej

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków

Charakterystyka: Siedliska te są rzadko spotykane w tej części naszego kraju, a związane są na ogół ze stokami i grzbietami. Na omawianym obszarze to zbiorowiska roślinności ciepłolubnej występują one na piaszczystych, stromych wzniesień morenowych, kemów. Użytkowane są przede wszystkim jako pastwiska. Klasa tych siedlisk reprezentowana jest przez 2 zespoły: *Hieracio pilloselae-Thymetum pulegioides* występujący na stromych nasłonecznionych stokach o ekspozycji wschodniej, południowej i zachodniej z udziałem chabrem nadreńskim *Centaurea stebe*, dziurawcem skąpolistnym *Hypericum montanum* dziwięciszem pospolitym *Carlina vulgaris* i kocanka napiaskową *Helichrysum arenarium*. Drugi zaś związany jest z suchymi lecz żyznymi siedliskami i ekspozycją północną wzniesień na glebach świeżych i wilgotnych, bogatych w węglan wapnia – zespół suchej łąki pienińskiej *Anthyllido-trifolietum montani*. Gatunkami charakterystycznymi są tu: koniczyna pagórkowa *Trifolium montanum*, przelot pospolity *Anthyllis vulneraria*, a wyróżniające krzyżownica czubata *Polygala comosa*, storczyk męski *Orchis maculata*, obok traw występuje tu szereg barwnych gatunków roślin motylkowych (Świerubska 2006).

Ogólny stan zachowania w sieci NATURA 2000: U1

Ranga w obszarze: B

Stan zachowania w obszarze U1

Wymaga na tym obszarze pełnej inwentaryzacji przyrodniczej.

Fot. 3, 4. Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) (fot. K. Jabłońska, 2011)

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie)

Charakterystyka: Są to zbiorowiska półnaturalne, rosnące na krzemianowym podłożu, są silnie zróżnicowane. Są wtórnymi zbiorowiskami, na ubogich glebach, w miejscach wypasanych intensywnie ale nie nawożonych. Dawniej były one powszechne, dziś tworzą zazwyczaj niewielkie płaty., na skrajach lasów, czy też polanach, poboczach.

Gatunki charakterystyczne dla klasy *Nardo-Callunetea*: ukwap dwupienny *Antennaria dioica*, ukwap rutolistny *B. multifidum*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, ozorka zielona *Coeloglossum viride*, izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*, jastrzębiec gronkowy *Hieracium lactucella*, jarząbiec Lachenala *H. lachenalii*, jarząbek kosmaczek *H. pilosella*, kosmatka polna *Luzula campestris*, kosmatka licznokwiatowa *L. multiflora*, widłak goździsty *Lycopodium clavatum*, bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*, krzyżownica zwyczajna *Polygala vulgaris*, krzyżownica ostroskrzydłkowa *P. oxyptera*, pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*, fiołek psi *Viola canina*, przetacznik leśny *Veronica officinalis*, leniec łąkowy *Thesium pyrenaicum*.

Ogólny stan zachowania w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: B

Stan zachowania w obszarze U1/U2

Fot. 5. Bliźniczka psia trawka (*Nardus stricta* L.)

Fot. 6. Krzyżownica zwyczajna (*Polygala vulgaris* L.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Charakterystyka: Antropogeniczne siedlisko bogatych florystycznie łąk powstałych na terenach wcześniejszego występowania lasów liściastych. W krajobrazie zlokalizowane jest zazwyczaj poza dolinami rzecznyymi o naturalnym cyklu zalewów. Występują na żyznych, świeżych brunatnych glebach. Dla dobrego wykształcenia wymaga ekstensywnego użytkowania kośnego, zazwyczaj dwukrotnego koszenia w roku oraz umiarkowanego nawożenia.

Na terenie obszaru Natura 2000 składnikami płatów zazwyczaj są: wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*, Przywrotnik pasterski *Alchemilla monticola*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: niska, według standardowego formularza danych – C

Stan zachowania w obszarze: U1

Fot. 7. Rajgras wyniosły (*Arrhenatherum elatius* L.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Charakterystyka: charakteryzują je kopuły torfowe o bezleśnym lub zarośniętym luźnymi drzewami centrum, często okolone borami bagiennymi Siedliska

te cechuje kępково-dolinkowa struktura (kępy torfowców lub wełnianki pochwowej i występowanie "czerwonych" lub "brunatnych" gatunków torfowców w skupiskach. W obszarze zidentyfikowano 3 płaty, które zakwalifikowano jako siedlisko 7110, w tym 2 bardzo małe między Jeleniewem a Nowinami i 1 większy, stanowiący dobry przykład wczesnej fazy rozwoju torfowiska wysokiego, położony w pobliżu wsi Przejma Wielka. Małe płaty to śródleśne torfowiska zdominowane przez *Sphagnum fallax* w warstwie mszystej i *Eriophorum vaginatum* w warstwie zielnej. Płat pod Przejmą Wielką ma dobrze wykształconą strukturę kępково-dolinkową, warstwę mszystą z kilkoma gatunkami torfowców, wśród których dominuje *Sphagnum magellanicum*, oraz skąpą warstwę zielną m.in. z *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia*, *Eriophorum vaginatum* i ustępującą *Carex rostrata* (pozostałość po fazie torfowiska przejściowego). Na płacie stwierdzono obecność *Hammarbya paludosa*.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: C

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia: Dwóm małym płatom zagraża sukcesja w kierunku boru bagiennego. Poważnym zagrożeniem dla największego płatu jest rozpoczęta budowa zespołu zabudowy rekreacyjno-mieszkaniowej sięgającego do granic

płatu.

Fot. 8. Żurawina błotna (*Oxycoccus palustris* Pers.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 9. Bagno zwyczajne (*Ledum palustre* L.)

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

Charakterystyka: Torfowiska te mogą występować wokoło oligo i mezotroficznych zbiorników, w bezodpływowych zagłębieniach terenu w zatorfionych obniżeniach, czy też nieckach pozostałych po dawnych jeziorach, na skutek obniżenia poziomu wód i procesu sukcesji. Siedliska te zasilane są zarówno przez wody opadowe jak i wody gruntowe. Cechuje je dwuwarstwowość tzn. występuje tu warstwa roślin zielnych oraz mchów (zazwyczaj torfowców). Rośliny zielne, których korzenie stanowią „spoiwo” całej struktury fitocenozy mogą mieć bardzo zróżnicowany udział 10-80%. Stąd też z racji struktury gatunków wchodzących w ich skład mogą one tworzyć: **mszar torfowcowy** z pojedynczymi gatunkami. Przedstawicielami niskich turzyc – dzióbkowatej *Carex*

rostrata, turzycy nitkowatej *Carex lasiocarpa* i oraz wełnianki wąskolistnej *Eriophorum angustifolium* i przygielki białej *Rhynchospora alba*, **turzycowiska z torfowcami** czy też **mechowiska z torfowcami**. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska z roślinnością z klasy *Scheuchzeria-Caricetea* występują w obszarze Natura 2000 Jeleniewo w 38 płatach o łącznej powierzchni ok. 22 ha. Reprezentują one najczęściej zbiorowiska ze związku *Caricion lasiocarpae*, znacznie rzadziej *Rhynchosporion albae* lub *Caricetalia nigrae*. Płaty zwykle dość bogate w gatunki charakterystyczne, ale często o suboptymalnej strukturze dominacji i znacznym zakrzaczeniu. Część płatów nawiązuje do torfowisk zasadowych. Część płatów to ostoje bardzo rzadkich i cennych gatunków (m.in. *Eriophorum gracile*, *Galium trifidum*, *Carex chordorrhiza*, *Carex dioica*.) Rozmieszczenie siedliska w obszarze jest nierównomierne. Największy udział w krajobrazie osiągają one między Jeleniewem a Nowinami, gdzie w silnie pagórkowatym i częściowo zalesionym terenie zajmują szereg zagłębień, w większości bezodpływowych. Część płatów w tej okolicy wyraźnie nawiązuje do torfowisk wysokich, co przejawia się m.in. znacznym udziałem zbiorowisk ze związku *Rhynchosporion albae* oraz gatunków przechodzących z klasy *Oxycocco-Sphagnetalia*.

Drugie, znacznie bardziej rozproszone skupisko z generalnie dużo mniejszymi płatami znajduje się między Gulbieniszkami a Sumowem. Są to torfowiska na ogół mniej zakwaszone, o odczynie niekiedy zbliżonym do obojętnego, najczęściej reprezentujące związek *Caricion lasiocarpae*. W warstwie zielnej dużą rolę odgrywają tu m.in. *Carex lasiocarpa*, *Carex rostrata*, *Menyanthes trifoliata* i *Comarum palustre*. W warstwie mszystej często dominują *Sphagnum fallax* i *Sphagnum teres*. W niewielu miejscach pojawiają się nawiązania do *Rhynchosporion albae*, częściej można tu spotkać gatunki obecne także na torfowiskach alkalicznych. Dwa silnie odwodnione płaty reprezentują kwaśne młaki niskoturzycowe (*Caricetalia nigrae*).

W dolinie Czarnej Hańczy są 3 płaty, w tym największy, o powierzchni ponad 6 ha. Płat ten to mozaika zbiorowisk z *Caricion lasiocarpae* i *Magnocaricion*, ze słabo rozwiniętą i pozbawioną torfowców warstwą mszystą. Znajduje się tu jedno z dwóch znalezionych w obszarze Jeleniewo stanowisk *Eriophorum gracile*.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: – C

Stan zachowania w obszarze: U2

Zagrożenia: Najpowszechniejszym zagrożeniem jest ekspansja krzewów i drzew, głównie wierzby szarej, olszy czarnej i brzozy omszonej. Wiele płatów jest bliskich zaniku w wyniku sukcesji ku formacjom krzewiastym. Inne ważne zagrożenia to między innymi eutrofizacja związana ze spływem biogenów z gruntów ornych oraz niski poziom wód gruntowych (nawet na terenach niezmeliorowanych).

Fot. 10. Welnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium* L.)

Fot. 11. Turzyca dzióbkwata (*Carex rostrata* L.) (fot. K. Jabłońska)

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Charakterystyka: Torfowiska zasadowe są siedliskami zasilanymi przez wody podziemne, czyli ich istnienie w sposób bezpośredni zależy od warstw wodonośnych terenów przyległych. O ich odczynie decyduje zawartość jonów wapnia, które decydują o wahaniach wartości pH w granicach 6,5-8,0. Torfowiska te zazwyczaj mają charakter młak (tereny o znacznym nachyleniu, kiedy nie ma warunków do tworzenia grubej warstwy torfu) torfowisk źródłiskowych lub przepływowych (u podstawy zboczy, w dolinach cieków oraz misach jeziornych). Ich wielkość jest bardzo zróżnicowana. Często są one składnikiem większych terenów torfowisk o różnej żyzności siedliska. Mogą one sąsiadować z szuwarami, źródłiskami, wilgotnymi łąkami, kwaśnymi mechowiskami i mszarami. Zbiorowiska te mogą być pochodzenia naturalnego lub być związane w sposób bezpośredni z gospodarką człowieka (zmiany warunków hydrologicznych przez osuszanie lub podtapianie odlesianie terenu, koszenie, czy też pozyskiwanie torfu). Torfowiska zasadowe zidentyfikowane jako siedliska 7230 występują w obszarze Natura 2000 Jeleniewo w 16 płatach o łącznej powierzchni ok. 15 ha. Wszystkie płaty zaliczone do siedliska 7230 znajdują się w dolinie Czarnej Hańczy. Reprezentują one zbiorowiska ze związku *Caricion davallianae*, ale także nawiązujące do tego związku zbiorowiska z *Caricion lasiocarpae*, *Magnocaricion*, a nawet *Molinion caeruleae*. Są to torfowiska źródłiskowe, przepływowe i o zasilaniu mieszanym. Pod względem struktury gatunkowej i fizjonomii odpowiadają m.in. opisom torfowisk zasadowych północno-wschodniej Polski, zawartym m.in. w poradnikach ochrony

siedlisk i gatunków GDOŚ oraz w opracowaniu „Regionalny Program Ochrony Torfowisk Alkalicznych (7230) W Województwie Podlaskim” (Klub Przyrodników, 2011). Znaczącą rolę w warstwie mszystej odgrywają *Limprichtia cossoni*, *Calliergonella cuspidata* i *Campylium stellatum*, pojawia się też szereg rzadszych i cennych gatunków, jak *Scorpidium scorpioides*, *Hamatocaulis verrucosus* i *Tomentypnum nitens*. W warstwie zielnej dominantami i subdominantami bywają między innymi *Carex lasiocarpa*, *Carex rostrata*, *Carex acutiformis*, *Eleocharis pauciflora*, *Equisetum palustre*, *Epipactis palustris*, *Carex lepidocarpa* i *Eriophorum latifolium*. Na jednym z płatów znaleziono bardzo cenną gwiazdnicę grubolistną *Stellaria crassifolia*, a na dwóch płatach – *Liparis loeseli*.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: C

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia: Do najważniejszych zagrożeń dla siedliska 7230 w obszarze Natura 2000 Jeleniewo należą: ekspansja drzew i krzewów (głównie olsza czarna wierzba szara), ekspansja niepożądanych roślin zielnych (głównie trzcina pospolita i pałka szerokolistna, na torfowiskach zboczowych – skrzyp błotny), przesuszenie i/lub duże wahania poziomu wód gruntowych, a także spływy biogenów z pól uprawnych.

Fot. 12, 13. Nizinne torfowiska zasadowe ze stanowiskami kruszczyka błotnego (*Epipactis palustris* L.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami *Nymphenion* i *Potamion*.

Wzrastający udział obszarów przekształconych przez człowieka (pól uprawnych, terenów zabudowanych itp.) w zlewni powoduje, iż zbiorniki ulegają przyspieszonej eutrofizacji. Najbliższe otoczenie zbiorników eutroficznych budowane jest przez trzcinowiska - zbiorowiska z klasy *Phragmitetea* - można tu wyróżnić dwa pasy: znajdujący się od strony wody szuwar wysoki (*Phragmitetum* i in.) i występujący w głąb lądu szuwar turzycowy. Typowa i najlepiej wykształcona roślinność występuje w dużych starorzeczach. Płaty roślinności są bardzo podobne, zaznacza się niewielkie zróżnicowanie. Zwykle występują następujące zbiorowiska: *Nupharo-Nymphaetum*, *Hydrocharitetum morsus-ranae*, *Spirodeletum polyrhize*, *Ceratophylletum demersi*, *Potametum natantis*, *Myriophylletum verticilati* i *Elodeetum canadensis*. Cel ochrony: zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem chemicznym, utrzymanie właściwych stosunków wodnych, uregulowanie zasad wędkarskiego wykorzystania starorzeczy.

W trakcie badań terenowych 2011 r. stwierdzono dwa płaty tego siedliska.

Fot. 14. Zarastające starorzecze (Fot. M. Falencka-Jabłońska, 2011)

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino*)

Charakterystyka: Bory i lasy na bagiennych, rzadziej wilgotnych siedliskach torfowych, związane są one z kompleksami torfowisk wysokich lub przejściowych. Spotyka się na omawianym obszarze dosyć rzadko. Obejmuje najczęściej niewielkie fragmenty lasu charakteryzujące się stagnowaniem wód powierzchniowych lub gruntowych i ich trwałym zabagnieniem. Ogólny stan zachowania siedliska wg danych GIOŚ jest niezadawalający. Ilość martwego drewna, charakterystyczna kombinacja gatunków oraz reżim wodny są oceniane jako właściwe lub niezadawalające. Ze względu na kluczowe znaczenie czynnika wodnego (siedlisko wybitnie hydrogeniczne) największe zagrożenia wiążą się ze zmianami stosunków wodnych, osuszaniem i prowadzeniem intensywnej gospodarki leśnej, które mogą wpłynąć negatywnie na naturalną strukturę siedlisk. Są to siedliska priorytetowe, bardzo istotne z punktu widzenia zachowania różnorodności biologicznej.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U1

Ranga w obszarze: niska, C

Stan zachowania w obszarze: U1/U2

Fot. 15. Bory i lasy bagienne (fot. R. Paluch, 2011)

91E0-3 Łęgi olszowo-jesionowy (*Alnenion*)

Charakterystyka: występuje często na obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 w pobliżu cieków wodnych, jezior, gdzie zaznacza się wpływ wody ruchomej. Ranga siedliska wg danych GIOŚ jest wysoka (A), a ogólny stan zachowania siedliska jest niezadawalający (U1), gdyż przeważają drzewostany średniowiekowe lub młode, a ilość martwego drewna i charakterystyczna kombinacja gatunków są oceniane jako niezadawalające. Reżim wody najczęściej

jest właściwy, ale niekiedy niezadawalający. Ze względu na kluczowe znaczenie czynnika wodnego (siedlisko wybitnie hydrogeniczne) największe zagrożenia wiążą się ze zmianami stosunków wodnych, regulacją cieków, osuszaniem lub zbytnim podniesieniem poziomu wody i jej unieruchomieniem.

Ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000: U2

Ranga w obszarze: A

Stan zachowania w obszarze: U1

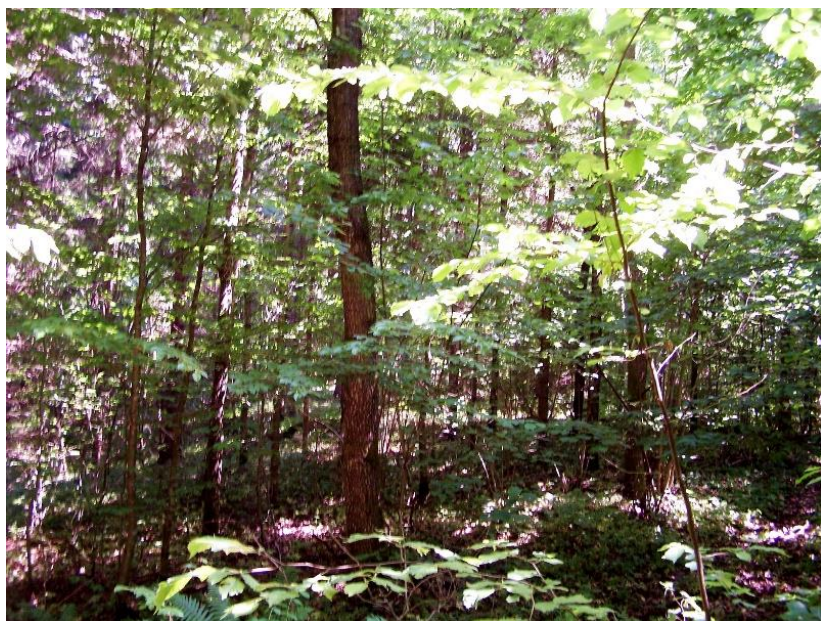
Zagrożenia: zmiana stosunków wodnych

Fot. 16. Łęg źródliskowy (fot. R. Paluch, 2011)

9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)

Charakterystyka: Jest siedliskiem proponowanym do umieszczenia na liście przedmiotów ochrony. Nie zostało ono odnotowane podczas prac nad SDF-em. Tymczasem na obszarze Ostoi przeważają żyzne lub bardzo żyzne gleby brunatnoziemne pochodzenia młodogłacialnego, stanowiące potencjalne miejsca rozwoju siedliska grądu. Ze względu na znaczny procent drzewostanów z dużym udziałem świerka jest prowadzona stopniowa i systematyczna przebudowa lasu polegająca na sztucznym wprowadzaniu gatunków grądowych (grabu, lipy dębu szypułkowego i innych). Stąd wynika, że powierzchnia grądów będzie systematycznie wzrastać, czyli perspektywy ochrony są obiecujące. Stwierdzono, że drzewostany na siedliskach grądu cechuje stosunkowo młody wiek, mała ilość drewna martwego oraz niewielki udział grabu, tak więc stan zachowania siedliska jest zły. Z uwagi na przewagę młodych faz rozwojowych lasu największym zagrożeniem może być nieuporządkowana gospodarka leśna, w tym brak pielęgnacji lasu na korzyść gatunków grądowych, w wyniku którego gatunki te mogłyby zostać wyparte przez inne bardziej ekspansywne np. wczesnosukcesyjne. Z drugiej strony, przewidziano pozostawienie płatu grądu jako powierzchni referencyjnej, do naturalnego rozwoju.

Fot. 17. Grąd subkontynentalny (fot. R. Paluch, 2011)

2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

1318 Nocek lydkowłosy *Myotis dasycneme*

Fot. 18. Nocek lydkowłosy (*Myotis dasycneme*) (źródło: R. Żur)

Opis

Jeden z większych gatunków z rodzaju *Myotis* (długość głowy i tułowia 43–60 mm, długość ogona 3 mm, długość przedramienia 44–49 mm). Koziółek sięgający połowy długości ucha. Grzbiet wyraźnie ciemniejszy od jasnego brzucha. Żywi się owadami, głównie muchówkami z rodziny ochotkowatych, wodnymi chrząszczami i chrzączkami. Jest związany z dużymi zbiornikami wody, zarówno stojącej jak i płynącej, nad którymi poluje. Ofiary chwytają z nadbrzoza lub trafiając powierzchnię wody stopami częściowo zanurzonymi w wodzie i w ten sposób chwytając owady siedzące na jej powierzchni. W okresie letnim spotykany jest na strychach budynków, rzadko w skrzynkach lęgowych, dziuplach drzew i szczelinach mostów. Samce przebywają w tym

(fot. ©Jens Rydell).

czasie osobno, czasem tworząc niewielkie kolonie. Zimuje w jaskiniach, piwnicach i fortyfikacjach. W Polsce uważany za gatunek rzadki i zagrożony (kategoria: EN) (Wołoszyn B. W., 2001). Znane są tylko dwie kolonie rozrodcze nocka łydkowłosego (w Jeleniewie na Suwalszczyźnie i w Lubni na Pomorzu), choć przypadki schwytania lub znalezienia karmiących samic i młodych wskazują na istnienie jeszcze kilku obszarów, gdzie gatunek ten rozmnaża się w Polsce (Ciechanowski, Sachanowicz, Kokurewicz, (2007). Jest natomiast lokalnie pospolitym i liczny gatunkiem w Holandii, zachodniej Danii (Jutlandia), Łotwie i Rosji (Limpens, Lina, Hutson, 2000).

Zagrożenia i ochrona

W Polsce uważany za gatunek rzadki i zagrożony. Znane są tylko dwie kolonie rozrodcze nocka łydkowłosego (w Jeleniewie na Suwalszczyźnie i w Lubni na Pomorzu), choć przypadki schwytania lub znalezienia karmiących samic i młodych wskazują na istnienie jeszcze kilku obszarów, gdzie gatunek ten rozmnaża się w Polsce. Jest natomiast lokalnie pospolitym i liczny gatunkiem w Holandii, zachodniej Danii (Jutlandia), Łotwie i Rosji.

Miejsca rozrodu

Głównymi zagrożeniami miejsc rozrodu są remonty strychów i elewacji budynków oraz uszczelnianie otworów wlotowych w okresie przebywania nietoperzy tj. od 1 kwietnia do 15 września. Ważne jest również stosowanie w czasie remontów odpowiednich, nietoksycznych środków konserwacji drewna.

Żerowiska

Żerowiskami nocków łydkowłosych z populacji w Jeleniewie są: Jezioro Jaczno, Jezioro Kojle, Jezioro Perty, Jezioro Przechodnie, Jezioro Okrągłe, Jezioro Szurpiły, Jezioro Udrynek, Jezioro Szelment Wielki, odcinek rzeki Czarna Hańcza między miejscowościami Potasznia i Czarnakowizna oraz Jezioro Okmin. Łączna powiechnia żerowisk wynosi 733,555 ha. Stan ochrony żerowisk został uznany za właściwy (FV). Głównymi zagrożeniami są: (1) eutrofizacja jezior, (2) aktywność rekreacyjno-artystyczna na żerowiskach nietoperzy w porze nocnej, w szczególności imprezy masowe (np. koncerty) organizowane nad wodą generujące hałas i dodatkowe oświetlenie, (3) trwałe oświetlanie żerowisk (zanieczyszczenie świetlne).

Trasy przelotów (korytarze migracyjne)

Stan ochrony korytarzy migracyjnych został uznany za właściwy (FV). Głównymi zagrożeniami są: (1) budowa dodatkowych farm wiatrowych w obrębie korytarzy migracyjnych, (2) wycinanie drzew wzdłuż dróg, będących korytarzami migracyjnymi.

Stan zachowania

Zlokalizowane dotychczas żerowiska *M. dasycneme* położone są na północ-wschód od kolonii, nad jeziorami Szurpiły i Szelment Wielki. Obecnie nie wykazuje się aktualnych zagrożeń dla żerowisk, istnieją zagrożenia potencjalne, konieczne jest monitorowanie stanu żerowisk. Potencjalnym zagrożeniem jest m.in. lokalizowanie na trasie stwierdzonych przelotów nietoperzy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru (zwłaszcza na północ i wschód od kolonii, a na innych kierunkach w małej odległości od kolonii). Konieczne jest wykonywanie w takich wypadkach rzetelnej analizy chiropterologicznej z użyciem właściwego sprzętu i przez wykonawców z uznanym dorobkiem badawczym. Pomiędzy kolonią a

wymienionymi jeziorami nie powinny być umieszczane żadne tego typu inwestycje (szczegółowe granice strefy umieszczono na mapie).

Stan zachowania rozrodczej populacji nocka łydkowłosego na obszarze SOOS „Jeleniewo” jest zadowalający (FV) Konieczne jest dalsze monitorowanie stanu schronień, w szczególności kolonii rozrodczych.

Fot. 19. Kościół parafialny w Jeleniewie – siedziba kolonii *M. dasycneme* (Fot. A. Rachwald, 01.07.2011)

1337 Bóbr europejski (*Castor fiber* L.)

Charakterystyka: Największy europejski gryzoń o długości ciała dochodzącej do 140 cm i średniej wadze ok. 20 kg. Zwierzęta ziemnowodne; z gałęzi i mułu tworzą tamy, dzięki którym mogą bezpiecznie przemieszczać się po zalanych terenach w poszukiwaniu pokarmu (gałęzie, kora, kłaczka i liście drzew i

krzewów). Jako schronienia bobry wykorzystują kopane przez siebie nory lub budowane z gałęzi żeremia (Dzięciołowski 2004). Według Oceny stanu zachowania gatunków zwierząt w regionie biogeograficznym kontynentalnym (dane GIOŚ) gatunek ten pod względem wielkości populacji, siedliska i perspektywy zachowania ma ocenę FV, czyli stan właściwy. Ochrona gatunkowa bobra zdecydowała o tym, że jego liczebność w Polsce w ostatnich latach wzrosła do 18 tys. osobników, z czego jak twierdzą eksperci 10 tys. występuje w regionie północno-wschodnim Polski. Szkody, które wywołuje są przedmiotem podejmowania przesiedleń, a nawet w skrajnych przypadkach wydawania przez Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska zgody na ich odstrzał. Na podstawie wniosków z Seminarium Biogeograficznego (marzec 2010) stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 jest wystarczający. Nie zaobserwowano bezpośrednich zagrożeń dla gatunku i jego siedliska. Gatunek ekspansywny, nie wymaga prowadzenia ochrony czynnej. Ranga w obszarze – niska. Pod względem siedliska i ogólnej oceny – U1 (stan niezadawalający). Natomiast liczebność populacji ocenia się XX, czyli stan nieznany.

1355 Wydra (*Lutra lutra* L.)

Charakterystyka: Drapieżny ssak o ziemnowodnym, nocnym trybie życia. Tułów i ogon wydłużone, głowa spłaszczona grzbietowobrzusznie, kończyny krótkie, o palcach spiętych błoną pławną. Wierzch i boki ciała brązowe, podgardle i brzuch srebrzystobiałe. Masa ciała dochodzi do ok. 10 kg, a długość (łącznie z ogonem) może przekraczać metr. Głównym składnikiem pokarmu są ryby oraz skorupiaki, płazy i mięczaki. Zasiedla najchętniej śródlądne rzeki i jeziora, ale także stawy hodowlane; schronieniem jest wykopywana w brzegu nora (Sikora 2004). Według Oceny stanu zachowania gatunków zwierząt w regionie biogeograficznym kontynentalnym (dane GIOŚ) gatunek ten pod względem wielkości populacji, siedliska i perspektywy zachowania ma ocenę FV, czyli stan właściwy. Na podstawie wniosków z Seminarium Biogeograficznego (marzec 2010) stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 jest wystarczający. Jej siedlisko w obszarze jest dobrze zachowane. Nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla gatunku i jego siedliska. Gatunek nie wymaga prowadzenia ochrony czynnej. Ze względu na jego bazę pokarmową istotne będzie zachowanie właściwego stanu koryt rzecznych. Ranga w obszarze – niska. Pod względem siedliska i ogólnej oceny – U1 (stan niezadawalający). Natomiast liczebność populacji ocenia się XX, czyli stan nieznany.

1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus* L.)

Charakterystyka: Może prowadzić wodny lub lądowy tryb życia. Zasiedla różnorodne siedliska, zwłaszcza nie zarybione zbiorniki czystej wody stojącej o gęstej roślinności, a także pobliskie lasy. Rozmnaża się w wodzie.

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt w regionie biogeograficznym kontynentalnym (dane GIOŚ) gatunek ten pod względem zasięgu ma ocenę FV (stan właściwy), natomiast pod względem populacji, siedliska i ogólnej oceny – U1 (stan niezadawalający). Jednak perspektywy zachowania ocenia się XX, czyli stan nieznany

Działaniami ochronnymi dla zachowania tego gatunku w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 jest:

- zapewnienie korzystnego układu przestrzennego zbiorników wodnych,
- zachowanie reżimu wodnego siedlisk jej występowania.

1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina* L.)

Charakterystyka: Jest on gatunkiem nizinnym, preferującym ciepłe i płytkie zbiorniki wodne o bogatej roślinności: starorzecza, zalewane łąki, stawy rybne, małe jeziorka i oczka wodne, glinianki, żwirownie, rowy melioracyjne. Unika wody płynącej oraz zimnych i głębokich jezior. Płazy te mogą się rozmnażać nawet w niewielkich zbiornikach wodnych, jeśli nie są one pokryte rzęsą odcinającą dostęp światła, a presja drapieżników nie jest zbyt wielka. Przeobrażone kumaczki przebywają na płyciznach, toteż zbiorniki o stromych brzegach są nieodpowiednie.

Według oceny stanu zachowania gatunków zwierząt w regionie biogeograficznym kontynentalnym (dane GIOŚ) gatunek ten pod względem zasięgu i perspektyw zachowania ma ocenę FV (stan właściwy), natomiast pod względem siedliska i ogólnej oceny – U1 (stan **nie**zadawalający). Natomiast liczebność populacji ocenia się XX, czyli stan nieznany.

Działaniami ochronnymi dla zachowania tego gatunku w Jeleniewie są:

- zapobieganie dewastacji (śmieci, odprowadzanie ścieków) miejsc rozrodu,
- zapobieganiu osuszaniu terenu (np. w wyniku niewłaściwej melioracji),
- ograniczanie sukcesji i zarastania zbiorników wodnych,
- ograniczenie chemizacji gospodarki rolnej w sąsiedztwie stanowisk jej występowania.

2.6.3. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselli* L.)

Fot. 20. Lipiennik Loesela (Fot. K. Jabłońska, 2011 r.)

Charakterystyka: Gatunek należący do rodziny *Orchidaceae*, preferuje wilgotne łąki i torfowiska. Najczęściej występuje na glebach średnio żyznych, zasobnych w węglan wapnia, o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym. W Polsce znany jest tylko z 200 stanowisk Suwalszczyzna to region, gdzie występuje najliczniej. Na Czerwonej liście roślin i grzybów (2006) ma kategorię **E** - wymierający. Zagrożenie jego potęguje fakt, że kwiaty pojawiają się dopiero w 7 roku po wykiełkowaniu nasion, również rzadko rozmnaża się wegetatywnie, wymierający.

W sieci Natura 2000 – U1

W obszarze badanym – U1

Konieczne jest prowadzenie monitoringu stanowisk występowania tego gatunku.

Działania ochronne aby zachować ten gatunek to:

- zachowanie jego siedlisk - otwartych mechowisk,
- wykaszanie torfowisk, które dotychczas użytkowano jako łąki (1 raz na 2-3 lata) i usuwanie biomasy; zmniejszy to odkładanie warstwy szczątków roślin i umożliwi kiełkowanie lipiennika,
- przywracanie odpowiedniego uwodnienia na torfowiskach,
- usuwanie krzewów aby poszerzyć zasięg otwartego torfowiska i umożliwić zwiększenie areалу populacji lipiennika.

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

3.1. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych nieleśnych

Przedmioty ochrony objęte Planem								
Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Siedliska nieleśne								
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	3140	1, 2	Powierzchnia siedliska		FV		FV	Brak wskaźników monitoringu GIOŚ
			Specyficzna struktura i funkcja		FV			
			Perspektywy ochrony		FV			
Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	3260	3	Powierzchnia siedliska		FV		FV	
			Specyficzna struktura i funkcja	% pokrycia powierzchni koryta przez roślinność	FV	FV		
				Stosunek „powierzchnia płatów rdestnic, moczarki i jeżogłówki” / „powierzchnia płatów roślin	FV	FV		

				grupy I i II”					
				Stosunek „powierzchnia płatów rzęśli” / ”powierzchnia płatów włosieniczników”	FV	FV			
			Perspektywy ochrony		FV				
Murawy kserotermiczne (<i>Festuco- Brometea</i>)	6210	4	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Gatunki charakterystyczne		U1			U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew		XX			U1
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1			U1
				Obce gatunki inwazyjne		XX			U1
				Zachowanie strefy ekotonalnej		brak danych			U1
			Perspektywy ochrony		U1				
		5	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
Gatunki charakterystyczne				U1	U1				
Ekspansja krzewów i podrostu drzew				U2	U1				
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U2	U1			

Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	6230			Obce gatunki inwazyjne	U1	U1			
				Zachowanie strefy ekotonalnej	brak danych	U1			
			Perspektywy ochrony		U1				
		6	Powierzchnia siedliska		U2	U2	U2		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Gatunki charakterystyczne		U1			U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew		U1			U2
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1			U2
				Obce gatunki inwazyjne		brak danych			U2
				Struktura przestrzenna płatów siedliska		U1			U1
			Perspektywy ochrony		U2				
		7	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Gatunki charakterystyczne		U1			U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew		XX			U1
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV			FV
		Obce gatunki inwazyjne		brak danych	U1				

				Struktura przestrzenna płatów siedliska	FV	FV		
			Perspektywy ochrony		U1			
		8	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U2	
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Gatunki charakterystyczne	U1	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U2	U2		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	U2		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1			
		9	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1	
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	U1		

				Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	U1			
			Perspektywy ochrony		U1				
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	10	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych		U1			U1
				Gatunki charakterystyczne		U1			U1
				Gatunki dominujące		U1			U1
				Obce gatunki inwazyjne		brak danych			U1
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew		U2			U1
				Struktura przestrzenna płatów siedliska		FV			FV
				Cenne składniki flory		U1			U1
			Perspektywy ochrony		FV				
		11	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych		U1			U1
Gatunki charakterystyczne				U1	U1				
			Gatunki dominujące		U1	U1			

				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	U1			
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U2	U1			
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	U1			
				Cenne składniki flory	U2	U1			
			Perspektywy ochrony		FV				
		12	Powierzchnia siedliska			U1	U1	U1	
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych		U1	U1		
				Gatunki charakterystyczne		U1	U1		
				Gatunki dominujące		U1	U1		
				Obce gatunki inwazyjne		brak danych	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew		U2	U1		
				Struktura przestrzenna płatów siedliska		U1	U1		
				Cenne składniki flory		U1	U1		
			Perspektywy ochrony			U1			
		13	Powierzchnia siedliska			U1	U1	U1	
			Specyficzna	Ogólnie, w tym:					

			struktura i funkcja	Zachowanie płatów lokalnie typowych	U1	U1			
				Gatunki charakterystyczne	U1	U1			
				Gatunki dominujące	U1	U1			
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	U1			
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U2	U1			
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	U1			
				Cenne składniki flory	U1	U1			
			Perspektywy ochrony		U1				
		14	Powierzchnia siedliska			FV	FV	U1	
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych	U1	U1			
				Gatunki charakterystyczne	U1	U1			
				Gatunki dominujące	U1	U1			
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	U1			
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U2	U1			
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	FV			

				Cenne składniki flory	U1	U1				
			Perspektywy ochrony		FV					
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	15	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U1			
				Zmiany powierzchni	XX	FV				
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:						
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV				
				Gatunki dominujące	XX	FV				
				Pokrycie i struktura gatunkowa torfowców	XX	FV				
				Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	XX	FV				
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV				
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV				
				Obecność krzewów i drzew	XX	FV				
				Pozyskanie torfu	XX	FV				
				Melioracje odwadniające	XX	FV				
				Stopień uwodnienia	XX	FV				
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1					
16	Powierzchnia	Powierzchnia	XX	U2	U2					

			siedliska	Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1			
				Gatunki dominujące	XX	FV			
				Pokrycie i struktura gatunkowa torfowców	XX	U2			
				Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	XX	U2			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV			
				Stopień uwodnienia	XX	FV			
				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	FV			
				Obecność krzewów i drzew	XX	U1			
			Perspektywy ochrony		U1				
		17	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Gatunki charakterystyczne	U1	U1			

				Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	U1	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa torfowców	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i drzew	U1	U1		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140	45	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	U1	FV		

				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	U1		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	U1		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U1	U1		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1		
		30	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U2	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki dominujące	U2	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i podrostu	U1	U2		

				drzew				
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U1	U1		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		46	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U2	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	U2	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U2	FV		
				Obecność krzewów i podrośtu drzew	U1	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV		

				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	FV			
				Stopień uwodnienia	U1	U1			
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1				
		27	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	FV	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	FV			
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:					
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV			
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV			
				Gatunki dominujące	FV	FV			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1			
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV			
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U1			
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	FV	FV			
				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	FV			
				Stopień uwodnienia	U1	FV			

			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		FV					
		35	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U2			
				Zmiany powierzchni	XX	U1				
		Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:							
			Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie		XX	FV				
			Gatunki charakterystyczne		U1	FV				
			Gatunki dominujące		U1	U1				
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U2	U2				
			Obce gatunki inwazyjne		XX	FV				
			Obecność krzewów i podrostu drzew		U1	U2				
			Pokrycie i struktura gatunkowa mchów		U1	FV				
			Pozyskanie torfu		XX	FV				
			Melioracje odwadniające		XX	FV				
			Stopień uwodnienia		U1	U1				
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1					
		48	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	FV			U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1				

			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	FV	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U1	U1		
				Perspektywy ochrony		U1		
		25	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U2	FV		

				Gatunki dominujące	U1	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U2	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U2	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U2	U1		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1		
		22	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	U1	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U2	FV		

				Obecność krzewów i podrostów drzew	U2	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U2	FV		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		23	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	U1	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	FV		

				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	U1			
				Stopień uwodnienia	U1	FV			
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1				
		24	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U2	U1	U2		
				Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:					
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	FV			
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV			
				Gatunki dominujące	U1	FV			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U2	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV			
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U2			
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV			
				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	U2			
				Stopień uwodnienia	U2	U2			

			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)	U1			
		26	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	FV	U2
				Zmiany powierzchni	XX	U1	
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:			
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	U1	
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV	
				Gatunki dominujące	U1	U1	
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1	
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV	
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U2	
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	U1	
				Pozyskanie torfu	XX	U1	
				Melioracje odwadniające	XX	U2	
				Stopień uwodnienia	U1	U2	
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)	U1			
		33	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	FV	U1
				Zmiany powierzchni	XX	FV	

			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	U1	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	U1	U1		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		FV		
		54	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U2	U1	U2	
				Zmiany siedliska	XX	U1		
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U2	FV		

				Gatunki dominujące	U1	U1			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV			
				Obecność krzewów i podrost drzew	U2	U2			
				Pozyskanie torfu		U2			
				Melioracje odwadniające		FV			
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV			
				Stopień uwodnienia	U2	U2			
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		55	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2		
				Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Sstruktura i funkcje	Ogólnie, w tym:					
					Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX			FV
					Gatunki charakterystyczne				U1
					Gatunki dominujące				FV
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych				FV

				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Stopień uwodnienia		U2		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		50	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	U2		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	U1		

				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U2			
		37	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		

			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1					
		39	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	U1	U1	U2			
				Zmiany powierzchni	XX	U1				
		Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:							
			Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje		XX	FV				
			Gatunki charakterystyczne		U1	FV				
			Gatunki dominujące		U1	U1				
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1	FV				
			Obce gatunki inwazyjne		U2	FV				
			Obecność krzewów i podrostu drzew		U2	U2				
			Pozyskanie torfu		XX	FV				
			Melioracje odwadniające		XX	FV				
			Pokrycie i struktura gatunkowa mchów		U1	FV				
			Stopień uwodnienia		U2	FV				
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1					
		32	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1			U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U2				

			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Perspektywy ochrony		U1		
		28	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		

				Gatunki dominujące	U1	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	FV		
				Stopień uwodnienia	U1	FV		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1		
		36	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Gatunki dominujące	FV	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	FV		

				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	FV	FV		
				Stopień uwodnienia	FV	FV		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1		
		51	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		

				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U2	U1		
				Stopień uwodnienia	U2	FV		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		31	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV		
				Gatunki dominujące	FV	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	brak danych	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	U2		
				Pozyskanie torfu		XXFV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	U2		
				Stopień uwodnienia	U1	U1		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1		

		52	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	U1		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Stopieńuwodnienia	XX	U1		
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U2		
		40	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:				

				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV			
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV			
				Gatunki dominujące	XX	FV			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV			
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	FV			
				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	U2			
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1			
				Stopień uwodnienia	XX	U2			
				Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)					U1
		38	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:					
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV			
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV			
				Gatunki dominujące	XX	U1			

				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
			Perspektywy ochrony (ocena ekspercka)		U1			
		41	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		

				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	U1		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		29	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		

				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	FV		
		20	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		18	Powierzchnia	Powierzchnia	XX	U1	U1	

			siedliska	Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	U1		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		34	Powierzchnia	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	XX		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		

				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		19	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		

				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U2	U1	
		49	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV		
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		

				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		44	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Perspektywy	Ocena ekspercka	XX		

			ochrony					
		47	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		43	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej	XX	FV		

				przez siedlisko na transekcje				
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U2		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
				Ocena ekspercka	XX	U2		
		53	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		

				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
		42	Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U2	U2	
			Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV		
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		

				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
		21	Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1	U2	
			Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2		
				Zmiany powierzchni	XX	U2		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV		
				Obecność krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	U1		

				Melioracje odwadniające	XX	FV				
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U2				
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	70	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	FV	U1			
				Zmiany powierzchni	XX	FV				
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:						
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV				
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U1	U1				
				Gatunki charakterystyczne	FV	FV				
				Gatunki dominujące	U1	U1				
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	FV				
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV				
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	FV	U1				
				pH	XX	FV				
				Stopień uwodnienia	XX	U1				
				Pozyskanie torfu	XX	FV				

				Melioracje odwadniające	XX	FV			
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	FV	U2			
		62	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	FV	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	FV			
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Ekspansja krzewów i podrośtu drzew	U1	FV			
				Gatunki charakterystyczne	FV	FV			
				Gatunki dominujące	FV	U1			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV			
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	FV	FV			
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV			
				pH	XX	U1			
				Stopień uwodnienia	XX	FV			
				Tożyskanie torfu	XX	FV			

				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	FV	U1		
		66	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	FV	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:				
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U1	U1		
				Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Gatunki dominujące	U1	U1		
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	FV	FV		
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				pH	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		

				Melioracje odwadniające	XX	FV			
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	FV	U1			
		68	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	FV	U1	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	U1			
			Specyficzna struktura i funkcja	Ogólnie, w tym:					
				Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	XX	FV			
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U1	U1			
				Gatunki charakterystyczne	U1	FV			
				Gatunki dominujące	U1	U1			
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U1	U1			
				pH	XX	FV			
				Obce gatunki inwazyjne	U1	FV			
				Pozyskanie torfu	XX	FV			
				Melioracje odwadniające	XX	FV			
				Stopień uwodnienia	XX	FV			

				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1	U1		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	U1	U1		
		69	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U2		
				pH	XX	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy	Ocena ekspercka	XX	U1		

			ochrony					
		59	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U2		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	U1		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		60	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		

			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	U1		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U1		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
		56	Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1	U2	
			Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Zmiany powierzchni	XX	U1		
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		

				Gatunki charakterystyczne	XX	U2		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	FV		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U2		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
		61	Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1	U1	
			Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1		
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	U1		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa	XX	U1		

				mchów				
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	FV		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
		63	Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1	U2	
			Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U2		
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	U1		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U2		
				Gatunki dominujące	XX	U1		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	U2		
				Gatunki inwazyjne roślin	XX	FV		

				zielnych				
				pH	XX	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		64	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	XX		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U2		
				pH	XX	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu	XX	FV		

				drzew				
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		65	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	FV		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		

				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		57	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	U1		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U1		
				pH	XX	FV		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		

		58	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	FV		
				Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
				Gatunki dominujące	XX	FV		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	FV		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	FV		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	FV		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
		67	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	FV	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	XX		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty	XX	FV		

				przez siedlisko na transekcje				
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		
				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U2		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U2		
				pH	XX	FV		
				Ekspansja krzewów i podrośtu drzew	XX	FV		
				Stopień uwodnienia	XX	U2		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U2		
		71	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	XX	U1	U2	
				Zmiany powierzchni	XX	FV		
			Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	XX	U1		
				Gatunki charakterystyczne	XX	U1		
				Gatunki dominujące	XX	U2		

				Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	XX	U1		
				Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
				Gatunki inwazyjne roślin zielnych	XX	U2		
				pH	XX	U1		
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		
				Stopień uwodnienia	XX	U1		
				Pozyskanie torfu	XX	FV		
				Melioracje odwadniające	XX	FV		
			Perspektywy ochrony	Ocena ekspercka	XX	U1		
Propozycje nowych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo								
Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne	3150-2	11	Powierzchnia siedliska		FV	FV	FV	
			Struktura i funkcje	Barwa wody	FV	FV		
				Gatunki obce i inwazyjne	FV	FV		
				Kombinacja zbiorowisk wodny	FV			
			Perspektywy ochrony		FV			

3.2. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych leśnych

Przedmioty ochrony objęte Planem								
Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Siedliska leśne								
Borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	91D0-5	79	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U1	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	U1	U1		
				Reżim wodny	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		
Sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridis-thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0-6	77	Powierzchnia siedliska		FV	FV	FV	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	FV	FV		
				Reżim wodny	FV	FV		
			Perspektywy ochrony		FV	FV		
		78	Powierzchnia siedliska		FV	FV	FV	

Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0-3		Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	FV	FV		
				Reżim wodny	FV	FV		
			Perspektywy ochrony		FV	FV		
		84	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U2	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	U1	U1		
				Martwe drewno	U2	U2		
				Reżim wodny	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		
		80	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	U1	U1		
				Reżim wodny	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		
		81	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	U1	U1		

				Reżim wodny	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		
		82	Powierzchnia siedliska		FV	FV	U1	
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	FV	FV		
				Martwe drewno	U1	U1		
				Reżim wodny	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		

Siedliska leśne – propozycje nowych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Jeleniewo								
Grąd subkontynenta lny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170-2	76	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U1	Wiek drzewostanu 50-100 lat, udział grabu znaczący. Obecność martwego drewna oraz kompozycji gatunkowej grądu.
			Struktura i funkcje	Udział grabu	U1	U1		
				Martwe drewno	U1	U1		
				Wiek drzewostanu	U1	U1		
				Skład gatunkowy runa	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		
		72	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U2	Młody wiek drzewostanu do 50 lat, udział grabu niewielki. Brak martwego drewna, skład gatunkowy runa niewłaściwy.
			Struktura i funkcje	Udział grabu	U2	U2		
				Martwe drewno	U2	U2		
				Wiek drzewostanu	U2	U2		
				Skład gatunkowy runa	U2	U2		

			Perspektywy ochrony	U1	U1		
		73	Powierzchnia siedliska	U1	U1	U2	Młody wiek drzewostanu do 50 lat, udział grabu niewielki. Brak martwego drewna, skład gatunkowy runa niewłaściwy.
			Struktura i funkcje	Udział grabu	U2	U2	
				Martwe drewno	U2	U2	
				Wiek drzewostanu	U2	U2	
				Skład gatunkowy runa	U2	U2	
			Perspektywy ochrony	U1	U1		
		74	Powierzchnia siedliska	U1	U1	U2	Młody wiek drzewostanu do 50 lat, udział grabu niewielki. Brak martwego drewna, skład gatunkowy runa niewłaściwy.
			Struktura i funkcje	Udział grabu	U2	U2	
				Martwe drewno	U2	U2	
				Wiek drzewostanu	U2	U2	
				Skład gatunkowy runa	U2	U2	
			Perspektywy ochrony	U1	U1		
		75	Powierzchnia siedliska	U1	U1	U2	Młody wiek drzewostanu do 50 lat, udział grabu niewielki. Brak martwego drewna, skład gatunkowy runa niewłaściwy.
			Struktura i funkcje	Udział grabu	U2	U2	
				Martwe drewno	U2	U2	
				Wiek drzewostanu	U2	U2	
				Skład gat. runa	U2	U2	
			Perspektywy ochrony	U1	U1		

Na podstawie materiałów waloryzacji przyrodniczej – inwentaryzacja przyrodnicza Nadleśnictwa Suwałki (Baza INVENT) w 2011 r. wykonano szczegółowy opis płątów siedliska, które wcześniej nie zostało uwzględnione w SDF.

Okolo 75% siedlisk grądu subkontynentalnego (**9170**) cechowało się złym stanem ochrony (U2), a pozostałe 25% - niezadowalającym (U1). Nie stwierdzono żadnego płątu we właściwym stanie ochrony (FV). Wynikało to głównie z młodego wieku drzewostanów (do 50 lat), braku lub małej ilości drewna martwego oraz stosunkowo niewielkiego udziału grabu. Ponadto warto zaznaczyć, że nie ma żadnego drzewostanu powyżej 100 lat.

Bory i lasy bagienne (**91D0**) zazwyczaj charakteryzują się dobrym lub bardzo dobrym stanem zachowania (U1 lub FV), bowiem od kilkunastu lat pozyskanie drewna jest bardzo ograniczone lub nie ma go wcale. Dodatkowo, do regeneracji zbiorowisk bagiennych oraz występowania dużej ilości martwego drewna przyczyniają się bobry, występujące tam w znacznym zagęszczeniu.

Łęgi olszowo-jesionowe (**91E0-3**) są dość dobrze zachowane, najczęściej mają ocenę zadawalającą (U1). Reżim wodny jest zwykle prawidłowy, nie ma widocznych śladów antropogenicznych ingerencji (rowy, prostowanie koryt rzek itp.). Drzewostany są stosunkowo młode i cechują się niewielkim udziałem drewna martwego.

3.3. Stan ochrony gatunków zwierząt

Przedmioty ochrony objęte Planem										
L.p.	Nazwa przedmiotu ochrony	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych	Ocena stanu ochrony po weryfikacji	Ocena stanu ochrony stanowiska	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku	Uwagi
Gatunki ssaków										
1.	Nocek lydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	1318	Strych kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jeleniewie	Stan populacji	Obecność gatunku	U1	FV	FV	FV	
					Liczebność		FV			
				Stan siedliska	Powierzchnia schronienia dogodna dla nietoperzy	U1	FV			
					Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy		FV			
					Dostępność wlotów dla nietoperzy		FV			
					Łączność schronienia z potencjalnymi żerowiskami		FV			
					Odległość schronienia od bezpiecznej trasy przelotu na żerowiska		FV			
					Odległość schronienia od potencjalnego żerowiska		FV			
					Powierzchnia potencjalnych żerowisk		FV			
				Perspektywy ochrony/zachowania		U1	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem						
Gatunek	Kod Natura	Stanowisko	Stan populacji	Parametry siedliska	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
Gatunki ssaków						
Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	1308	Nie potwierdzono występowania gatunku w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	XX	XX	XX	XX
Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	1137	Ogół stanowisk w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	FV	FV	FV	FV
Wydra <i>Lutra lutra</i>	1355	Ogół stanowisk w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	FV	FV	FV	FV
Gatunki płazów						
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	1166	Ogół stanowisk w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	U1	U1	XX	U1
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	1188	Ogół stanowisk w obszarze Natura 2000 Jeleniewo	U1	U1	FV	U1

1318 Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*

Kolonie rozrodcze.

Strych kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jeleniewie jest kryjówką kolonii rozrodczej. W 2015 r. nietoperze rozpoczęły zasiedlanie strychu po remoncie. W czasie dwusezonowych badań w okresie laktacji (czerwiec 2014 i 2015) wykonano łącznie 8 liczeń nietoperzy w czasie wylotów (po dwa w każdej kolonii w każdym sezonie), które umożliwiły oszacowanie liczebności rozrodczej populacji gatunku w obu koloniach na ok. 120 osobników. Zagrożenia dla kolonii rozrodczej to: (1) remonty strychów i elewacji budynków w okresie przebywania nietoperzy,

Schronienia dzienne

Dwusezonowe badania radiotelemetryczne w okresie laktacji (czerwiec 2014 i 2015) umożliwiły odnalezienie dziennych schronień nocków łydkowłosych. Łącznie w obu sezonach zlokalizowano następujące schronienia dzienne: (1) w budynku prywatnym w miejscowości Leszczewo, (2) w leśniczówce w miejscowości Smolniki, (3) w budynku prywatnym w miejscowości Stara Turówka i (4) w budynku prywatnym w miejscowości Osowa. W związku z dużą liczbą potencjalnych kryjówek dziennych (szczeliny w ceglach, szczeliny pod mostami, dziuple drzew, strychy budynków) oraz ich częstymi zmianami nie analizowano ich stanu ochrony i zagrożeń.

Schronienia nocne.

Dwusezonowe badania radiotelemetryczne w okresie laktacji (czerwiec 2014 i 2015) pozwoliły na odnalezienie nocnych schronień nocków łydkowłosych. Łącznie w obu sezonach zlokalizowano następujące schronienia nocne: (1) w budynku prywatnym w miejscowości Ignatowizna, (2) na olszy nad stawem w miejscowości Ignatowizna, (3) na olszy nad stawem w miejscowości Ignatowizna i (4) na olszy w miejscowości Czarnakowizna. W związku z dużą liczbą potencjalnych schronień nocnych (szczeliny w ceglach, szczeliny pod mostami, dziuple drzew, strychy budynków) oraz ich częstymi zmianami nie analizowano ich stanu ochrony i zagrożeń.

Żerowiska.

Dwusezonowe badania radiotelemetryczne w okresie laktacji (czerwiec 2014 i 2015) pozwoliły na wyznaczenie żerowisk nocka łydkowłosego w granicach obszaru SOOS „Jeleniewo” i w jego sąsiedztwie. Dane zebrane w dwóch sezonach poddano analizie Kernela (Kernel Density Estimation) uwzględniającej wszystkie stwierdzone żerowania (łącznie 1159 żerowań), a następnie z wyznaczonych w ten sposób poligonów wybrano zbiorniki wodne, nad którymi odnotowano żerowanie co najmniej dwóch różnych osobników oznakowanych nadajnikami. Żerowiskami nocków łydkowłosych z populacji w Jeleniewie są: Jezioro Jaczno, Jezioro Kojle, Jezioro Perty, Jezioro Przechodnie, Jezioro Okrągłe, Jezioro Szurpiły (wszystkie poza granicami SOOS „Jeleniewo” i na terenie SOOS PLH 200003 „Ostoja Suwalska”), Jezioro Udrynek, Jezioro Szelment Wielki, odcinek rzeki Czarna Hańcza między miejscowościami Potasznia i Czarnakowizna i Jezioro Okmin (wszystkie w granicach SOOS „Jeleniewo”). Łączna powiechnia żerowisk wynosi 733,555 ha. Stan ochrony

żerowisk został uznany za właściwy (FV). Głównymi zagrożeniami są: (1) eutrofizacja jezior, (2) aktywność rekreacyjno-artystyczna na żerowiskach nietoperzy w porze nocnej, w szczególności imprezy masowe (np. koncerty) organizowane nad wodą generujące hałas i dodatkowe oświetlenie, (3) oświetlanie żerowisk (zanieczyszczenie świetlne).

Badania wykazały dużą powtarzalność wykorzystywania żerowisk w dwóch sezonach badawczych.

Trasy przelotów (korytarze migracyjne).

Dla samic oznakowanych nadajnikami w kościele w Jeleniewie i w budynku prywatnym w Jeleniewie przy ul. Suwalskiej w dwóch sezonach badawczych odnotowano łącznie 123 przeloty, na podstawie których wyznaczono korytarze migracyjne rozrodznej populacji noka łydkowłosego. Łączna powierzchnia wszystkich korytarzy migracyjnych wynosi 7917,2 ha.

Stan ochrony korytarzy migracyjnych został uznany za właściwy (FV). Głównymi zagrożeniami potencjalnymi są: (1) budowa dodatkowych farm wiatrowych w obrębie korytarzy migracyjnych, (2) wycinanie drzew wzdłuż dróg, będących korytarzami migracyjnymi.

Badania wykazały powtarzalność wykorzystywania korytarzy migracyjnych w dwóch sezonach badawczych.

3.4. Stan ochrony gatunków roślin

Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Gatunki roślin								
Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	1903	1	Struktura populacji		FV	FV	FV	
			Struktura i funkcje	Liczba osobników generatywnych	FV	FV		
				Liczba osobników wegetatywnych	FV	FV		
				Obecność osobników juvenilnych	FV	FV		
				Stwierdzone choroby, pasożyty itp.	FV	FV		
			Perspektywy ochrony		FV	FV		
		2	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U1	
			Struktura i funkcje	Liczba osobników generatywnych	U1	U1		
				Liczba osobników wegetatywnych	U1	U1		
				Obecność osobników juvenilnych	U1	U1		
				Stwierdzone choroby, pasożyty itp.	U1	U1		
			Perspektywy ochrony		U1	U1		

1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*

Dane terenowe 2011 wykazały obecność dwóch stanowisk lipiennika, jednak dynamika zbiorowisk, w których występuje, wymaga pełnej inwentaryzacji na całym obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Jest to konieczne w kilku sezonach wegetacyjnych, gdyż stopień wilgotności oraz specyfika siedlisk, w których występuje, decydują o zmiennej liczebności osobników, a nawet w warunkach skrajnych (zalewanie przez bobry) eliminują go.

4. Analiza zagrożeń

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K02.03 Eutrofizacja	A07 Stosowanie pestycydów A08 Nawożenie /nawozy sztuczne E03 Odpady, ścieki G02 Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych zwłaszcza biogenami (w tym fosforanami). Intensywna zabudowa letniskowa i infrastruktura turystyczna na brzegach.
2	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych G02 Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	G02.10 Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych J02.02 Usuwanie osadów (mułu)	Intensywna zabudowa letniskowa na brzegach. Spływ ścieków z gospodarstw położonych nad brzegami rzek.

3	6210 Murawy kserotermiczne	A02 Zmiana sposobu uprawy A07 Stosowanie pestycydów A08 Nawożenie /nawozy sztuczne A02.01 Intensyfikacja rolnictwa A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	B01 Zalesianie terenów otwartych E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane E01.04 Inne typy zabudowy E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych E04.01 Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu H05 Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe	Zmiana sposobu uprawy i zarzucenie pasterstwa, które uruchamiają proces sukcesji a tym samym prowadzą do zaniku siedliska. Chemizacja stosowana w gospodarce rolnej przekształca skład gatunkowy, prowadząc do degradacji siedliska. Prace związane ze zmianą ukształtowania terenu w obrębie płatów siedliska.
4	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	A08 Nawożenie /nawozy sztuczne A02.01 Intensyfikacja rolnictwa K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	A02 Zmiana sposobu uprawy B01 Zalesianie terenów otwartych E01.04 Inne typy zabudowy	Chemizacja stosowana w gospodarce rolnej powoduje zwiększenie udziału takich gatunków jak śmiełek darniowy (<i>Deschampsia caespitosa</i>) i kostrzewa czerwona (<i>Festuca rubra</i>). W przypadku niedostatecznego spasanía następuje uruchomienie sukcesji biocenotycznej. Prace związane ze zmianą ukształtowania terenu w obrębie płatów siedliska.
5	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	K02 Zmiana sposobu uprawy A08 Nawożenie /nawozy sztuczne A02.01 Intensyfikacja	A07 Stosowanie pestycydów E01.04 Inne typy zabudowy K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zmiana sposobu uprawy powoduje zwiększenie udziału kupkówki pospolitej (<i>Dactylis glomerata</i>). Stosowanie zwiększonych dawek

		rolnictwa		nawozów sztucznych. Prace związane ze zmianą ukształtowania terenu w obrębie płątów siedliska.
6	7110 Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	X Brak zagrożeń i nacisków	Głównymi zagrożeniami istniejącymi dla siedliska jest zarastanie krzewami i drzewami oraz presja zabudowy na terenach sąsiadujących z torfowiskiem. Zmiana trwałych użytków zielonych na grunty zabudowane może uruchomić procesy eutrofizacji okrajków torfowiska.
7	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja A01 Uprawa A04.01 Wypas intensywny K01.03 Wyschnięcie A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja J02.01.02 osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych F04 Pozyskiwanie / usuwanie roślin lądowych - ogólnie	G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1) Silna ekspansja drzew i krzewów powoduje wypieranie gatunków torfowiskowych. 2) Użytkowanie orne gruntów wokół torfowiska powoduje wzrost dopływu biogenów, a w konsekwencji – eutrofizację i wypieranie gatunków torfowiskowych przez szuwarowe. 3) Wypas na okolicznych gruntach przypuszczalnie przyczynia się do eutrofizacji torfowiska, nasilając ekspansję trzciny i krzewów.

				<p>4) Obniżenie poziomu wód gruntowych.</p> <p>5) Zbyt intensywne koszenie (corocznie na początku lipca) prowadzi do zubożenia gatunkowego i ekspansji gatunków łąkowych.</p> <p>6) Czynne rowy melioracyjne wokół łąki.</p> <p>7) Koncesjonowany zbiór bobrka trójlistkowego do celów zielarskich.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1) Wzrost natężenia wędkarskiego użytkowania jeziora występującego przy torfowisku (płat nr 36) może spowodować nadmierne wydeptywanie siedliska .</p>
8	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p> <p>K01.03 Wyschnięcie</p> <p>A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p>	<p>A04.01 Wypas intensywny</p> <p>A01 Uprawa</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>1) Obecność krzewów, drzew i roślin łąkowych stwarza konkurencję dla gatunków torfowiskowych; ekspansja trzciny oraz krzewów i drzew powoduje wypieranie gatunków torfowiskowych.</p> <p>2) Niski poziom wód gruntowych latem (zjawisko być może</p>

				<p>częściowo antropogeniczne).</p> <p>3) Koszenie płatu od czasu do czasu ogranicza ekspansję niepożądanych gatunków. Wzrost intensywności może być szkodliwy.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1) Obecna, niska intensywność wypasu przypuszczalnie nie szkodzi siedlisku. Wzrost intensywności może być szkodliwy (zadeptywanie, eutrofizacja).</p> <p>2) Użytkowanie orne gruntów na południe od torfowiska stwarza ryzyko dopływu biogenów, a w konsekwencji – eutrofizacji i wypierania gatunków torfowiskowych przez szuwarowe.</p>
9	91D0 Bory i lasy bagienne	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie	<p>B02.02 Wycinka lasu</p> <p>B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew</p> <p>B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji</p>	<p>Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony.</p> <p>Zagrożenie stanowi wycinanie lasu rozumiane jako działanie sprzeczne z wymogami ochronnymi dla poszczególnych przedmiotów ochrony.</p> <p>Całkowite usuwanie obumierających i martwych drzew.</p>

10	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	X Brak zagrożeń i nacisków	B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew B07 Inne rodzaje praktyk leśnych nie wymienione powyżej J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony. Całkowite usuwanie obumierających i martwych drzew.
11	1318 Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> (Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jeleniewie)	X Brak zagrożeń i nacisków	E06.02 Odbudowa, remont budynków H06.02 Zanieczyszczenie światłne	Remonty strychu i elewacji kościoła połączone z uszczelnianiem otworów wlotowych może spowodować opuszczenie strychu przez nietoperze. Stosowanie toksycznych środków konserwacji drewna w czasie remontów może spowodować śmiertelne zatrucie nietoperzy zasiedlających strych. Oświetlenie kościoła, w szczególności otworów wlotowych, może doprowadzić do opuszczenia kolonii i utraty miejsca rozrodu przedmiotu ochrony. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
12	1318 Nocek łydkowłosy	X Brak zagrożeń i nacisków	K02.03 Eutrofizacja naturalna H06.01 Zanieczyszczenie	Eutrofizacja jezior będących żerowiskami nocków łydkowłosych powoduje ograniczenie powierzchni

	<p><i>Myotis dasycneme</i> (żerowiska w okresie laktacji)</p> <p>Jezioro Jaczno Jezioro Kojle Jezioro Perty Jezioro Przechodnie Jezioro Okrągłe Jezioro Szurpiły Jezioro Udrynek Jezioro Szelment Wielki odcinek rzeki Czarna Hańcza między miejscowościami Potasznia i Czarnakowizna Jezioro Okmin</p>		<p>hałasem</p> <p>H06.02 Zanieczyszczenie świetlne</p> <p>H03.02.01 Skażenie metalami ciężkimi</p> <p>H03.02.02 Skażenie syntetycznymi związkami chemicznymi, w tym pestycydami</p>	<p>otwartego lustra wody i uniemożliwia żerowanie nocków łydkowłosych.</p> <p>Aktywność rekreacyjno-artystyczna, w szczególności imprezy masowe (np. koncerty) organizowane nad wodą generujące hałas i dodatkowe oświetlenie uniemożliwiają żerowanie nocków łydkowłosych. Dodatkowo, trwałe oświetlenie powierzchni wody uniemożliwia żerowanie nocków łydkowłosych.</p> <p>Skażenie wody metalami ciężkimi i ich akumulacja w organizmach nietoperzy.</p> <p>Skażenie wody pestycydami i ich akumulacja w organizmach nietoperzy.</p> <p>Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.</p>
13	<p>1318</p> <p>Nocek łydkowłosy</p> <p><i>Myotis dasycneme</i> (trasy przelotów (korytarze migracyjne))</p>	X Brak zagrożeń i nacisków	<p>C03.03 Produkcja energii wiatrowej</p> <p>G05.06 Usuwanie drzew przydrożnych</p>	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1) Budowa dodatkowych farm wiatrowych w obrębie korytarzy migracyjnych nocków łydkowłosych może spowodować zwiększenie liczby kolizji nietoperzy z turbinami, co w konsekwencji może doprowadzić do spadku liczebności populacji.</p>

				<p>2) Wycinanie drzew przy drogach może uniemożliwić dobowe migracje nocykłów łydkowłosych między koloniami rozrodczymi i żerowiskami.</p> <p>Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących</p>
14	<p>1337</p> <p>Bóbr europejski</p> <p><i>Castor fiber</i></p>	X Brak zagrożeń i nacisków	<p>F03.02.03 Chwytywanie, trucie, kłusownictwo</p> <p>J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie</p>	<p>Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.</p> <p>Prace hydrotechniczne, grodzenie cieków i zbiorników naturalnych - mogą ograniczać warunki bytowania gatunku.</p> <p>Chemiczne skażenie wód może wpływać na ograniczenie liczebności i zwiększenie śmiertelności populacji gatunku.</p>
15	<p>1355</p> <p>Wydra</p> <p><i>Lutra lutra</i></p>	<p>F03.02.03 Chwytywanie, trucie, kłusownictwo</p> <p>J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych</p>	J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	<p>Prace techniczne w korytach rzecznych związane z regulacją poziomu wód, jak również grodzenie cieków i zbiorników naturalnych - wpływają negatywnie i ograniczają miejsca bytowania tego gatunku.</p> <p>Kłusownictwo oraz stosowanie chemicznych środków w gospodarce rolnej wpływa na kumulację toksycznych substancji i ogranicza szanse życiowe gatunku.</p>

16	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K02.03 Eutrofizacja	A08 Nawożenie /nawozy sztuczne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Bezpośrednim zagrożeniem jest zmiana chemizmu wód związana z odprowadzaniem ścieków i chemizacją gospodarki rolnej. Osuszanie terenu powoduje nieodwracalne zmiany w mozaice terenu i ogranicza miejsca bytowania gatunku.
17	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K02.03 Eutrofizacja	A08 Nawożenie /nawozy sztuczne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Bezpośrednim zagrożeniem jest zmiana chemizmu wód związana z odprowadzaniem ścieków i chemizacją gospodarki rolnej. Osuszanie terenu powoduje nieodwracalne zmiany w mozaice terenu i ogranicza miejsca bytowania gatunku.
18	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Brak danych potwierdzających występowanie gatunku w obszarze Natura 2000 z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych.		
19	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	A08 Nawożenie /nawozy sztuczne E03 Odpady, ścieki H02 Zanieczyszczenie wód podziemnych J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych,	C01.03 Wydobywanie torfu H05 Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe J02.04.01 Zalewanie 8 J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Sukcesja wtórna spowodowana zaburzeniem warunków siedliskowych (odwodnienie terenów torfowiskowych). Zanieczyszczenie wód przez skażenia pochodzenia rolniczego.

		bagiennych	K01.03 Wyschnięcie K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja K02.03 Eutrofizacja K04 Międzygatunkowe interakcje wśród roślin	
--	--	------------	--	--

Siedliska nieleśne

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*)

Siedliska te są szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia wód, zwłaszcza biogenami, w tym fosforanami. Zwiększenie zawartości tych związków eliminuje zbiorowiska podwodnych łąk ramienic. Modyfikacja funkcjonowania wód może również nieodwracalnie zmienić warunki siedliska, a tym samym poprzez degradację zniszczyć te unikalne siedliska na całym obszarze ich występowania.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami (z *Nympheion*, *Potamion*)

Proces zamulenia starorzeczy prowadzi do ich wypłykania i zarastania. Jednocześnie płaty tego siedliska zostają zniszczone przez pozbywanie się nadmiaru biomasy z łąk do starorzeczy. W pobliżu zabudowań może dochodzić również do pozbywania się ścieków bytowych.

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)

W trakcie prac terenowych nad PZO w 2011 stwierdzono istnienie intensywnej zabudowy letniskowej - grodzenie działek aż po sam brzeg rzeki Czarna Hańcza oraz jezior: Szelment Wielki, Szelment Mały oraz Okmin. Naistotniejszym zagrożeniem dla tego siedliska jest spływ ścieków z gospodarstw położonych nad brzegiem rzek jezior.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Zagrożeniami dla zachowania tego siedliska są przede wszystkim zmiana sposobu uprawy i zarzucenie pasterstwa, która uruchamiają proces sukcesji biocenotycznej, a tym samym zanik muraw. Chemizacja stosowana w gospodarce rolnej eliminuje komponenty i przekształca skład gatunkowy, prowadząc do degradacji siedliska.

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion*)

Chemizacja stosowana w gospodarce rolnej determinuje przekształcenie tego siedliska. Obserwuje się wówczas zwiększenie udziału takich gatunków, jak: śmiałek darniowy (*Deschampsia caespitosa*) i kostrzewa czerwona (*Festuca rubra*). W przypadku niedostatecznego spasaniasa następuje uruchomienie sukcesji biocenotycznej.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W wyniku zmiany sposobu uprawy na tych siedliskach stwierdza się zwiększenie udziału kupkówki pospolitej (*Dactylis glomerata*), co może być wynikiem podsiewania w przeszłości. Elementem eliminującym to siedlisko jest również uproduktywnianie go przez stosowanie zwiększonych dawek nawozów sztucznych.

7110 Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Dla największej ilości płatów siedliska zagrożeniem jest „ewolucja biocenotyczna, sukcesja”. Jest to przede wszystkim ekspansja drzew i krzewów (sosna i brzoza). Na jednej czwartej płatów siedliska stwierdzono zagrożenie polegające na obniżeniu wód gruntowych („wyschnięcie”). Może to być po części wynik suchego lata w 2015 r. (rok prowadzenia badań terenowych) a po części trwalsze zjawisko związane częściowo z antropogenicznym i oddziaływaniami wielkoskalowymi, jak melioracje, pobór wody, zmiany klimatyczne itp. Ważnym zagrożeniem jest „uprawa”, czyli orne użytkowanie gruntów przylegających do torfowisk i powodujące ich eutrofizację.

Bezpośrednie zagrożenie związane z planowaną zabudową stwierdzono w jednym przypadku, dotyczącym budowy osiedla rekreacyjno-mieszkaniowego przy granicy z torfowiskiem.

Pozostałe zagrożenia mają charakter marginalny i często efemeryczny. W przypadku koszenia i wypasu można często mówić o negatywnych, jak i pozytywnych aspektach oddziaływania.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)

Dla największej ilości płatów siedliska zagrożeniem jest „ewolucja biocenotyczna, sukcesja”. Jest to przede wszystkim ekspansja drzew i krzewów (wierzba szara, olsza czarna i brzoza). Na jednej czwartej płatów siedliska stwierdzono zagrożenie polegające na obniżeniu wód gruntowych („wyschnięcie”). Może to być po części wynik suchego lata, a po części trwalsze zjawisko związane częściowo z antropogenicznym i oddziaływaniami wielkoskalowymi, jak melioracje, pobór wody, zmiany klimatyczne itp.

Ważnym zagrożeniem jest „uprawa”, czyli orne użytkowanie gruntów przylegających do torfowisk i powodujące ich eutrofizację.

Pozostałe zagrożenia mają charakter marginalny i często efemeryczny. W przypadku koszenia i wypasu można często mówić o

negatywnych, jak i pozytywnych aspektach oddziaływania.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Dla największej ilości płatów siedliska zagrożeniem jest „ewolucja biocenotyczna, sukcesja”. Głównym gatunkiem drzewa przejawiającym ekspansję jest olsza czarna. Na kilku płatach odnotowano znaczną ekspansję trzciny pospolitej i pałki szerokolistnej. Na jednej czwartej płatów siedliska stwierdzono zagrożenie polegające na obniżeniu wód gruntowych („wyschnięcie”). Może to być po części wynik suchego lata, a po części trwalsze zjawisko związane częściowo z antropogenicznym i oddziaływaniami wielkoskalowymi, jak melioracje, pobór wody, zmiany klimatyczne itp.

Ważnym zagrożeniem jest „uprawa”, czyli orne użytkowanie gruntów przylegających do torfowisk i powodujące ich eutrofizację.

Pozostałe zagrożenia mają charakter marginalny i często efemeryczny. W przypadku koszenia i wypasu można często mówić o negatywnych, jak i pozytywnych aspektach oddziaływania.

Siedliska leśne

Podstawowymi zagrożeniami dla poprawy stanu ochrony leśnych siedlisk hydrogeniczych: lasów łęgowych (**91E0**), borów i lasów bagiennych (kod siedliska **91D0**) jest:

- 1) zakłócenia warunków wodnych w wyniku działań antropogenicznych lub/i naturalnych zmian. Reżim wodny jest tutaj czynnikiem kluczowym, gdyż siedliska te rozwijają się pod wpływem wody. Niedobory wody powodują zmianę procesów glebowych z torfotwórczych (zachodzących w warunkach zbliżonych do beztlenowych) w stanie dobrego uwodnienia na procesy murszenia warstwy organicznej (utleniania torfu i jego rozpadu - mineralizacji). To z kolei pociąga za sobą niekorzystne zmiany roślinności torfotwórczej i hydrogenicznej, rozwój gatunków eutroficznych, co w efekcie daje redukcję powierzchni lub nawet zanik tych siedliska.
- 2) Usuwanie wszystkich martwych i obumierających drzew, zwłaszcza długowiecznych gatunków liściastych. Obecność martwego drewna zwiększa różnorodność biologiczną, co podnosi ocenę stanu ochrony siedliska (wskaźnik kardynalny). W wielu płatach należy zwrócić więc uwagę na pozostawianie części martwego drewna w postaci posuszu stojącego, jak i leżaniny, gdyż ten wskaźnik oceny stanu siedliska często obniżał ocenę ogólną.

- 3) Niewłaściwa gospodarka leśna. W łęgach należy dobrać odpowiednie sposoby zagospodarowania, najlepiej charakteryzujący się długim lub bardzo długim okresem odnowienia (30-40 lat) oraz niewielką ingerencją w stosunku do gleby. Ważne jest też odnowienie właściwymi dla siedliska gatunkami oraz popieranie gatunków rzadkich np. jesionu i wiązu.
- 4) Na terenie analizowanego obszaru w przypadku rzadkich, dobrze wykształconych siedlisk 91D0 zagrożeniem jest gospodarka leśna i dlatego należy wyłączyć płaty z użytkowania (pozyskania drewna), pozwalając na naturalny rozwój siedlisk (zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony).

Podstawowymi zagrożeniami dla poprawy stanu ochrony grądu subkontynentalnego (**9170**) jest:

- 1) Gospodarka leśna, a zwłaszcza niewłaściwy dobór metod zagospodarowania dotyczący składów gatunkowych drzewostanów (zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony).
- 2) Brak właściwej pielęgnacji odnowień preferujących gatunki grądowe (zagrożenie określone jako: inne rodzaje praktyk rolniczych i leśnych) połączonej z wprowadzaniem grabu i lipy na uprawach i w postaci dolnych warstw w drzewostanach średniowiekowych. We wczesnych fazach rozwojowych drzewostanu konkurencję dla gatunków grądowych stanowią gatunki wczesnosukcesyjne, a czasem świerk. Dlatego też należy we wczesnych stadiach eliminować te gatunki, preferując gatunki grądowe: dąb, grab i lipę. Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej (znaczący udział grabu) i piętrowej ma istotne znaczenie dla osiągnięcia właściwej struktury zbiorowiska.
- 3) Usuwanie wszystkich martwych i obumierających drzew, zwłaszcza długowiecznych gatunków liściastych. Obecność martwego drewna zwiększa różnorodność biologiczną, co podnosi ocenę stanu ochrony siedliska (wskaźnik kardynalny).

Gatunki zwierząt

1318 Nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*)

Kolonie rozrodcze

Remonty strychu i elewacji kościoła w Jeleniewie w okresie przebywania nietoperzy tj. od 10 IV do 15 września, połączone z uszczelnianiem otworów wlotowych może spowodować utratę miejsc rozrodu przedmiotu chrony. Niewłaściwy dobór środków konserwacji drewna stosowanych w czasie remontów może spowodować śmiertelne zatrucie nietoperzy zasiedlających strych. W najbliższych latach nie jest planowany remont strychu, elewacji oraz

dotatkowe oświetlenie kościoła. Ze względu na fakt, że nocek łydkowłosy jest gatunkiem unikającym światła (światłofobnym) iluminacja kościoła, w szczególności oświetlenie otworów wlotowych, może doprowadzić do opuszczenia kolonii.

Żerowiska

Eutrofizacja jezior będących żerowiskami nocków łydkowłosych powoduje zarastanie zbiorników wodnych w szczególności rzęsą wodną (*Lemna* sp.), która poprzez ograniczenie powierzchni otwartego lustra wody uniemożliwia żerowanie nietoperzy.

Nocek łydkowłosy jest gatunkiem unikającym światła (światłofobnym). Z tego powodu aktywność rekreacyjno-artystyczna, w szczególności imprezy masowe (np. koncerty) organizowane nad wodą generujące hałas i dodatkowe oświetlenie uniemożliwiają żerowanie osobników tego gatunku. Ponadto, oświetlanie powierzchni zbiorników wodnych będących żerowiskami nocków łydkowłosych w okresie rozrodu uniemożliwia żerowanie osobników tego gatunku.

Metale ciężkie i pestycydy zawarte w owadach wodnych, którymi żywią się nocki łydkowłose akumulują się w organizmach nietoperzy, co może prowadzić do obniżenia płodności lub śmierci. Ze względu na wysokie energetyczne koszty lotu i karmienie młodych samice nocków łydkowłosych w okresie rozrodu zjadają bardzo duże ilości owadów i z tego powodu są szczególnie narażone na negatywne skutki akumulacji metali ciężkich i pestycydów (zob. Reinhold, et. all, 1999).

Trasy przelotów (korytarze migracyjne)

Negatywne oddziaływanie turbin wiatrowych na nietoperze polega nie tylko na śmiertelnych kolizjach tych zwierząt z rotorami wiatraków, ale prawdopodobnie również na odstraszeniu tych zwierząt szerokopasmowym hałasem generowanym przez turbiny. W czasie dwusezonowych badań radiotelemetrycznych zaobserwowano, że nocki łydkowłose w czasie dobowych migracji na żerowiska zlokalizowane nad jeziorem Okmin i nad rzeką Czarną Hańczą wybierały trasę przelotu znajdującą się pomiędzy dwoma grupami turbin wiatrowych wchodzących w skład Suwalskiego Parku Wiatrowego. Z tego powodu budowa dodatkowych turbin i farm wiatrowych w obrębie korytarzy migracyjnych nocków łydkowłosych może spowodować zwiększenie liczby kolizji nietoperzy z turbinami oraz przecięcie korytarzy migracyjnych łączących kolnie rozrodcze z żerowiskami. W takiej sytuacji można spodziewać się zmniejszenia sukcesu rozrodczego oraz w konsekwencji spadku liczebności populacji.

W czasie dobowych migracji między koloniami rozrodczymi a żerowiskami nocki łydkowłose przemieszczają się wzdłuż liniowych elementów krajobrazu. W obu sezonach obserwacji przeloty wzdłuż alei drzew przydrożnych obserwowano między miejscowościami Jeleniewo i Okrągłe oraz między miejscowością Kazimierówka a jeziorem Szurpiły. Z tego powodu wycinanie drzew przy drogach może utrudnić lub uniemożliwić dobowe migracje nocków łydkowłosych między koloniami rozrodczymi a żerowiskami, co w konsekwencji może doprowadzić do zmniejszenia sukcesu rozrodczego oraz spadku liczebności populacji.

1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*)

Zagrożenia dla tego gatunku stanowią prace hydrotechniczne, które mogą ograniczać warunki bytowania bobrów, jak również grodzenie cieków i zbiorników naturalnych. Chemiczne skażenie wód może wpływać na ograniczenie liczebności i zwiększenie śmiertelności jego populacji.

1355 Wydra (*Lutra lutra*)

Prace techniczne w korytach rzecznych związane z regulacją poziomu wód wpływają negatywnie i ograniczają miejsca bytowania tego gatunku, jak również grodzenie cieków i zbiorników naturalnych. Jednocześnie kłusownictwo oraz stosowanie chemicznych środków w gospodarce rolnej wpływa na kumulację toksycznych substancji i ogranicza szanse życiowe gatunku.

1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)

Bezpośrednim zagrożeniem dla tego gatunku jest zmiana chemizmu wód związana z odprowadzaniem ścieków i chemizacją gospodarki rolnej. Jednocześnie prace zmierzające do osuszania terenu wprowadzają nieodwracalne zmiany w mozaice terenu i ograniczają miejsca bytowania gatunku.

1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*)

Bezpośrednim zagrożeniem dla tego gatunku jest zmiana chemizmu wód związana z odprowadzaniem ścieków i chemizacją gospodarki rolnej. Jednocześnie prace zmierzające do osuszania terenu wprowadzają nieodwracalne zmiany w mozaice terenu i ograniczają miejsca bytowania gatunku. Dotyczy to zwłaszcza śródpolnych oczek wodnych.

Gatunki roślin

1903 Lipiennik Losela (*Liparis loeselii*)

Zagrożeniem dla tego gatunku jest osuszanie siedlisk, których jest on stałym komponentem, jak również pozyskiwanie torfu. Ekologia tego gatunku w sposób bezpośredni związana jest z zachowaniem dużej wilgotności podłoża, a jakakolwiek regulacja i wahania poziomu wód wpływają negatywnie na liczebność jego populacji. Chemizm wód i zanieczyszczenie ich przez skażenia pochodzenia rolniczego determinują ograniczenie stanowisk jego występowania.

Głównym zagrożeniem dla gatunku jest zarówno zwiększenie, jak i zmniejszenie uwilgotnienia siedliska, stąd też ważne jest utrzymanie stałego reżimu wodnego. Jednocześnie zmiana chemizmu wód, a zwłaszcza dopływ biogenów, stanowi zagrożenie dla populacji gatunku

5. Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
2	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	Zachowanie dotychczasowego biegu rzek i potoków.
3	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płatów siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
4	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płatów siedliska.
5	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
6	7110 Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.

7	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.
8	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.
9	91D0 Bory i lasy bagienne	Ochrona seminaturalnego charakteru siedliska z możliwością regulacji zagęszczenia drzewostanu Ochrona zbliżonego do naturalnego charakteru siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
10	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez kształtowanie właściwego dla niego składu gatunkowego i struktury
11	1318 Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Zachowanie parametrów stanu populacji i stanu siedliska na obecnym poziomie (FV).
12	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
13	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
14	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku.
15	1188 Kumak nizinny	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku.

	<i>Bombina bombina</i>	
16	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Brak danych potwierdzających występowanie gatunku w obszarze Natura 2000 z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych.
17	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku na co najmniej 50% stwierdzonych stanowisk jego występowania. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.

Siedliska nieleśne

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*)

Siedlisko to wymaga zachowania czystości i odpowiedniego chemizmu wód (większość ramienic nie toleruje przekroczenia stężenia fosforanów na poziomie 0,02 mg/l). Chcąc osiągnąć właściwy stan ochrony należy tworzyć strefy buforowe wyłączone z użytkowania wzdłuż linii brzegowych (min. 50 m). Konieczne jest również wprowadzenie ograniczenia presji rekreacyjnej i rozbudowy infrastruktury turystycznej. Niezbędnym warunkiem ochrony tego siedliska jest przeprowadzenie badań hydrobiologicznych podwodnych zbiorowisk ramienic do oceny stanu zmian w zakresie antropopresji i zmian środowiska. Według danych literaturowych obecny stan jest właściwy. Jednak wyniki te dotyczą jedynie pojedynczych stanowisk. Dlatego też zaplanowana została inwentaryzacja tych siedlisk na całym obszarze.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami (z *Nympheion*, *Potamion*)

W celu zachowania tego cennego przyrodniczo siedliska należy przeciwdziałać procesom naturalnego zarastania, a także wpływom antropopresji polegającej na zanieczyszczaniu, składowaniu odpadów i traktowaniu tych miejsc przez społeczność lokalną jako wylewisko ścieków bytowych.

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)

Siedliska te występują w naszym kraju na granicy swego zasięgu i dlatego konieczne jest stworzenie warunków skutecznej ich ochrony. Niezbędnym warunkiem tego jest zachowanie dotychczasowego biegu rzek i potoków, ograniczenie zabudowy i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz ograniczenie nawożenia okolicznych pól.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Skuteczną ochroną dla tego siedliska i jego zachowania jest prowadzenie ekstensywnego wypasu i trwałego użytkowania (programy rolnośrodowiskowe). Konieczne jest również zagwarantowanie systematycznego usuwania pojedynczych drzew i krzewów oraz wykaszania, bez pozostawienia biomasy. Aby struktura tego siedliska i właściwa kompozycja gatunków mogły być zachowane niezbędne jest ograniczenie stosowania nawożenia i chemicznych środków ochrony roślin, stosowania orki oraz podsiewania mieszanek traw.

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie)

Skuteczną ochroną dla tego siedliska są zabiegi ograniczające sukcesję, a nie podnoszące trofii siedliska poprzez usuwanie drzew i krzewów. Gwarancją skuteczności działań jest przywrócenie i utrzymanie ekstensywnych form użytkowania - wypas lub okresowe koszenie.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Niezbędnym warunkiem dla zachowania tego siedliska jest ekstensywne użytkowanie poprzez wypas i koszenie tradycyjne z usuwaniem skoszonej biomasy. Jednocześnie aby zagwarantować skuteczną ochronę temu siedlisku obowiązywać musi bezwzględny zakaz: zaorywania, podsiewania i obsiewania trawami pastewnymi, składowania kiszzonek i obornika, stosowania herbicydów a także zalesiania.

7110 Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Siedlisko to w sposób bezpośredni zależy od hydrologicznych uwarunkowań i odpowiedniego kształtowania poziomu wód gruntowych. Większość płatów siedliska wymaga wykonania działań ochrony czynnej. Planowane działania w pierwszej kolejności powinny być związane ze stabilizacją procesów sukcesji wtórnej roślinności. Najważniejszym działaniem ochronnym jest usunięcie krzewów i podrostu drzew. Dzięki temu działaniu nastąpi stabilizacja procesu sukcesji wtórnej oraz zmniejszona zostanie ewapotranspiracja na siedlisku. Wykonane działania przyczynią się do zachowania powierzchni siedliska oraz poprawy stanu ochrony siedlisk.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)

Siedlisko to w sposób bezpośredni zależy od hydrologicznych uwarunkowań i odpowiedniego kształtowania poziomu wód gruntowych. Większość płatów siedliska wymaga wykonania działań ochrony czynnej. Planowane działania w pierwszej kolejności powinny być związane ze stabilizacją procesów sukcesji wtórnej roślinności. Najważniejszym działaniem ochronnym jest usunięcie krzewów i podrostu drzew. Dzięki temu działaniu nastąpi stabilizacja procesu sukcesji wtórnej oraz zmniejszona zostanie ewapotranspiracja na siedlisku. Wykonane działania przyczynią się do zachowania powierzchni siedliska oraz poprawy stanu ochrony siedlisk.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko to w sposób bezpośredni zależy od hydrologicznych uwarunkowań i odpowiedniego kształtowania poziomu wód gruntowych. Większość płatów

siedliska wymaga wykonania działań ochrony czynnej. Planowane działania w pierwszej kolejności powinny być związane ze stabilizacją procesów sukcesji wtórnej roślinności. Najważniejszym działaniem ochronnym jest usunięcie krzewów i podrostu drzew. Dzięki temu działaniu nastąpi stabilizacja procesu sukcesji wtórnej oraz zmniejszona zostanie ewapotranspiracja na siedlisku. Wykonane działania przyczynią się do zachowania powierzchni siedliska oraz poprawy stanu ochrony siedlisk.

Siedliska leśne

Przyjęte cele działań ochronnych wynikają zarówno z obecnego stanu siedlisk, ich specyfiki oraz fazy rozwojowej drzewostanu.

91D0 Bory i lasy bagienne

Są siedliskiem priorytetowym, ważnym dla zachowania różnorodności biologicznej i wrażliwym na wpływy antropogeniczne. Celem działań ochronnych we wszystkich stwierdzonych stanach ochrony byłoby zachowanie w stanie możliwie niezmiennym tego siedliska przyrodniczego (z dużą ilością martwego drewna). Ochrona konserwatorska (naturalnych procesów) wydaje się tutaj najbardziej właściwa.

91E0-3 Łęgi olszowo-jesionowe

Są również siedliskami priorytetowymi. Zaplanowano działania ochronne, których celem jest kształtowanie lub utrzymanie właściwej struktury gatunkowej i przestrzennej właściwej dla siedliska połączonej ze zwiększeniem zasobów martwego drewna. Te właśnie cechy pozwolą na wytworzenie się charakterystycznej kombinacji gatunków, co pozwoli na osiągnięcie właściwego stanu ochrony.

9170 Grądy subkontynentalne

Cechujące się złym stanem ochrony (U2) proponuje się kształtowanie właściwego składu gatunkowego i struktury lasu poprzez popieranie gatunków grądowych: grabu, lipy, dębu, klonu i innych. Szczególnie warto podkreślić ogromne znaczenie grabu dla funkcjonowania grądów, każdy dobrze wykształcony grąd musi zawierać znaczny udział (pod względem liczby drzew, ale niekoniecznie masy) tego gatunku, który stanowi ważny i podstawowy składnik grądów, nadający tym wielowarstwowym zbiorowiskom swoistą strukturę i fizjonomię. Faliński i Pawlaczyk (1993) twierdzą, że „grąd zachowuje i wyraża właściwą sobie strukturę, kompozycję gatunkową, uwarunkowania środowiskowe, a przede wszystkim rytmikę sezonową, póki w nim obecny jest grab”. Jego obfitość w badanych drzewostanach przyspiesza „unaturalnie” się lasu i determinuje rozwój grądów. Stąd istnieje konieczność uwzględnienia tego faktu w planowanych zabiegach ochronnych na korzyść gatunków grądowych kosztem gatunków wczesnosukcesyjnych (np. brzozy) oraz ekspansywnego świerka.

W grądach cechujących się niezadawalającym stanem ochrony (U1) istnieje już zbliżona do naturalnej struktura i fizjonomia siedliska (las wielowarstwowy i wielogatunkowy z dominacją gatunków liściastych i odpowiednim udziałem grabu), ale zwykle brakuje odpowiednich ilości martwego drewna. Drzewostan jest w wieku powyżej 50 lat. Działania ochronne powinny zmierzać do utrzymania kształtującej się struktury gatunkowej i pięterowej

lasu oraz stopniowego powiększania zasobów martwego drewna. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony musi jednakże jeszcze potrwać około 40-50 lat.

Gatunki zwierząt

1318 Nocek lydkowłosy (*Myotis dasycneme*)

Kolonia rozrodcza.

Dla zachowania kolonii rozrodczej na strychu kościoła i umożliwienia jej prawidłowego funkcjonowania konieczne jest: (1) utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska, (2) zapewnienie możliwości wlotów na strych, (3) niedopuszczenie do oświetlania otworów wlotowych, (4) zastosowanie środków konserwacji drewna nietoksycznych dla nietoperzy. W kościele w Jeleniewie w najbliższych latach nie jest planowany remont strychu, elewacji oraz dodatkowe oświetlenie kościoła.

Żerowiska

W chwili obecnej stan zachowania żerowisk został oceniony jako FV, dlatego też nie zapoponowano żadnych działań ochronnych.

Żerowiskami karmiących samic z kolonii w Jeleniewie są: Jezioro Jaczno, Jezioro Kojle, Jezioro Perty, Jezioro Przechodnie, Jezioro Okrągłe, Jezioro Szurpiły, Jezioro Udrynek, Jezioro Szelment Wielki, odcinek rzeki Czarna Hańcza między miejscowościami Potasznia i Czarnakowizna i Jezioro Okmin.

Trasy przelotów (korytarze migracyjne).

W chwili obecnej stan zachowania korytary migracyjnych został oceniony jako FV, dlatego też nie zapoponowano żadnych działań ochronnych

1337 Bóbr europejski – (*Castor fiber*)

Ochrona gatunku zdecydowała o zwiększeniu liczebności do 18 tys. osobników, w tym 10 tys. osobników występującym w regionie północno-wschodnim Polski. Bóbr stanowi tu przyczynę szkód wyrządzanych w gospodarce rolnej i leśnej. Dla zachowania i ochrony bobra jest utrzymanie roślinności brzegowej zbiorników i cieków wodnych (pas ochronny o szerokości min. 10 m).

1355 Wydra – (*Lutra lutra*)

Chcąc zachować ten gatunek należy chronić siedliska jej występowania – starorzecza i zadrzewienia. Jednocześnie należy przeciwdziałać regulacji cieków wodnych.

1166 Traszka grzebieniasta – (*Triturus cristatus*)

Istotnym elementem dla ochrony tego płaza jest zapewnienie korzystnego układu przestrzennego zbiorników wodnych. Jednocześnie odtwarzanie starych i budowanie nowych zbiorników wodnych stwarza nowe miejsca bytowania traszki grzebieniastej.

1188 Kumak – (*Bombina bombina*)

Zachowanie liczebności populacji kumaka na terenie ostoi Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 zagwarantować może: zapobieganie dewastacji miejsc rozrodu (śmieci, odprowadzanie ścieków), osuszaniu terenu (np. w wyniku niewłaściwej melioracji), ograniczanie sukcesji i zarastania zbiorników wodnych. Sprzyjać temu będzie również zachowanie łagodnych brzegów i pływizn, gdzie mogłyby żerować młode kumaki. Czynnikiem pozwalającym ochronić ten gatunek jest ograniczenie chemizacji gospodarki w sąsiedztwie jego stanowisk.

Gatunki roślin

1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselli*)

Skuteczną ochroną tego gatunku i zapewnienie zachowania jest utrzymanie jego siedlisk - otwartych mechowisk, poprzez: wykaszanie torfowisk, które dotychczas użytkowano jako łąki (1 raz na 2-3 lata) i usuwanie biomasy, co zmniejszy odkładanie się warstwy szczątków roślin i umożliwi kiełkowanie lipiennika. Bardzo ważnym czynnikiem jest przywracanie odpowiedniego uwodnienia na torfowiskach poprzez likwidację zastawek (trwałe przegradzanie rowów). Aby poszerzyć zasięg otwartego torfowiska i umożliwić zwiększenie areału populacji wskazane jest usuwanie krzewów i krzewów w najbliższym otoczeniu stanowisk tego gatunku.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Rozmieszczenie przedmiotów ochrony z lokalizacją działań na obszarze Natura 2000 przedstawia **Załącznik nr 3**.

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
3140 Twardowodne oligo– i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	1	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji podwodnych łąk z rejestracją zasięgu ich występowania (badania podwodne), celem zaplanowania działań ochronnych. Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych zwanego dalej „PZO”.	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zwany dalej „RDOŚ w Białymstoku”
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników		Nie planuje się działań ochronnych.		
6210 Murawy kserotermiczne	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	2	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 4, 5): Obręb Sidory, działka ewidencyjna nr 81.	Właściciele i zarządcy gruntów

		Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.	Obręb Malesowizna, działka ewidencyjna nr 13.	
	3	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki.</p> <p>Koszenie 80-85% powierzchni co roku naprzemiennie po 15 lipca. Wysokość koszenia: do 10 cm. Wypas 0.4-0.6 DJP/ha, obciążenie do 5 DJP/ha.</p> <p>Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 4, 5):</p> <p>Obręb Sidory, działka ewidencyjna nr 81.</p> <p>Obręb Malesowizna, działka ewidencyjna nr 13.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	4	<p>Inwentaryzacja przyrodnicza.</p> <p>Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.</p>	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku

		Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.		
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	5	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 6-9): Obręb Gulbieniszki, działka ewidencyjna nr 83. Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr 183. Obręb Rutka, działka ewidencyjna nr 17. Obręb Udryn, działka ewidencyjna nr 26.	Właściciele i zarządcy gruntów
	6	Działanie fakultatywne. Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki – poprzez wypas bez dodatkowych zabiegów technicznych lub koszenie i wynoszenie siana poza płaty siedliska. Wypas: obsada zwierząt od 0,4 do 0,6 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 2,5 t/ha (5 DJP/ha); na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód; sezon pastwiskowy	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 6-9): Obręb Gulbieniszki, działka ewidencyjna nr 83. Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr 183. Obręb Rutka, działka ewidencyjna nr 17. Obręb Udryn, działka	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego

		<p>- od 1 maja do 15 października.</p> <p>Koszenie:</p> <p>od 1 czerwca do 30 września, jednak nie częściej niż dwa razy w roku; wysokość koszenia: od 5 do 15 cm. Należy pozostawić 5-10% powierzchni nieskoszonych, każdego roku powinna to być inna część użytku.</p> <p>Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO</p>	ewidencyjna nr 26.	zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	7	<p>Działanie obligatoryjne.</p> <p>Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.</p> <p>Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 10-14):</p> <p>Obręb Bród Stary, działka ewidencyjna nr: 7/4.</p> <p>Obręb Malesowizna, działka ewidencyjna nr 13.</p> <p>Obręb Leszczewo, działka ewidencyjna nr 12/1.</p> <p>Obręb Sidory, działka ewidencyjna nr 138.</p> <p>Obręb Gulbieniszki, działka ewidencyjna nr 59.</p>	Właściciele i zarządcy gruntów

	8	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki.</p> <p>Koszenie i wynoszenie siana poza płat siedliska lub wypas; nawożenie nawozami naturalnymi do 60 kg N/ha bez dodatkowych zabiegów technicznych.</p> <p>Koszenie:</p> <p>co roku w terminie od 15 czerwca do 30 września; po 20 lipca dopuszcza się drugi pokos lub kontrolowany wypas; obowiązek pozostawienia 5-10% działki rolnej nieskoszzonej w ciągu roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku; wysokość koszenia 5-15 cm; technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki; usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;</p> <p>Jako alternatywną formę użytkowania tego siedliska dopuszcza się także wypas.</p> <p>Wypas:</p> <p>obsada zwierząt do 1 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha); na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód; graniczny termin wypasu 15 października.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 10-14):</p> <p>Obręb Bród Stary, działka ewidencyjna nr: 7/4.</p> <p>Obręb Malesowizna, działka ewidencyjna nr 13.</p> <p>Obręb Leszczewo, działka ewidencyjna nr 12/1.</p> <p>Obręb Sidory, działka ewidencyjna nr 138.</p> <p>Obręb Gulbieniszki, działka ewidencyjna nr 59.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
--	---	---	---	--

		Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.		
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	9	Inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych. Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Działania związane z ochroną czynną			
	10	Działanie fakultatywne. Usuwanie drzew i krzewów. Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy). Termin wykonania: jednorazowo w ciągu pierwszych czterech lat obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 15, 16): Obręb Przejma Wielka działki nr: 209/3; 210/15; 210/17; 211/5. Obręb Jeleniewo, działka ewidencyjna nr 63/8.	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z

				zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
11	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Usuwanie nalotów drzew i krzewów.</p> <p>Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 10), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 15, 16):</p> <p>Obręb Przejma Wielka działki nr: 209/3; 210/15; 210/17; 211/5.</p> <p>Obręb Jeleniewo, działka ewidencyjna nr 63/8.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>	

	12	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 15, 16): Obręb Przejma Wielka działki nr: 209/3; 210/15; 210/17; 211/5. Obręb Jeleniewo, działka ewidencyjna nr 63/8.	Właściciele i zarządcy gruntów
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
		Nie planuje się.		
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Działania związane z ochroną czynną			
	13	Działanie fakultatywne. Usuwanie drzew i krzewów. Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy). Termin wykonania: jednorazowo w ciągu pierwszych czterech lat obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 18-28, 30-43, 45-47, 49-55): Obręb Sidorówka, działki ewidencyjne nr: 64, 94, 96. Obręb Gulbieniszki, działki ewidencyjne nr: 53, 56, 59, 63, 65, 68, 76, 79, 83. Obręb Wołownia, działki ewidencyjne nr: 4, 8, 9, 58, 59, 60/1, 61/1, 106/1, 107, 110, 111, 114, 115, 573. Obręb Udryn, działki ewidencyjne	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w

		<p>nr: 27, 28.</p> <p>Obręb Sumowo, działki ewidencyjne nr: 18, 20, 54.</p> <p>Obręb Sidory Zapolne, działka ewidencyjna nr: 33.</p> <p>Obręb Jeleniewo, działki ewidencyjne nr: 2, 3, 4, 13, 18/2, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 117, 122, 126, 131, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 191, 193, 195, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 218, 221, 225, 230/1, 232, 239, 247/1, 247/2, 248, 507, 624.</p> <p>Obręb Kazimierówka, działka ewidencyjna nr: 343.</p> <p>Obręb Okrągłe, działka ewidencyjna nr: 137.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 25, 26, 28/5, 29, 241/7.</p> <p>Obręb Podwysokie Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 33, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 59, 62, 65, 68, 71, 74.</p>	<p>przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania		

	14	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Usuwanie nalotów drzew i krzewów.</p> <p>Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 13), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 18-28, 30-43, 45-47, 49-55):</p> <p>Obręb Sidorówka, działki ewidencyjne nr: 64, 94, 96.</p> <p>Obręb Gulbieniszki, działki ewidencyjne nr: 53, 56, 59, 63, 65, 68, 76, 79, 83.</p> <p>Obręb Wołownia, działki ewidencyjne nr: 4, 8, 9, 58, 59, 60/1, 61/1, 106/1, 107, 110, 111, 114, 115, 573.</p> <p>Obręb Udryn, działki ewidencyjne nr: 27, 28.</p> <p>Obręb Sumowo, działki ewidencyjne nr: 18, 20, 54.</p> <p>Obręb Sidory Zapolne, działka ewidencyjna nr: 33.</p> <p>Obręb Jeleniewo, działki ewidencyjne nr: 2, 3, 4, 13, 18/2, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 117, 122, 126, 131, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 191, 193, 195, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 218, 221,</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
--	----	--	--	--

		<p>225, 230/1, 232, 239, 247/1, 247/2, 248, 507, 624.</p> <p>Obręb Kazimierówka, działka ewidencyjna nr: 343.</p> <p>Obręb Okrągłe, działka ewidencyjna nr: 137.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 25, 26, 28/5, 29, 241/7.</p> <p>Obręb Podwysokie Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 33, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 59, 62, 65, 68, 71, 74.</p>	
15	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne.</p> <p>Koszenie ręczne w sposób nieniszczący podłoża. Zebranie i usunięcie biomasy, w terminie do 2 tygodni po pokosie, poza granice wydzielonych płątów siedlisk przyrodniczych.</p> <p>Termin wykonania: użytkowanie jednokośne w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego, co 3 lata w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 40, 41):</p> <p>Obręb Sumowo, działki ewidencyjne nr: 18, 20, 54.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego</p>

				z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
16	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Koszenie trzciny i pałki szerokolistnej.</p> <p>Coroczne jak najniższe koszenie ręczne między 15 lipca a 15 sierpnia fragmentów płatu siedliska opanowanych przez trzinę i pałkę szerokolistną. Usuwanie biomasy do 2 tygodni od pokosu poza siedlisko.</p> <p>Termin wykonania: corocznie w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 28, 43):</p> <p>Obręb Okrągłe, działka ewidencyjna nr: 137.</p> <p>Obręb Udryn, działki ewidencyjne nr: 27, 28.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>	
17	<p>Działanie obligatoryjne.</p> <p>Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.</p> <p>Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 18-28, 30-43, 45-47, 49-55):</p> <p>Obręb Sidorówka, działki ewidencyjne nr: 64, 94, 96.</p> <p>Obręb Gulbieniszki, działki ewidencyjne nr: 53, 56, 59, 63, 65,</p>	<p>Właściciele i zarządcy gruntów</p>	

			<p>68, 76, 79, 83.</p> <p>Obręb Wołownia, działki ewidencyjne nr: 4, 8, 9, 58, 59, 60/1, 61/1, 106/1, 107, 110, 111, 114, 115, 573.</p> <p>Obręb Udryn, działki ewidencyjne nr: 27, 28.</p> <p>Obręb Sumowo, działki ewidencyjne nr: 18, 20, 54.</p> <p>Obręb Sidory Zapolne, działka ewidencyjna nr: 33.</p> <p>Obręb Jeleniewo, działki ewidencyjne nr: 2, 3, 4, 13, 18/2, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 117, 122, 126, 131, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 191, 193, 195, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 218, 221, 225, 230/1, 232, 239, 247/1, 247/2, 248, 507, 624.</p> <p>Obręb Kazimierówka, działka ewidencyjna nr: 343.</p> <p>Obręb Okrągłe, działka ewidencyjna nr: 137.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 25, 26, 28/5, 29, 241/7.</p>	
--	--	--	---	--

			Obręb Podwysokie Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 33, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 59, 62, 65, 68, 71, 74.	
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
		Nie planuje się.		
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Działania związane z ochroną czynną			
	18	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Usuwanie drzew i krzewów.</p> <p>Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy).</p> <p>Termin wykonania: jednorazowo w ciągu pierwszych czterech lat obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 56, 59-62, 65, 66, 69-71):</p> <p>Obręb Czarnakowizna, działka ewidencyjna nr: 16, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65.</p> <p>Obręb Osowa, działki ewidencyjne nr: 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148.</p> <p>Obręb Rutka, działka ewidencyjna nr: 38.</p> <p>Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr: 138.</p> <p>Obręb Malesowizna, działki ewidencyjne nr: 10/9, 13, 21/9,</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

		118/6. Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2.	
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
19	Działanie fakultatywne. Usuwanie nalotów drzew i krzewów. Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 18), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 56, 59- 62, 65, 66, 69-71): Obręb Czarnakowizna, działka ewidencyjna nr: 16, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65. Obręb Osowa, działki ewidencyjne nr: 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148. Obręb Rutka, działka ewidencyjna nr: 38. Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr: 138. Obręb Malesowizna, działki ewidencyjne nr: 10/9, 13, 21/9, 118/6. Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2.	Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

20	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne.</p> <p>Koszenie ręczne w sposób nieniszczący podłoża. Zebranie i usunięcie biomasy, w terminie do 2 tygodni po pokosie, poza granice wydzielonych płątów siedlisk przyrodniczych.</p> <p>Termin wykonania: użytkowanie jednokośne w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego, co 3 lata w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 58, 59, 61, 62, 66-68, 70, 71):</p> <p>Obręb Żywa Woda, działka ewidencyjna nr: 64.</p> <p>Obręb Osowa, działki ewidencyjne nr: 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148.</p> <p>Obręb Czarnakowizna, działki ewidencyjne nr: 16, 34, 35, 36, 37, 38, 39.</p> <p>Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr: 138.</p> <p>Obręb Malesowizna, działki ewidencyjne nr: 10/9, 13, 21/9, 21/15, 118/6.</p> <p>Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 24/2, 24/5, 25/2, 25/4, 26/2, 27/3, 27/4, 28/1, 28/2, 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2, 46.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
21	<p>Działanie fakultatywne.</p> <p>Koszenie trzciny i pałki szerokolistnej.</p> <p>Coroczne jak najniższe koszenie ręczne między 15 lipca a 15 sierpnia fragmentów płatu siedliska opanowanych przez trzinę i pałkę</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 57, 59, 60, 68):</p> <p>Obręb Żywa Woda, działka</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie</p>

	<p>szerokolistną. Usuwanie biomasy do 2 tygodni od pokosu poza siedlisko.</p> <p>Termin wykonania: corocznie w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>ewidencyjna nr: 64.</p> <p>Obręb Osowa, działki ewidencyjne nr: 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 15, 16, 17, 240.</p>	<p>porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
22	<p>Działanie obligatoryjne.</p> <p>Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.</p> <p>Termin wykonania: co roku w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 56-71):</p> <p>Obręb Czarnakowizna, działka ewidencyjna nr: 16, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65.</p> <p>Obręb Osowa, działki ewidencyjne nr: 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 15, 16, 17, 38, 240.</p> <p>Obręb Morgi, działka ewidencyjna nr: 138.</p> <p>Obręb Malesowizna, działki</p>	<p>Właściciele i zarządcy gruntów</p>

			ewidencyjne nr: 10/9, 13, 21/9, 21/15, 118/6. Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 24/2, 24/5, 25/2, 25/4, 26/2, 27/3, 27/4, 28/1, 28/2, 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2, 46. Obręb Żywa Woda, działka ewidencyjna nr: 64.	
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
		Nie planuje się.		
91D0 Bory i lasy bagienne	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	23	Ochrona siedliska. Wyłączenie z intensywnego użytkowania. Dopuszcza się ekstensywne użytkowanie drzewostanu cięciami o charakterze zbliżonym do przerębowego (jednostkowe lub grupowe). Natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu. Termin wykonania: w okresie obowiązywania PZO.	Wydzielenie w części odpowiadającej siedlisku przyrodniczemu (płat nr 79): Adres leśny: 01-26-1-10-188-j	• Nadleśnictwo Suwałki
			Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płat nr 77)	• Właściciele i zarządcy gruntów
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			

	24	Inwentaryzacja przyrodnicza. Pełna ocena zróżnicowania siedliska w obrębie granic Natura 2000. Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	25	Pielęgnacja lasu, kształtowanie właściwej struktury siedliska. Zabiegi pielęgnacyjne, regulacja zagęszczenia drzewostanu o charakterze jednostkowym lub grupowym z pozostawianiem martwego drewna. Natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu. Termin wykonania: w zależności od potrzeb i stanu lasu, w okresie obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 80, 81, 82)	Właściciele i zarządcy gruntów
	26	Ochrona bierna. Wyłączyć z użytkowania, z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu. Termin wykonania: w okresie obowiązywania PZO.	Wydzielenia w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu (płaty nr: 83, 84) : Adres leśny: 01-26-2-05-250-a; Adres leśny: 01-26-2-05-250-z	Nadleśnictwo Suwałki
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			

	27	Inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja siedlisk łągowych występujących nad jez. Okmin i Udryn oraz pasów łągów występujących wzdłuż rzeki Czarna Hańcza. Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.	Część obszaru Natura 2000 w rejonie Jez. Okmin i Udryn oraz dolina rzeki Czarna Hańcza	RDOŚ w Białymstoku
1318 Nocek łydkowłosy – <i>Myotis dasycneme</i>	Działania związane z ochroną czynną			
		W związku ze stanem ochrony FV oraz brakiem zidentyfikowanych istniejących zagrożeń nie planuje się działań związanych z ochroną czynną.		
	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
		W związku ze stanem ochrony FV oraz brakiem zidentyfikowanych istniejących zagrożeń nie planuje się działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.		
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
		Nie planuje się.		
1166 Traszka grzebieniasta - <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	28	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku

		działań ochronnych. Termin wykonania: dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO.		
1188 Kumak nizinny - <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	29	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych. Termin wykonania: dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO.	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku
1903 Lipiennik Loesela – <i>Liparis Loeselii</i>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
	30	Utrzymanie reżimu wodnego. Zaprzestanie pozyskiwania torfu. Termin wykonania: w okresie obowiązywania PZO.	Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu 7230 (płaty nr: 56 i 66) oraz stanowiskom gatunku (stanowiska nr: 1, 2): Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2. Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 38.	RDOŚ w Białymstoku
	Działania związane z ochroną czynną			

	31	<p>Ochrona siedliska występowania gatunku.</p> <p>Siedlisko występowania gatunku odpowiada płatom siedliska przyrodniczego 7230 o numerach 56 i 66.</p> <p>Zakres prac taki sam, jak dla płatów siedliska przyrodniczego 7230 o numerach 56 i 66.</p>	<p>Działki ewidencyjne w częściach odpowiadających siedlisku przyrodniczemu 7230 (płaty nr: 56 i 66) oraz stanowiskom gatunku (stanowiska nr: 1, 2):</p> <p>Obręb Zarzecze Jeleniewskie, działki ewidencyjne nr: 29/2, 30/2, 31/3, 31/4, 32/2, 33/2.</p> <p>Obręb Rutka, działki ewidencyjne nr: 38.</p>	<p>Właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony			
	32	<p>Inwentaryzacja przyrodnicza.</p> <p>Wykonanie inwentaryzacji stanowisk występowania gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań</p>	Obszar Natura 2000 Jeleniewo	RDOŚ w Białymstoku

		monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych. Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.		
--	--	---	--	--

Podstawowe działania ochronne dla siedliska łągu olszowo-jesionowego **91E0-3** to:

- zabiegi pielęgnacyjne preferujące gatunki właściwe dla siedliska, zwłaszcza rzadkie i ginące (wiąz, jesion),
- regulacja zagęszczenia drzewostanu o charakterze jednostkowym lub grupowym z pozostawianiem martwego drewna

Podstawowym działaniem ochronnym dla siedlisk borów i lasów bagiennych 91D0 jest: ochrona zbliżonego do naturalnego charakteru siedlisk, wyłączenie ich z intensywnego użytkowania.

Te rzadkie siedliska są ważne dla zachowania i zwiększenia różnorodności biologicznej oraz wykazują dużą wrażliwość na antropopresję. Wyłączenie z użytkowania gospodarczego lub znaczne ograniczenie ingerencji człowieka jest obecnie powszechną praktyką stosowaną zarówno w lasach Polski i Europy.

Podstawowe działania ochronne dla siedliska grądu subkontynentalnego **9170-2** to:

- Zabiegi pielęgnacyjne na korzyść gatunków grądowych (dębu, lipy, grabu i innych),
- Wprowadzanie poprawek, uzupełnień i dolesień gatunkami grądowymi w zależności od fazy rozwojowej drzewostanu,
- Wprowadzanie dolnych warstw grabu i lipy w drzewostanach średniowiekowych i starszych (od około 30-40 roku życia),
- W trakcie zabiegów pielęgnacyjnych pozostawianie części martwego drewna,
- Pozostawianie fragmentów starodrzewu na powierzchniach odnowieniowych (złożonych głównie z gatunków liściastych),
- Kontynuacja rozpoczętych zabiegów odnowieniowych właściwymi dla siedliska gatunkami z uwzględnieniem odpowiedniego udziału grabu i lipy,
- Pozostawienie wybranego wydzielenia grądu bez zabiegów hodowlano-ochronnych jako powierzchni referencyjnej (ochrona bierna).

Poszczególne typy działań ochronnych mają na celu zbliżenie płatów siedlisk do właściwego stanu siedliska w krótszej perspektywie

czasowej, a w dłuższej – osiągnięcie tego stanu. Będzie to możliwe poprzez ograniczenie oddziaływania podstawowych czynników mających wpływ na jego strukturę i funkcję. Często konieczne jest sztuczne wprowadzanie właściwych dla siedliska gatunków (nie ma ich w składzie drzewostanów), często wykazujących kluczowe dla niego znaczenie np. grab w grądach. W ten sposób zostanie ukształtowany skład gatunkowy i struktura siedlisk zbliżona do naturalnej. Zaproponowane zabiegi pielęgnacyjne na korzyść gatunków właściwych dla siedlisk połączone z pozostawianiem martwego drewna, pozwolą na zrealizowanie celów ochrony i osiągnięcie właściwego stanu ochrony. Z uwagi na młody wiek drzewostanów proces ten będzie rozciągnięty w czasie i musi odbywać się systematycznie i stopniowo. Pielęgnacja lasu przy tym ma duże znaczenie dla płynnego przechodzenia faz rozwojowych np. od uprawy do młodnika z zachowaniem i popieraniem gatunków właściwych dla siedliska. Poprzez te działania można regulować zagęszczenie pożądanych gatunków i skład gatunkowy i strukturę siedliska, upodabniając ją do naturalnej. Opóźnienie następstwa faz rozwojowych opóźni poprawę stanu ochrony.

Zabiegi odnowieniowe powinny być kontynuowane a ich podstawowym celem będzie uzyskanie naturalnej struktury drzewostanu, jak i zapewnienie trwałości lasu. Brak lub nieznaczne ilości martwego drewna w lasach, jak i niedobory gatunków drzew typowych dla siedlisk znacznie ograniczają różnorodność biologiczną, w tym gatunków saproksylicznych. Martwe drewno odgrywa też znaczną rolę w naturalnym odnawianiu się lasów, zwłaszcza na siedliskach bagiennych i łęgowych, w których odnowienie generatywne ma duże szanse powodzenia na leżącym drewnie. Zapewnienie dostaw drewna martwego o różnym stopniu rozkładu zapewni wzrost różnorodności gatunkowej siedlisk leśnych, jak i zwiększy ich ekologiczną stabilność.

Powtórzenie zdjęć fitosocjologicznych pod koniec obowiązywania PZO będzie sprawdzeniem wpływu zaproponowanych działań na dynamikę roślinności. Udział gatunków typowych i struktura zbiorowisk są bowiem jednymi z kardynalnych wskaźników oceny struktury i funkcji siedliska.

1318 Nocek łydkowłosy – (*Myotis dasycnene*)

W związku z właściwym stanem ochrony gatunku w obszarze FV, stanem ochrony żerowisk FV, stanem ochrony korytarzy migracyjnych FV oraz brakiem zidentyfikowanych istniejących zagrożeń nie planuje się działań ochronnych.

Zaplanowano działania związane z monitoringiem liczebności oraz żerowisk nocka łydkowłosego w obszarze Natura 2000 Jeleniewo.

1308 Mopek (*Barbastella barbastellus*): Nie potwierdzono informacji z SDF o występowaniu gatunku. W tej sytuacji działań nie zaplanowano.

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Przedmiot ochrony	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny
3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Badania jakościowe stanu wód – zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Dwukrotnie w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych zwanego dalej „PZO”	2 stanowiska w obszarze występowania	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zwany dalej „RDOŚ w Białymstoku”
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Pobór i analiza laboratoryjna prób wody – zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ; cały odcinek rz. Czarnej Hańczy	Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO	1 stanowisko w obszarze występowania	RDOŚ w Białymstoku
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	2 stanowiska w obszarze występowania	RDOŚ w Białymstoku
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	4 stanowiska w obszarze występowania	RDOŚ w Białymstoku

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	5-10 stanowisk w obszarze występowania	RDOŚ w Białymstoku
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników.	Co 3-4 lata, badania wykonać w VII-VIII	3 stanowiska (płaty nr: 15-17)	RDOŚ w Białymstoku
		Zmiany powierzchni				
	Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne				
		Gatunki dominujące				
		Pokrycie i struktura gatunków torfowców				
		Obce gatunki inwazyjne				
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych				
		Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)				

		Obecność krzewów i drzew				
		Stopień uwodnienia				
		Pozyskanie torfu				
		Melioracje odwadniające				
	Perspektywy ochrony					
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMS, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników.	Co 3-4 lata, badania wykonać w VII-VIII	10 stanowisk (płaty nr: 20, 28, 29, 32, 36, 40, 45, 46, 53, 55)	RDOŚ w Białymstoku
		Zmiany powierzchni				
	Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje				
		Gatunki charakterystyczne				
		Gatunki dominujące				
		Pokrycie i struktura gatunkowa mchów				

		Obce gatunki inwazyjne				
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych				
		Obecność krzewów i podrostu drzew				
		Stopień uwodnienia				
		Pozyskanie torfu				
		Melioracje odwadniające				
	Perspektywy ochrony					
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMS, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników.	Co 3-4 lata, badania wykonać w VII-VIII	6 stanowisk (płaty nr: 56, 59, 60, 61, 69, 70)	RDOŚ w Białymstoku
		Zmiany powierzchni				
	Struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje				
		Gatunki charakterystyczne				

		Gatunki dominujące				
		Pokrycie i struktura gatunkowa mchów				
		Obce gatunki inwazyjne				
		pH				
		Stopień uwodnienia				
		Melioracje odwadniające				
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych				
		Ekspansja krzewów i podrostu drzew				
		Pozyskanie torfu				
		Melioracje odwadniające				
	Perspektywy ochrony					

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Opis roślinności i pomiar drzewostanu oraz martwego drewna zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ na wyznaczonych powierzchniach monitoringowych	Co 10 lat	1 stanowisko w obszarze występowania (płat nr 83)	RDOŚ w Białymstoku
	Powtórzenie wykonania zdjęć fitosocjologicznych metodą <i>Braun-Blanqueta</i> .			w ostatnim roku obowiązywania PZO.	1 stanowisko w obszarze występowania (płat nr 83)	RDOŚ w Białymstoku
91D0 Bory i lasy bagienne	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Opis roślinności i pomiar drzewostanu oraz martwego drewna zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ na wyznaczonych powierzchniach monitoringowych.	Co 10 lat	1 stanowisko w obszarze występowania (płat nr 79)	RDOŚ w Białymstoku
	Powtórzenie wykonania zdjęć fitosocjologicznych metodą Braun-Blanqueta.			w ostatnim roku obowiązywania PZO.	1 stanowisko w obszarze występowania (płat nr 79)	RDOŚ w Białymstoku

1318 Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Letnie kontrole stanu kolonii w Kościele w Jeleniewie (liczenia nietoperzy) – zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Dwukrotnie: 2018r. i 2021r.	Kościół w Jeleniewie Współrzędne kościoła w układzie PL - 1992: X - 755079,58 Y - 711860,44	RDOŚ w Białymstoku
	Ocena warunków siedliska	Ocena stanu siedliska gatunku	Monitoring nietoperzy na żerowiskach połączony z badaniami brzegu jeziora i zanieczyszczenia wód	Dwukrotnie: 2019r. i 2020r.	Jez. Szurpiły, Jez. Szelment Wielki	RDOŚ w Białymstoku
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO	Wody śródlądowe na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo, rz. Czarna Hańcza i jez. Szelment Wielki	RDOŚ w Białymstoku
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO	20-30 stanowisk (w obrębie oczek wodnych, rz. Czarnej Hańczy i jej dopływów) – lokalizacja stanowisk do ustalenia po wykonaniu inwentaryzacji	RDOŚ w Białymstoku

1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO	Różnego typu zbiorniki wodne, rowy melioracyjne/ przydrożne, rozlewiska rzek odcięte od nurtu, na tyle trwałe, że może się w nich odbywać rozród i metamorfoza płazów – lokalizacja stanowisk do ustalenia po wykonaniu inwentaryzacji	RDOŚ w Białymstoku
1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Przeprowadzić badania zgodnie z metodyką PMŚ, dokonując oceny podanych parametrów i wskaźników	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	lokalizacja stanowisk do ustalenia po wykonaniu inwentaryzacji	RDOŚ w Białymstoku

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (<i>Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody</i>)
Strategia Rozwoju Powiatu Suwalskiego do roku 2015 – Uchwała Rady Powiatu w Suwałkach	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Strategia Gminy Jeleniewo na lata 2000–2015 – Uchwała nr XX/136/2000 Rady Gminy w Jeleniewie z dn. 28 kwietnia 2000 r.	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisów dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenia budowy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energii wiatru, które stanowiłyby barierę w przelotach nietoperzy z kolonii w Jeleniewie do swych żerowisk. Lokalizacja korytarza przelotów: między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki, między kościołem a rzeką Czarna Hańcza (odcinek na terenie obszaru Jeleniewo); - ograniczenia zanieczyszczenia chemicznego i biologicznego wód jeziora Szelment Wielki (chemiczne środki stosowane w rolnictwie i ścieki bytowe) poprzez uporządkowanie gospodarki

	<p>wodno-ściekowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz kontrolę jego przestrzegania</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenia zakazu używania silników spalinowych na jeziorze Szelment Wielki w okresie aktywności nietoperzy - utrzymania alei starych drzew na obszarze pomiędzy kolonią a żerowiskami, dopuszczalne są działania pielęgnacyjne (korytarz między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki. - zmienić granice strefy zagospodarowania turystyczno-usługowego B2 tak, by nie kolidowała z torfowiskami 7140_18 i 7140_21.
<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów lotniskowych we wsi Przejma Wielka Gminy Szypliszki –</p> <p>Uchwała Nr XXV/118/97 Rady Gminy Szypliszki z dn. 24 listopada 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 56, poz. 379)</p>	<p>Zrezygnować z zabudowy planowanej w odległości mniejszej niż 100 m od torfowiska 7110_01.</p>
<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Malesowizna, Okrągłe i Zarzecze Jeleniewskie w Gminie Jeleniewo – Dz. Urz. Woj. Podlaskiego nr 51 poz. 488 z dn. 13 lutego 2009 r.</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi: Podwysokie Jeleniewskie, Okrągłe, Prudziszki i Żywa Woda – Uchwała rady Gminy Jeleniewo nr XII/67/08 z dn. 13 lutego 2008 r.</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie</p>

	przemyśle.
<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeleniewo – Uchwała nr XXV/160/2000 Rady Gminy Jeleniewo z dn. 13 października 2000 r.</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie w dokumencie zapisów dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenia budowy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energii wiatru, które stanowiłyby barierę w przelotach nietoperzy z kolonii w Jeleniewie do swych żerowisk. Lokalizacja korytarza przelotów: między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki, między kościołem a rzeką Czarna Hańcza (odcinek na terenie obszaru Jeleniewo); - ograniczenia zanieczyszczenia chemicznego i biologicznego wód jeziora Szelment Wielki (chemiczne środki stosowane w rolnictwie i ścieki bytowe) poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz kontrolę jego przestrzegania - wprowadzenia zakazu używania silników spalinowych na jeziorze Szelment Wielki w okresie aktywności nietoperzy - utrzymania alei starych drzew na obszarze pomiędzy kolonią a żerowiskami, dopuszczalne są działania pielęgnacyjne (korytarz między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki
<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów obejmujących wsie: Potasznia, Bród Stary i część wsi Biała Woda – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXXIV/291/06 z dn. 05 maja 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 167, poz. 1548 z dn. 22 czerwca 2006 r.)</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na</p>

	powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Osowa, Turówka Stara, Czarnakowizna i Taciewo w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXVI/272/09 z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego nr 188, poz. 2022 z dn. 23 września 2009 r.)	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Czarnakowizna w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XVII/177/08 z dn. 12 września 2008 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego Nr 252, poz. 2586 z dn. 21 października 2008 r.)	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Osowa i Turówka Stara w Gminie Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XXXIX/376/10 z dn. 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego 290, poz. 3734 z dn. 07 grudnia 2010 r.)	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody</p>
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Suwałki – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.

<p>XVII/114/01 z dn. 30 stycznia 2001 r. z późn. zmianami (2005, 2007, 2008)</p>	<p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody</p>
<p>Program Rozwoju Lokalnego Gminy Suwałki na lata 2004-2013 – Uchwała Rady Gminy Suwałki nr XVIII/162/04 z dn. 28 czerwca 2004 r.</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody</p>
<p>Strategia rozwoju Gminy Suwałki na lata 2000-2015 – opracowana w 1999 r.</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody</p>
<p>Uchwała Rady Gminy Szypliszki nr XXIX/201/06 z dn. 23 maja 2006 r. w sprawie utworzenia „Centrum Sportów Zimowych Szelment” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego nr 181, poz.1688 z późn. zm.)</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem</p>

	ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody
Opracowywanie Planu zagospodarowania przestrzennego wsi Przejma Mała i okolic (ok. 3 ha) – planowana zabudowa letniskowa wraz z plażą	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony. z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Opracowywanie kolejnych planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w sąsiedztwie jezior: Szelment Wielki, Szelment Mały i Ingiel, przewidzianych pod zabudowę letniskową i usługi turystyczne (plany w trakcie opracowywania)	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Strategia Rozwoju Gminy Przerośl na lata 2000-2015 – Uchwała Rady Gminy Przerośl z dn. 30 marca 2000 r. nr XII/94/00	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (obejmujący część obrębów geodezyjnych Łanowicze Duże, Śmieciuchówka, Morgi, Stara Pawłówka, Nowa	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.

<p>Pawłówka w Gminie Przerośl) - Uchwała Rady Gminy Przerośl nr VII/38/07 z dn. 10 sierpnia 2007 r. (Dz. U. Woj. Podl. Nr 197, poz. 2013)</p>	<p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
<p>Plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący część obrębów geodezyjnych: Morgi i Stara Pawłoka w Gminie Przerośl - Uchwała Rady Gminy Przerośl nr XIV/101/08 z dn. 17 października 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. nr 278, poz. 2801)</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
<p>Uchwała Nr IX/58/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 31 sierpnia 2011 roku – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (w zakresie dotyczącym wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW- zmiana dotyczy obszarów obrębu Stara Pawłówka i części obrębu Kruszki)</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.</p>
<p>Uchwała nr VIII/50/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 22 lipca 2011 r. – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (zmiana Studium jest konieczna do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i dalszych procesów inwestycyjnych jakim jest pozwolenie na budowę farmy</p>	<p>W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.</p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem</p>

elektrowni wiatrowych - dotyczy obrębów geodezyjnych Przerośl, Prawy Las, Blenda, Bućki, Iwaniszki, Kruszki, Łanowicze Małe)	ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.
Uchwała nr IX/58/11 Rady Gminy Przerośl z dn. 31 sierpnia 2011 r. – o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przerośl (w zakresie dotyczącym wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW - zmiana dotyczy obszarów obrębu Stara Pawłówka i części obrębu Kruszki)	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze. Wskazane jest umieszczenie zapisu: Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rutka-Tartak w Gminie Rutka-Tartak - Uchwała Rady Gminy Rutka-Tartak nr XXIII/143/09 z dn. 24 września 2009 r.	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze. Wskazane jest umieszczenie zapisu: Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Wakacyjna Wioska Bałtów” we wsi Pobondzie Gmina Rutka-Tartak - Uchwała Rady Gminy Rutka-Tartak nr XXIII/142/09 z dn. 24 września 2009 r.	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze. Wskazane jest umieszczenie zapisu: Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody.
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Suwałki sporządzony na okres 01.01.2003 – 31.12.2012 r.,	W dokumencie należy umieścić informacje o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH20001 oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze.

<p>zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska w dn. 18 lipca 2003 roku, (znak: DL. lp-611-35JJ/03)</p>	<p>Wskazane jest umieszczenie zapisu:</p> <p>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody</p>
--	--

Planowane działania ochronne i formy ochrony uwzględniają poszanowanie własności prywatnej i podmiotów władających.

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Brak przesłanek do sporządzenia planu ochrony.

W trakcie prac nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono konieczności zaplanowania działań ochronnych w perspektywie dłuższej niż 10 lat. Nie stwierdzono również konieczności unormowania zagadnień wchodzących w zakres planu ochrony, a nie mieszczących się w zakresie PZO. Kwestię konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej dla części siedlisk przyrodniczych i gatunków regulują zapisy PZO, wskazujące na potrzebę wykonania działań ochronnych dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo jest w stanie zapewnić właściwe funkcjonowanie przedmiotów ochrony w obszarze i nie zachodzi potrzeba przeniesienia ciężaru istniejących problemów i niezbędnych działań do planu ochrony.

10. Projekt korekty SDF obszaru i jego granic

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	3.1.a Brak 3150-2	3.1.a 3150-2 Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne (<i>Potamion</i>) Stopień reprezentatywności: A Względna powierzchnia: A Stan zachowania: A Ocena ogólna: A	To siedlisko jest wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W trakcie badań terenowych w toku prac nad PZO stwierdzono to siedlisko na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Siedlisko to jest dobrze zachowane (oceny: A), a dane terenowe wskazują na włączenie tego siedliska do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001.
2.	3.1.a Brak 9170-2	3.1.a 9170-2 Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>) Stopień reprezentatywności: B Względna powierzchnia: C Stan zachowania: C Ocena ogólna: C	To siedlisko jest wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W trakcie badań terenowych w toku prac nad PZO stwierdzono to siedlisko na terenie Obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Większość odnalezionych płatów nie odbiega w sposób znaczący od wzorca syntaksonomicznego. Dane terenowe wskazują na włączenie tego siedliska do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Stopień reprezentatywności: B jednoznacznie kwalifikuje to siedlisko jako nowy przedmiot ochrony w obszarze.

3.	3.1 Pow. siedliska 7110: 10,05ha	3.1 Pow. siedliska 7110: 1,93ha	Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.
4.	3.1 Ocena siedliska 7110; Reprezentatywność: B Powierzchnia: C Stan zachowania: B Ocena ogólna: B	3.1 Ocena siedliska 7110; Reprezentatywność: B Powierzchnia: C Stan zachowania: B Ocena ogólna: C	<p>Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.</p> <p>Reprezentatywność B. W obszarze zidentyfikowano 3 płaty, które zakwalifikowano jako siedlisko 7110, w tym 2 bardzo małe i narażone na zanik w wyniku sukcesji w kierunku boru bagiennego i 1 większy, stanowiący dobry przykład wczesnej fazy rozwoju torfowiska wysokiego. Wszystkie wskaźniki struktury i funkcji tego płatu oceniono na FV wg metodyki GIOŚ.</p> <p>Powierzchnia względna C. Wszystkie płaty zajmują 1,9 ha, co stanowi ułamek procenta wszystkich torfowisk wysokich w Polsce.</p> <p>Stan zachowania B, w tym:</p> <p>Stopień zachowania struktury II – ocena FV wszystkich wskaźników struktury w dużym płacie, ale niższa w dwóch mniejszych płatach</p> <p>Stopień zachowania funkcji III – perspektywy średnie do niekorzystnych, ponieważ w bezpośrednim sąsiedztwie dużego płatu zgodnie z obowiązującym miejscowym planem rozpoczęto prace nad realizacją osiedla</p> <p>Możliwość odtworzenia – nie analizowano</p> <p>Ocena ogólna C. Ostoja jest istotna dla zachowania siedliska 7110 w Polsce. Jest to siedlisko o bardzo małym zasięgu i należące do silnie zagrożonych wg rankingu GIOŚ.</p>
5.	3.1 Pow. siedliska 7140: 15,96ha	3.1 Pow. siedliska 7140: 21,56ha	Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.
6.	3.1 Ocena siedliska 7140; Reprezentatywność: B Powierzchnia: C	3.1 Ocena siedliska 7140; Reprezentatywność: B Powierzchnia: C	<p>Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.</p> <p>Reprezentatywność B. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska z roślinnością z klasy Scheuzerio-Caricetea występują w obszarze N2000 Jeleniewo w 38 płatach o łącznej powierzchni ok. 22 ha. Reprezentują one najczęściej zbiorowiska ze związku Caricion</p>

	Stan zachowania: A Ocena ogólna: B	Stan zachowania: C Ocena ogólna: C	<p>lasiocarpae, znacznie rzadziej Rhynchosporion albae lub Caricetalia nigrae. Płaty zwykle dość bogate w gatunki charakterystyczne, ale często o suboptymalnej strukturze dominacji i znacznym zakrzaczeniu. Część płatów nawiązuje do torfowisk zasadowych. Część płatów to ostoje bardzo rzadkich i cennych gatunków (m.in. Eriophorum gracile, Galium trifidum, Carex chordorrhiza, Carex dioica.)</p> <p>Powierzchnia względna C. Siedlisko zajmuje ok. 22 ha, co stanowi ułamek procenta wszystkich torfowisk przejściowych i trzęsawisk w Polsce. Efektywna powierzchnia torfowisk przejściowych stanowiących siedliska 7140 w ostatnich dziesięcioleciach przypuszczalnie znacząco się zmniejszyła w granicach obszaru N2000 w wyniku ekspansji krzewów i drzew.</p> <p>Stan zachowania C, w tym:</p> <p>Stopień zachowania struktury III (średnio zachowana) – strukturę większości torfowisk przejściowych oceniono na U1 wg metodyki GIOŚ, najczęściej z powodu obniżonej oceny wskaźników kardynalnych „uwodnienie” i „struktura mchów”. Nisko (na ogół U2) oceniono też wskaźnik „ekspansja drzew i krzewów”</p> <p>Stopień zachowania funkcji III – perspektywy na ogół średnie – wiele płatów zaniknie, jeżeli nie podejmie się ich czynnej ochrony</p> <p>Możliwość odtworzenia – II (możliwe przy średnim nakładzie środków) - większość płatów wymaga odkrzaczenia, niektóre poprawy stosunków wodnych i/lub ograniczenia dopływu biogenów.</p>
7.	3.1 Pow. siedliska 7230: 46,69ha	3.1 Pow. siedliska 7230: 15,13ha	Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.
8.	3.1 Ocena siedliska 7230; Reprezentatywność: A Powierzchnia: C	3.1 Ocena siedliska 7230; Reprezentatywność: B Powierzchnia: C	<p>Wyniki inwentaryzacji z 2015 r.</p> <p>Reprezentatywność B. Torfowiska zasadowe zidentyfikowane jako siedliska 7230 występują w obszarze N2000 Jeleniewo w 16 płatach o łącznej powierzchni ok. 15 ha. Reprezentują one na zbiorowiska ze związku Caricion davallianae, ale także</p>

	<p>Stan zachowania: B Ocena ogólna: B</p>	<p>Stan zachowania: C Ocena ogólna: C</p>	<p>nawiązujące do tego związku zbiorowiska z Caricion lasiocarpae, Magnocaricion , a nawet Molinion caeruleae. Są to torfowiska źródłiskowe, przepływowo i o zasilaniu mieszanym. Pod względem struktury gatunkowej i fizjonomii odpowiadają m.in. opisom torfowisk zasadowych północno-wschodniej Polski, zawartym m.in. w poradnikach ochrony siedlisk i gatunków GDOŚ oraz w opracowaniu „Regionalny Program Ochrony Torfowisk Alkalicznych (7230) W Województwie Podlaskim” (Klub Przyrodników, 2011).</p> <p>Powierzchnia względna C. Siedlisko zajmuje ok. 15 ha, co stanowi ułamek procenta wszystkich torfowisk zasadowych w Polsce. Efektywna powierzchnia torfowisk zasadowych stanowiących siedliska 7230 w ostatnich dziesięcioleciach przypuszczalnie znacząco się zmniejszyła w granicach obszaru N2000 w wyniku ekspansji krzewów i drzew oraz trzciny i pałki szerokolistnej.</p> <p>Stan zachowania C, w tym:</p> <p>Stopień zachowania struktury III (średnio zachowana) – strukturę większości torfowisk zasadowych oceniono na U1 wg metodyki GIOŚ, najczęściej z powodu obniżonej oceny wskaźników kardynalnych „pH”, „uwodnienie”, „struktura mchów” lub „ekspansja roślin zielnych”.</p> <p>Stopień zachowania funkcji III – perspektywy na ogół średnie – znaczna część płatów jest narażona na ekspansję drzew i krzewów oraz trzciny i pałki szerokolistnej, część jest zbyt słabo uwodniona – bez ochrony czynnej ich stan będzie się pogarszał.</p> <p>Możliwość odtworzenia – II (możliwe przy średnim nakładzie środków) - większość płatów wymaga odkrzaczenia, niektóre poprawy stosunków wodnych i/lub ograniczenia dopływu biogenów.</p> <p>Ocena ogólna C. Ostoja jest istotna dla zachowania siedliska 7230 w Polsce. Jest to siedlisko o bardzo małym zasięgu i należące do silnie zagrożonych wg rankingu GIOŚ.</p>
9.	<p>3.2 GATUNKI OBJĘTE ART. 4 DYREKTYWY ...</p>	<p>M 1308 <i>Barbastella</i> <i>barbastellus</i> p - - G D</p>	<p>Uzupełnienie informacji o występowaniu zimowej populacji gatunku wymienionego w DS na podstawie wyników inwentaryzacji wykonanej w</p>

	(odpowiednio: Grupa Kod Nazwa naukowa Wielkość (min) Jednostka Kategoria Jakość danych Populacja Stan zachowania Izolacja Ocena ogólna) Stopień reprezentatywności: C Względna powierzchnia: B Stan zachowania: C Ocena ogólna: B		2015r.
10.	4.3. ZAGROŻENIA, PRESJA I DZIAŁANIA MAJĄCE WPŁY NA OBSZAR –identyfikacji zagrożeń niepełna i wyłącznie w formie opisowej.	Oddziaływani negatywne, poziom H; identyfikacja występowania: G05; i C03.03; o	Uzupełnienie informacji o zagrożeniach dla populacji zimującej gatunku 1318 na podstawie aktualnego stanu wiedzy.
11.	4.5 brak aktualnej dokumentacji o przedmiotach ochrony w obszarze	Błachowski G., 2015. Raport wyników inwentaryzacji zimowej noka łydkowłosego Myotis dasycene w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Manuskrypt, TOS ProHabitat.	Uzupełnienie wymagane w aspekcie przeprowadzonych zimowej inwentaryzacji gatunku o kodzie 1318.
12.	3.2.d 1188 Kumak nizinny	3.2.d 1188 Kumak nizinny	Zmiana ta wynika z danych prowadzonego monitoringu płazów przez Wydział Biologii Uniwersytetu Białostockiego w latach 2005-2010

	<i>(Bombina bombina)</i> Izolacja: A Ogólnie: B	<i>(Bombina bombina)</i> Izolacja: C Ogólnie: C	
13.	3.2.e Brak 1098 Minóg ukraiński (<i>Eudontomyzon mariae</i>)	3.2.e 1098: Minóg ukraiński (<i>Eudontomyzon mariae</i>) - Populacja: D	Stwierdzany w rzece Czarna Hańcza na podstawie obserwacji własnych oraz informacji ustnych uzyskanych od rybackiego użytkownika rz. Czarnej Hańczy – Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach, a także na podstawie przekazów ustnych od osób z branży rybackiej. Jego występowanie wymaga jednak potwierdzenia podczas badań zgodnie z metodyką PMS GIOŚ. W rzece Czarna Hańcza tworzy on populację osiadłą o nieznaney liczebności Stan środowiska oraz struktura wiekowa populacji oraz odpowiednia liczebność dają szanse zachowania tego gatunku w perspektywie 10-20 lat. Stwierdzono na podstawie odłowów 2011 r.
14.	3.2.e Brak 1134 Różanka (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	3.2.e 1134 Różanka (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) – Populacja: D	Gatunek stwierdzony na Jeziorze Szelmęt Wielki podczas odłowów kontrolnych prowadzonych w lipcu 2010 r. przez rybackiego użytkownika obwodu Nr 1 Rzeki Szelmętka – PZW Białystok (dokumentacja PZW w Białymstoku) Stwierdzona na 2 stanowiskach. Brak jest jakichkolwiek danych literaturowych na temat występowania różanki w jez. Szelmęt Wielki. Na podstawie ustnych informacji uzyskanych od poprzedniego użytkownika rybackiego jeziora wynika, że różanka była stwierdzana w jeziorze w przeszłości. Jej występowanie wymaga jednak potwierdzenia podczas dalszych badań zgodnie z metodyką PMS GIOŚ. Podczas odłowów prowadzonych przez ekspertów – ichtiologów na w 2011 r. stwierdzono obecność tego gatunku z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej w obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001. Występowanie tego gatunku w sposób bezpośredni zależy od populacji małży, które różanki wykorzystują do swego rozrodu. Stan środowiska oraz struktura wiekowa populacji oraz odpowiednia liczebność małży w jeziorze Szelmęt Wielki dają szanse zachowania tego gatunku w perspektywie 10-20 lat.
15.	3.2.e Brak 1145 Piskorz (<i>Misgurnus Fossilis</i>)	3.2.e 1145 Piskorz (<i>Misgurnus Fossilis</i>) – Populacja: D	Gatunek stwierdzony na Jeziorze Szelmęt Wielki podczas odłowów kontrolnych prowadzonych w lipcu 2010 r. przez rybackiego użytkownika obwodu Nr 1 Rzeki Szelmętka – PZW Białystok (dokumentacja PZW w Białymstoku). Stwierdzony na 2 stanowiskach. Brak jest jakichkolwiek danych literaturowych na temat występowania piskorza w jez. Szelmęt Wielki. Na podstawie ustnych informacji uzyskanych od poprzedniego użytkownika rybackiego jeziora wynika, że piskorz był stwierdzany w

			<p>jeziorze w przeszłości. Jejgo występowanie wymaga jednak potwierdzenia podczas dalszych badań zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ.</p> <p>Stan środowiska oraz struktura wiekowa populacji oraz odpowiednia liczebność małży w jeziorze Szelmęt Wielki dają szanse zachowania tego gatunku w perspektywie 10-20 lat. Stwierdzono na podstawie odłowów 2011 r.</p>
16.	3.2.e Brak 1149 Koza (<i>Colitis taenia</i>)	3.2.e 1149 Koza (<i>Colitis taenia</i>) Populacja: D	<p>W ramach prac nad PZO stwierdzono ten gatunek na podstawie odłowów 2011 r., nie wykazany w SDF. Odnotowany również na Jeziorze Szelmęt Wielki i rzece Szelmętka podczas odłowów kontrolnych prowadzonych w lipcu 2010 r. przez rybackiego użytkownika obwodu Nr 1 Rzeki Szelmętka – PZW Białystok (dokumentacja PZW w Białymstoku). Stwierdzony na 3 stanowiskach. Brak jest jakichkolwiek danych literaturowych na temat występowania kozy w jez. Szelmęt Wielki. Na podstawie ustnych informacji uzyskanych od poprzedniego użytkownika rybackiego jeziora wynika, że koza była stwierdzana w jeziorze w przeszłości. Jej występowanie wymaga jednak potwierdzenia podczas dalszych badań zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ. Stan siedliska i struktura wiekowa populacji dają szanse zachowania gatunku w perspektywie 10-20 lat.</p>
17.	3.2.e Brak 1163 Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	3.2.e 1163 Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>) – Populacja: D	<p>Stwierdzany w rzece Czarna Hańcza na podstawie obserwacji własnych oraz informacji ustnych uzyskanych od rybackiego użytkownika rz. Czarnej Hańczy – Gosp. Ryb PZW w Suwałkach, a także na podstawie przekazów ustnych od osób z branży rybackiej. Jego występowanie wymaga jednak potwierdzenia podczas badań zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ.</p> <p>W rzece Czarna Hańcza tworzy on populację osiadłą o nieznanej liczebności. Stan środowiska oraz struktura wiekowa populacji oraz odpowiednia liczebność dają szanse zachowania tego gatunku w perspektywie 10-20 lat. Stwierdzono na podstawie odłowów 2011 r.</p>
18.	4.1 Opis obszaru	4.1 Opis obszaru – uzupełnienie o szczegółową charakterystykę	<p>Wykorzystanie materiałów aktualnych i archiwalnych Suwalskiego Parku Krajobrazowego, a także wyników badań prowadzonych przez pracowników merytorycznych Instytutu Biologii Uniwersytetu w Białymstoku</p>
19.	4.6 Dane literaturowe - 18 pozycji	4.6. Wzbogacenie wiedzy- literatura 38 pozycji	<p>Rozszerzenie badań w obszarze a także szczegółowa analiza w ramach prac nad PZO przedmiotów ochrony pozwoliły na wszechstronną analizę publikacji, które ukazały się w ostatnich latach.</p>

11. Zestawienie uwag i wniosków

Lp.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
Moduł A			
1	Konieczność pogodzenia zachowania kolonii nocka łydkowłosego i przeprowadzenia niezbędnego remontu kościoła w Jeleniewie - miejsca jej bytowania. Wskazania i zalecenia warunków, które według doświadczeń powinny być spełnione aby zagwarantowane nietoperzom w trakcie remontu. Bezpieczne przetrwanie i ochronę. Jednocześnie podkreślenie potrzeby ochrony miejsc żerowisk tego gatunku i zabezpieczenie ochrony na trasach przelotu zwierząt, tam zmierzających (ważny problem w aspekcie planowanych farm wiatrakowych)	Przedstawiciel mieszkańców	Wniosek uwzględniono w PZO. W pkt. 6. Ustalenie działań ochronnych znalazł się zapis: „Podjęcie między RDOŚ a Parafią Rzymskokatolicką współpracy w kwestii remontu budynku kościoła, polegającej na udzieleniu pomocy przez RDOŚ w zdobywaniu środków na remont oraz na nadzorowaniu przez RDOŚ sporządzania planów remontu i jego realizacji pod względem ochrony kolonii.
2	Podkreślenie ważności planów zadań ochronnych Obszaru Natura 2000 i wskazań ochrony w nich zawartych w realizacji inwestycji i infrastruktury energetycznej na Suwalszczyźnie.	Przedstawiciel LITPOL – inwestorów linii energetycznych	Wniosek uwzględniono w PZO.
Moduł B			
3	Podkreślenie roli edukacji społeczeństwa w zakresie roli Obszarów Natura 2000 oraz prowadzenia negocjacji w zakresie proponowanych rozwiązań związanych z realizacją PZO w ciągu najbliższych 10 a nawet 20 lat.	Przedstawiciel GDOŚ	Wniosek uwzględniono w PZO.
4	Wskazanie, że narzucenie tempa prac nad PZO (bez uwzględnienia kilku sezonów wegetacyjnych!) nie uwzględnia konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji	Przedstawiciel Uniwersytetu w Białymstoku	Wniosek uwzględniono w PZO. W pkt. 5. dokumentacji SDP jako jeden z celów działań ochronnych znalazł się zapis o przeprowadzeniu

	przyrodniczej przedmiotów ochrony. Stąd też postulat jej przeprowadzenia zarówno dla gatunków roślin i zwierząt, ale również dla siedlisk. Szczególnie ważna jest ona dla przedstawicieli fauny, związanych z siedliskami wodnymi i wilgotnymi. Jest to tym bardziej uzasadnione, gdyż w SDF najczęściej brak danych, lub są one niekompletne i nieaktualne.		inwentaryzacji przyrodniczej dla wszystkich gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony w obszarze.
Moduł C			
5	Konieczność rekompensat dla właścicieli lasów prywatnych i gruntów z racji „modyfikacji metod gospodarowania” w granicach Obszaru Natura 2000. Należy zapewnić właścicielom rekompensaty wzorem programów rolnośrodowiskowych.	Przedstawiciel społeczności lokalnej	Wniosek uwzględniono w PZO. Eksperci przygotowujący projekt PZO zadeklarowali wystąpienie do GDOŚ z prośbą o uwzględnienie tego postulatu w pracach nad formalno-prawnym ustanowieniem pakietów naturowych.
Uwagi i wnioski zgłoszone podczas 21-dniowych konsultacji społecznych (22 listopad – 12 grudzień 2011r.)			
6.	<p>Przedstawiony do konsultacji materiał jest oparty na niepełnym i niekompletnym rozeznaniu występowania przedmiotów ochrony. Nie jest to sprzeczne z założeniami sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (który można sporządzać przy niepełnej wiedzy), ale należało przynajmniej wykorzystać całą dostępną wiedzę o rozmieszczeniu przedmiotów ochrony, np. wiedzę ekspertów - a nie uczyniono tego, jak szczegółowo wskazujemy niżej. Pozyskanie tej wiedzy stanowiło obowiązek wykonawcy.</p> <p>Ponadto, zapisy planistyczne sporządzanego w takiej</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>Autorzy projektu PZO dzięki współpracy z Suwalskim Parkiem Krajobrazowym uwzględnili nie tylko bieżącą i aktualną literaturę przedmiotu, ale często również dane niepublikowane dotyczące przedmiotów ochrony. Plan Zadań Ochronnych potraktowany został przez ekspertów zdecydowanie szerzej, gdyż zawarto w nim dane z bezpośrednich wizji terenowych w 2011 r. mimo, że na całość przedsięwzięcia przeznaczany był czas 7 marca – 30 września 2011 r.</p>

<p>sytuacji planu, muszą być zgodne z zasadą przezorności (art. 191 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej) – co oznacza, że wszystkie zapisy z grupy ‘dotyczących utrzymania i modyfikacji obecnej gospodarki’ nie mogą być ograniczone tylko do znanych stanowisk siedlisk i gatunków, ale powinny być adresowane również do potencjalnych miejsc ich występowania.</p> <p>Przypominamy, że obowiązkiem państwa (art. 6(2) dyrektywy siedliskowej), realizowanym przez RDOŚ, jest zapobieżenie pogarszaniu stanu przedmiotów ochrony nawet wówczas, gdy ich rozmieszczenie nie jest znane. Z realizacją tego obowiązku nie można czekać na przeprowadzenie inwentaryzacji przedmiotów ochrony (a tym bardziej inwentaryzacji planowanej „do końca okresu obowiązywania PZO”)! Plan zadań ochronnych, choć może być sporządzony przy niepełnej inwentaryzacji, musi więc zawierać takie ustalenia planistyczne, które będą zabezpieczać stan nawet tych stanowisk gatunków i siedlisk, których lokalizacja nie została precyzyjnie rozpoznana. Analizowany dokument tego nie zapewnia, jak wykazujemy dalej w uwagach szczegółowych.</p> <p>Wobec nie spełnienia powyższych warunków, proponowany plan w obecnej postaci w naszej opinii jest</p>		<p>Uwaga ta nie może być uwzględniona w PZO.</p> <p>Wykonawca PZO uwzględnił w projekcie planu jedynie istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony w obszarze, które mogą odnosić się do ogółu stanowisk siedlisk i gatunków – zarówno znanych stanowisk, jak i potencjalnych. W związku z tym dokonano stosownej korekty w punkcie 4 projektu PZO. Natomiast działania ochronne zarówno z zakresu „ochrony czynnej”, jak i z grupy „działań dotyczących utrzymania i modyfikacji obecnej gospodarki” – mogą być adresowane jedynie do znanych stanowisk siedlisk i gatunków.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Dla przedmiotów ochrony o niepełnym stanie rozpoznania zaplanowane zostało w PZO przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej. Inwentaryzacja pozwoli na dokładne określenie stanowisk występowania siedlisk i gatunków oraz ocenę stanu ich ochrony, co w konsekwencji pozwoli na zaplanowanie ich skutecznej ochrony.</p> <p>Przeprowadzenie inwentaryzacji w okresie „do końca okresu obowiązywania PZO” wcale nie wyklucza wcześniejszego wykonania takiego</p>
---	--	---

	<p>niewystarczający, a może być wręcz szkodliwy dla ochrony obszaru (przez rozpowszechnianie 'informacji negatywnej' tj. nie skartowanie przedmiotów ochrony w miejscach, gdzie w rzeczywistości występują). Nie spełnia przesłanki „kierowania się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000” z art. 28 ust 5 ustawy.</p> <p>Nie powinien być ustanowiony w obecnej formie, a wymaga jeszcze daleko idących zmian.</p>		<p>opracowania. Uzależnione jest to przede wszystkim od dostępności środków finansowych oraz zaangażowania ekspertów przyrodniczych, mogących wykonać tego typu prace.</p> <p>Ponadto ustanowiony zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska plan zadań ochronnych nie jest dokumentem ostatecznym i nie podlegającym zmianom. Po wykonaniu inwentaryzacji przyrodniczej i zaplanowaniu działań ochronnych będzie możliwe formalne dokonanie zmian w PZO.</p>
7.	<p>Tab.1.7- umieszczenie Klubu Przyrodników w tabeli, podobnie powinna zostać zamieszczona informacja o złożonym do LIFE + projekcie. Sugerujemy również, by proponowane do sfinansowania przez LIFE+ działania wprowadzić do PZO jako działania ochronne; LIFE+ można wskazać jako potencjalne źródło ich finansowania.</p>	Klub Przyrodników	<p>Wniosek nie został uwzględniony w PZO.</p> <p>Umieszczenie zapisu nie jest możliwe bo, projekt nie został jeszcze zatwierdzony do realizacji.</p>
8.	<p>Liczne wystąpienia stanowisk <i>Drepanocladus vernicosus</i>. W opinii dr Pawła Pawlikowskiego jest on tu wręcz „liczny w dolinie Czarnej Hańczy”. Gatunek musi być tym samym przedmiotem ochrony w obszarze. Wnosimy o uzupełnienie projektu o zestawienie informacji, analizę zagrożeń, cele i działania ochronne dla tego gatunku.</p>	Klub Przyrodników	<p>Wniosek nie został uwzględniony w PZO.</p> <p>Wymieniony gatunek nie jest przedmiotem ochrony w Jeleniewie. Dane w publikacji P. Pawlikowskiego nie podają szczegółowej lokalizacji stanowisk, stąd też konieczna jest inwentaryzacja, aby takie dane uzyskać.</p>
9.	<p>Niedoszacowanie powierzchni i rozmieszczenia łągów. Pominięto wąskie pasy łągów wzdłuż rzeki; niewielki łąg</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona w następujący sposób.</p>

	<p>nad jez. Okmin, podobna sytuacja z łęgami wokół innych jezior, np. Udryn. Są to niewielkie powierzchnie, ale sumując mogą dać wymierny wynik.</p>		<p>W pkt. 2.6 zmieniono zapis na „inwentaryzacja w 90% objęła siedliska łęgów”, a w pkt. 6 dodano działanie z kategorii „Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwa działania: Inwentaryzacja przyrodnicza, - zakres prac: Inwentaryzacja siedlisk łęgowych występujących nad jez. Okmin i Udryn oraz pasów łęgów występujących wzdłuż rzeki Czarna Hańcza.
10.	<p>Prośba o sprawdzenie czy na zboczach nad jez. Szelmie nie występują grądy 9170: np. na cyplu Kutel i na lewym brzegu jez. Czarne powyżej cypla.</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>We wskazanych miejscach występują grądy, stąd propozycja autorów PZO włączenia tego siedliska do przedmiotów ochrony (do tej pory nie zostało ono uwzględnione w SDF-ie). Niektóre fragmenty grądów wyłączono z użytkowania, tworząc powierzchnie referencyjne (np. oddz. 93f). Są to miejsca niedostępne. Natomiast grądy nad Jez. Czarne wymagają weryfikacji. Grądy na zboczach nad Jez. Szelmie zostały uwzględnione w PZO.</p>
11.	<p>Ponowne sprawdzenie rozmieszczenia siedliska 3140. W Szelmie Dużym występują ramienice, to jest siedlisko 3140. Podobnie jez. Igiel. Generalnie, jeziora ramienicowych jest na tym terenie znacznie więcej niż podano. Na pewno należą do nich: jezioro Okmin (117 ha!) i kilka mniejszych</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Zgodnie z zapisami PZO przewidziano pełną inwentaryzację podwodnych łąk ramienicowych w obszarze.</p>
12.	<p>Każde naturalne jezioro jest jakimś siedliskiem przyrodniczym – albo 3150 albo 3140 albo 3160!</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p>

	Tymczasem wielu jezior nie zaliczono do żadnego siedliska przyrodniczego. Wszystkie naturalne jeziora, które nie są ramieniowe ani dystroficzne, należy ujmować jako siedlisko 3150.		Uwzględnienie siedlisk jeziornych jest możliwe, ale po dokonaniu pełnej analizy oraz szczegółowych badań warunkujących kwalifikację poszczególnych jezior. Do tej pory nie ma np. metodyki obejmującej jeziora dystroficzne. Co więcej, bardzo istotne są badania dotyczące genezy powstania wszystkich analizowanych jezior. Przy tym stanie wiedzy i rozpoznania umieszczenie „na wyrost” wszystkich siedlisk w SDF byłoby kardynalnym błędem.
13.	Zawężone jest skartowanie siedliska przyrodniczego 7230 (torfowiska alkaliczne), które w dol. Czarnej Hańczy występuje na większej liczbie stanowisk, niż skartowano. Słusznie podano, że wymaga ono pełnej inwentaryzacji – ale w Planie należało umieścić wszystkie stanowiska obecnie znane ekspertom (np. materiały dr. P. Pawlikowskiego). Dotarcie do tych materiałów było obowiązkiem wykonawcy.	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Autorzy PZO uwzględnili tylko te stanowiska siedliska 7230, dla których istnieją dane SDGIS (wg standardu 2011).</p> <p>Materiały p. dra P. Pawlikowskiego zostały uwzględnione tylko w tych przypadkach, gdzie lokalizacja stanowisk spełniała wymogi adaptacji SDGIS 2011.</p>
14.	Propozycja usunięcia mopka (<i>Barbastella barbastella</i>) z SDF jest przedwczesna. Należy najpierw dokładnie wyjaśnić status gatunku w obszarze. Jeżeli PZO sporządzano od marca do listopada, to fakt, że „w ramach prac nad PZO nie stwierdzono tego gatunku w granicach obszaru” nie może być przesłanką do usuwania gatunku stwierdzanego tu na zimowiskach.	Klub Przyrodników	<p>Wniosek nie został uwzględniony w projekcie PZO.</p> <p>Ustalono, że mopek znalazł się w SDF wskutek błędnego zlokalizowania kryjówki zimowej. Usunięcie gatunku z SDF jest konsekwencją tego ustalenia, nie zaś braku stwierdzenia go w toku prac nad PZO.</p>

15.	Prośba o wykorzystanie i zacytowanie publikacji: Pawlikowski P. 2008. Distribution and population size of the threatened fen orchid <i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich. in the Lithuanian Lake District (NE Poland). Botanika – Steciana 12: 53-59	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. Znana autorom PZO wymieniona publikacja P. Pawlikowskiego obejmuje rejestrację lipiennika z lat 2005-2006, a dla stanowisk tam wymienionych brak danych SDGIS (wg standardu 2011) dotyczących dokładnej lokalizacji stanowisk w terenie. Nie mniej jednak, publikacja została zacytowana w PZO.
16.	Str. 13. Pkt. 1.6.- Wskazanie nieprawidłowych lokalizacji miejsc, w których odbyły się spotkania.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.
17.	W tab. 1.7- brak WZMiUW, który w imieniu Skarbu Państwa wykonuje prawa właścicielskie do większości wód w obszarze, będąc tym samym odpowiedzialny za realizację obowiązków państwa w stosunku do tych wód – w tym osiągnięcie celów środowiskowych.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.
18.	Str. 19. Informacje o obszarze i przedmiotach ochrony, w literaturze podano: Białokoz W., 1999: Biebrzański Park Narodowy – plan ochrony: operat ochrony ekosystemów wodnych. Str. 20. Wartość informacji „kompletna” – stwierdzenie mało precyzyjne, dodatkowo zapytanie o wyjaśnienie znaczenia publikacji dla obszaru Jeleniewo.	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona następująco. Wymienione opracowanie ma charakter metodyczny i służyło jako wskazówka do oceny stanu siedlisk. Publikacje, których wartość oceniono jako „kompletną” stanowiły punkt odniesienia w zakresie metodyki badań nad przedmiotami ochrony w ramach PZO.
19.	Tab. 2.1. Nie wykorzystano ekspertyz przyrodniczych wykonanych na potrzeby Programu	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona w sposób

	rolnośrodowiskowego, identyfikujących siedliska przyrodnicze? Nie zasięgnięto w ogóle w ARMiR informacji o stosowaniu pakietów rolnośrodowiskowych w obszarze? Wg naszych informacji, jest to istotne dla ochrony obszaru zagadnienie.		następujący. RDOŚ w Białymstoku uzyskała szczętkowe dane z ARMiR dotyczące programów rolnośrodowiskowych. Jednak dane te są bardzo fragmentaryczne i nie zostały wykorzystane w PZO.
20.	Strona 23. - Cel powołania obszaru nie jest ograniczony wyłączenie do ochrony w/w gatunku nietoperza jakby wskazywał zamieszczony tu zapis. -W akapicie o geologii może warto wskazać na obecność zmarzliny, zlokalizowanej w 2010 r. okolicy Szurpił? Choć nie ma to większego znaczenia dla ochrony obszaru Natura 2000, jest to 'lokalna ciekawostka geologiczna', na równi z innymi elementami głębokiej budowy geologicznej.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez dopisanie zapisu na stronie 23 „oraz cennych siedlisk przyrodniczych”. Uwaga została uwzględniona w opisie obszaru.
21.	Tab.2.2 – w opisie obszaru należałoby podać, jakie jednolite części wód znajdują się w granicach obszaru i jakie są dla nich cele środowiskowe z art. 38d ustawy Prawo Wodne i termin ich osiągnięcia, a także jaki jest aktualny stan ekologiczny wód. Cele te tworzą istotny kontekst planowania ochrony obszaru Natura 2000, w tym rzecznych siedlisk przyrodniczych Czarna Hańcza na tym odcinku to Jednolita Część Wód PLRW8000186419 uznana za ciek naturalny typu „potok nizinny zwirowy”. Celem środowiskowym jest osiągnięcie 'dobrego stanu	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.

	<p>ekologicznego’ – co oznacza dobry stan ichtiofauny, bentosu i roślinności wodnej, warunkowany naturalną hydromorfologią cieku i dobrymi parametrami fizykochemicznymi wody. Jednak osiągnięcie tego celu do 2015 r. uznano w planie gospodarowania wodami za ‘zagrożone’ i termin jego osiągnięcia przedłużono do 2021 r. (co jednak zbiega się z okresem ustanawiania PZO!). Odrębne jednolite części wód, dla których ustanowiono cele środowiskowe, stanowią także: jezioro Szelment Mały (PLLW30607, jezioro stratyfikowane o dużej zawartości wapnia, cel środowiskowy = dobry stan ekologiczny do roku 2015), jezioro Szelment Wielki (PLLW30606, jezioro stratyfikowane o dużej zawartości wapnia, cel środowiskowy = dobry stan ekologiczny do roku 2021), jezioro Okmin (PLLW30020, jezioro stratyfikowane o dużej zawartości wapnia, cel środowiskowy = dobry stan ekologiczny do roku 2015).</p>		<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Cel środowiskowy PZO obejmuje okres dziesięciolecia, tzn. do roku 2021. Stąd też nie można przyjąć <i>a priori</i>, że rok 2015 uznany w planie gospodarowania wodami jako termin osiągnięcia tego celu jest możliwy.</p>
22.	<p>Str. 24. „Struktura krajobrazu” – Treść akapitu nie odpowiada jego nazwie.</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwagę tę uwzględniono, uzupełniając podrozdział „Struktura krajobrazu”.</p>
23.	<p>Str. 25. Ponownie pojawia się stwierdzenie, że obszar utworzono w celu ochrony kolonii nocka. Brak informacji, że (dotyczy przynajmniej obszaru w obecnych granicach) również w celu ochrony pozostałych przedmiotów ochrony.</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Pozostałe przedmioty ochrony zostały dołączone dopiero do omawianego obszaru po rozszerzeniu granic. Stąd też nadal głównym celem ochrony jest kolonia nocka łydkowłosego. Tekst został uzupełniony o zapis dotyczący pozostałych przedmiotów ochrony.</p>

24.	<p>Tab. 2.4. str. 27 – Dlaczego brak danych? Można było wystąpić o dane do ARMIR – udostępniają. Informacja byłaby bardzo istotna. Wg naszych danych, wielu rolników w dolinie Czarnej Hańczy jest w programie rolnośrodowiskowym.</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>RDOŚ w Białymstoku uzyskała szcątkowe dane z ARMiR dotyczące programów rolnośrodowiskowych. Jednak dane te są bardzo fragmentaryczne i nie zostały wykorzystane w PZO.</p>
25.	<p>Tab. 2.5</p> <ul style="list-style-type: none"> - W kolumnie 3 - należy zwięźle opisać treść każdego z planów (co jest jego przedmiotem), a nie tylko zawrzeć ogólnikowy zapis, że „Zalecenia odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji”. - Kolumna 4 - konkluzja „Brak sprzeczności zapisów Planu z przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000” powinna być (syntetycznie, choć jednym zdaniem) uzasadniona – dlaczego Autorzy tak uważają, lub na jakiej podstawie tak ustalili. Należy tu też podać, czy dla danego planu przeprowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, czy też konkluzja o ryzyku/braku ryzyka oddziaływania została wypracowana w ramach prac nad PZO. - Proszę ocenić zgodność lub niezgodność zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z potrzebami ochrony obszaru (z potrzebą doprowadzenia przedmiotów ochrony do właściwego stanu) – nawet gdy 	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwagi rozpatrzono w następujący sposób: W ramach prac nad PZO została wypracowana konkluzja braku ryzyka oddziaływania inwestycji na przedmioty ochrony.</p> <p>Istnieje zgodność zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z potrzebami ochrony obszaru.</p>

	<p>plany powstały zanim obszar Natura 2000 został powiększony do obecnych granic.</p> <p>- Rozwój energetyki wiatrowej, planowana infrastruktura drogowa, zabudowa lotniskowa są istotnymi zagrożeniami dla obszaru. Należy zidentyfikować, które z wymienionych tu planów tworzą podstawy pod te inwestycje i tym samym zagrażają obszarowi.</p> <p>Zmiany przeznaczenia terenu pod turbiny wiatrowe zawarte w zmianach planów zagospodarowania niektórych gmin, powinny być wskazane jako realne zagrożenie. Z inf. ustnych (02.12.2011) od pana Przemysława Chylareckiego wynika, że gmina Jeleniewo powróciła do pomysłu posadowienia turbin wiatrowych na terenie gminy. Nadal aktualne plany gminy Przerośl, na której terenie jest zlokalizowana obecnie znaczna liczba turbin w dolinie Czarnej Hańczy,</p> <p>- Kolumna nr 5 w całości jest pusta, czy w żadnych planach nie ma żadnych planowanych działań minimalizujących,</p>		<p>W wymienionych dokumentach planistycznych istnieje zgodność zapisów z potrzebami ochrony obszaru. Jednak brak w nich szczegółowych odniesień do energetyki wiatrowej, planowanej infrastruktury drogowej oraz zabudowy lotniskowej, które mogą stanowić zagrożenie dla przedmiotów w obszarze.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w pkt. 4. PZO w potencjalnych zagrożeniach dla przedmiotów ochrony w obszarze.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>W pkt. 2.5. działania minimalizujące zaplanowano w przypadku przedmiotów ochrony tego aktualnie wymagających (np. plan remontu kościoła – zapis uwzględniono w wersji PZO poddanej konsultacji).</p>
--	--	--	---

	<p>- Sugerujemy uwzględnić tu także plan nawodnień rolniczych województwa podlaskiego (uchwała 87/1181/08 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 6 maja 2008 r.) i przeanalizować jego oddziaływanie na obszar.</p>		<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>
26.	<p>Tab. 2.6</p> <p>- siedlisko 3260 – z naszych obserwacji wynika, że rzeka Czarna Hańcza jest rzeką włosienicznikową, co potwierdziło się przez skartowanie 2 stanowisk. Jednak, w tej sytuacji za siedlisko 3260 należy uważać całą rzekę (ekosystem), a nie tylko stwierdzone płaty włosieniczników. Roślinność włosienicznikowa w siedlisku 3260 może np. ujawniać się zależnie od warunków świetlnych, co nie zmienia faktu że cała rzeka powinna być identyfikowana jako siedlisko 3260.</p> <p>- siedlisko 6510 – powierzchnię oszacowano na 228 ha, natomiast w załączniku są zaznaczone punktowo. Dlaczego?</p>	<p>Klub Przyrodników</p>	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO w następujący sposób:</p> <p>W tabeli 2.6. całą rzekę Czarną Hańczę uznano za siedlisko 3260 - rzeka włosienicznikowa. Za powierzchnię przyjęto długość rzeki w granicach obszaru, czyli 15 km.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO w następujący sposób:</p> <p>Na mapach zaznaczono powierzchniowo płaty siedliska 6510, których występowanie zostało potwierdzone w trakcie prac nad PZO.</p>
27.	<p>- 91D0-6 jest to sosnowo-brzozowy las bagienny a nie świerczyna bagienna.</p>	<p>Klub Przyrodników</p>	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>

28.	Str. 42 – jak na podstawie 2 stanowisk jezior ramienicowych o powierzchni 2,5 ha, dających „fragmentaryczny stopień rozpoznania” (patrz poprzednia tabela), jednocześnie pisząc, że siedlisko wymaga dalszej inwentaryzacji, można ocenić jego stan w obszarze na FV?	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona następująco. Wykonawca PZO dokonał eksperckiej oceny stanu siedliska. Dane źródłowe i literaturowe wskazują, że stan siedliska jest z racji uwarunkowań środowiskowych oceniany na FV.
29.	Str. 46. Dlaczego siedlisku 6510 nadano niską rangę? Jest ono dobrze zachowane, o charakterystycznym dla Polski NE udziale gatunków ciepłolubnych, ma istotną powierzchnię pokrycia. Ponadto wydaje się być w stanie FV – ekstensywnie użytkowane, wielu rolników w dolinie Czarnej Hańcy jest w programie rolnośrodowiskowym.	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona następująco. Na podstawie wizji lokalnej stanowisk ogólny stan siedliska oceniono na U1. Dopiero po wykonaniu pełnej inwentaryzacji przyrodniczej oraz otrzymaniu pełnych danych z ARiMR będzie możliwe uzupełnienie stanu wiedzy nt. siedliska.
30.	Str. 48. Podpis nie jest zgodny z gatunkiem przedstawionym na zdjęciu.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO – podpis pod zdjęciem skorygowano na: Turzyca dzióbkowata (<i>Carex rostrata</i>)
31.	Str. 52. Ranga łągów w obszarze powinna być A ze względu na to, że są dość dobrze zachowane oraz zajmują znaczne powierzchnie.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.
32.	Str. 53.- Nie podano rangi ani stanu zachowania siedliska 9170 w sposób ujednolicony z poprzednimi przedmiotami ochrony. Może warto zapisać propozycję by części drzewostanów nie unaturalniać cięciami i podsadzaniem, a pozostawić do spontanicznej „naturalności”?	Klub Przyrodników	Uwaga nie została uwzględniona w PZO. Wyłączenie z działań gospodarczych znacznego fragmentu trudno dostępnego grądu nad Jez. Szelment jest kontynuacją wcześniejszych praktyk. Pozostałe siedliska grądów znajdują się we wczesnych fazach rozwojowych i wymagają działań ochronnych.

33.	Ze względu na to, iż trudno jest sprecyzować trasę przelotów nietoperzy, obszar w którym nie należy lokalizować turbin wiatrowych powinien być rozszerzony	Klub Przyrodników	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO</p> <p>W opinii ekspertów zastosowano obszar, jaki był wskazany przy obecnie dostępnych danych o żerowiskach i przelotach. Jeśli działania zaplanowane na okres trwania Planu Zadań Ochronnych (badania radiotelemetryczne) przyniosą nowe dane w tym względzie, zostanie sformułowany wniosek o zmianę PZO w zakresie obszaru, którego dotyczy ograniczenie budowy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru.</p>
34.	Str. 59. – dla siedliska 3260 istnieją wskaźniki, w 2011 r. był przecież wg nich prowadzony ogólnopolski monitoring tego siedliska. Ponadto, dla tego typu siedliska istnieje opublikowany na stronie internetowej GDOS podręcznik W. Puchalskiego, proponujący konkretne wskaźniki i listy kontrolne do oceny „jakości” rzeki włosienicznikowej. Wnioskujemy, by ten materiał wykorzystać do oceny stanu siedliska i do planowania celów ochrony.	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Ze wskaźników wymienionych w podręczniku W. Puchalskiego oceniono wyłącznie trzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % pokrycia powierzchni koryta przez roślinność, - stosunek „powierzchnia płatów rdestnic, moczarki i jeżogłówki” / „powierzchnia płatów roślin grupy I i II”, - stosunek „powierzchnia płatów rzęśli” / „powierzchnia płatów włosieniczników”. <p>Literaturę uzupełniono o pozycję: Puchalski W. 2004. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. W: <i>Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000</i> –</p>

			<i>podręcznik metodyczny</i> . Jacek Herbach (red.). T. 2: Wody słodkie i torfowiska. Warszawa: Ministerstwo Środowiska: 96–108.
35.	Str. 71. W ocenie wskaźników struktury i funkcji, np. siedliska 7140 pomięto ocenę warunków wodnych-kluczowa.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO. W ocenach uwzględniono warunki wodne.
36.	Tab. 3 – dlaczego dla niektórych typów siedlisk (np. leśnych!) do oceny wzięto niepełny zestaw wskaźników? Nie jest dopuszczalne ograniczanie się do oceny tylko wskaźników kardynalnych, przeczy to metodyce monitoringu. Pozostałe wskaźniki także mają znaczenie dla oceny.	Klub Przyrodników	Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. Wszystkie wskaźniki, są uwzględnione w bazie danych Excela, sporządzonej m.in. dla potrzeb kartograficznych. Dla grądów liczba wskaźników wynosi aż 16 dla każdego nawet najmniejszego płatu siedliska. W dokumencie (plik Worda) zamieszczono wszystkie wskaźniki kardynalne, natomiast całość znajduje się we wspomnianej bazie danych. Wskaźniki kardynalne, ustalone przez ekspertów (m.in. Pawlaczyk i in. 2005), mają kluczowe znaczenie dla określania stanu ochrony. Pozostałe wskaźniki również brano pod uwagę. Ponadto, warto zauważyć, że dla niektórych siedlisk przyrodniczych np. grądu subkontynentalnego nie ma opracowanych wskaźników oceny, korzystano więc z podobnego, aczkolwiek wykazującego pewne różnice grądu subatlantyckiego m.in. rola świerka, gatunków subkontynentalnych itd.).
37.	Perspektywy ochrony siedliska 3260 oceniono jako FV, a czy nie ma zagrożenia, że rzeka będzie odmulana w	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.

	ramach „bieżącej konserwacji”, lub że będzie z niej usuwana roślinność? Proszę sprawdzić plany WZMiUW Białystok względem tej rzeki.		Wg danych WZMiUW aktualnie nie planuje się w ramach bieżącej konserwacji odmulania rzeki ani też usuwania z niej roślinności.
38.	Str. 95: Jeżeli brak danych o populacji głowacza, na jakiej podstawie oceniono jej stan na FV?	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Populacja głowacza białopłetwego jest w bardzo dobrym stanie zachowania na co wskazują wszystkie badania ichtiofauny w rezerwacie Hańcza i rzece Czarna Hańcza. Brak dokładnych danych pod względem wskaźników GIOŚ: struktury i liczebności – dlatego dokonano oceny eksperckiej stanu gatunku.</p>
39.	<p>Tab. 4.</p> <p>- Do siedliska 3140 należałoby dodać jeszcze zagrożenia z rozwojem turystyki i zabudowy letniskowej wzdłuż brzegów.</p> <p>- Uwaga również inne jeziora w obszarze, niż skartowano, są jeziorami ramienicowymi 3140 oraz zagrożenia związane z gospodarką rybacką, tj. niewłaściwe zarybienia czy silna presja wędkarska (zanęty).</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO. Zagrożenia związane z gospodarką rybacką, tj. niewłaściwe zarybienia czy silna presja wędkarska (zanęty) świadczą o nieznajomości problemu: zarybiania są narzucone w operacie rybackim i dotyczą tylko gat. drapieżnych i coregonidów, a ilość zanęt używanych podczas wędkarstwa są znikome i nie mają żadnego znaczenia dla jakości wody.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>

	<p>- Do siedliska 3260 należy dodać potencjalne zagrożenia związane z ewentualnym odmulaniem rzeki w ramach jej „utrzymywania”.</p> <p>- Dla siedliska 6210 również zalesienia mogą stanowić zagrożenie czy posadowienie turbin wiatrowych na tych terenach.</p> <p>- Dla siedlisk 6210, 6230, 6510 zagrożeniem jest również intensyfikacja produkcji rolnej.</p>		<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>
40.	<p>Str. 99.</p> <p>-1318 – zagrożenie dotyczące budowy farm wiatrowych jest raczej realnym niż potencjalnym. Należy przenieść 409 do kolumny nr 4. Potencjalnym może być wydobywanie gazu łupkowego.</p> <p>- Zagrożenia 1188 powinny być powtórzone jak dla 1166.</p>	Klub Przyrodników	<p>Wniosek nie został uwzględniony w projekcie PZO.</p> <p>W momencie sporządzania Planu wg danych Urzędu Gminy nie wydano żadnego pozwolenia na realizację farmy wiatrowej na obszarze zaproponowanym do wyłączenia z tej działalności. Dlatego zagrożenie określono jako potencjalne.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>
41.	<p>-1149, 1130 – potencjalnym zagrożeniem może być nadmierna presja turystyczna i wędkarska, intensyfikacja rolnictwa i spływ wód eutroficznymi,</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zagrożenia dla 1130 i 1149 niezasadne i świadczą o nieznajomości problemu: głowacz i</p>

	-1903 – zagrożenie kod 120 powinno zostać rozszerzone na wszelkie nawożenie, nie tylko mineralne, prace melioracyjne polegające na odwodnieniu terenu.		koza nie są obiektami połowów wędkarskich. Uwaga została uwzględniona w PZO.
42.	Str. 101-102. W ww. opisie siedlisk 6230 oraz 6210 jako główne zagrożenie wskazuje się chemizację rolnictwa. Wydaje się, że akurat na Suwalszczyźnie jest to problem marginalny. Czy są jakieś publikacje na ten temat, na czym autor opiera swoje wnioskowanie? Podobnie siedlisko 6510.	Klub Przyrodników	Uwaga nie została uwzględniona w PZO. Eksperti wskazali, że czynnik chemizacji stanowi jedno z zagrożeń zmiany struktury tych siedlisk, a tym samym eliminacji przedmiotu ochrony.
43.	- Str. 102 - siedlisko 7140 „Wzbogacanie wód w biogeny (eutrofizacja) związane z ekstensywnymi metodami gospodarki rolnej prowadzić może do nieodwracalnych zmian w składzie gatunkowym i eliminacji siedliska.” Ekstensywna gospodarka rolna raczej sprzyja zachowaniu siedliska. Czy autor nie miał na myśli „intensywnej”?	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.
44.	Str. 103-104 – bóbr i wydra: również grodzenie cieków i zbiorników naturalnych.	Klub Przyrodników	Uwaga została uwzględniona w PZO.
45.	Str. 104 - zagrożenia ichtiofauny to nie tylko usuwanie namulów z dna zbiorników ale również usuwanie namulów z dna cieków, w tym urządzeń wodnych. - powinno być „ <i>Liparis loeselii</i> ”.	Klub Przyrodników	Uwaga dot. lipiennika została uwzględniona w PZO. W kontekście uwag zgłoszonych w ramach ponownych konsultacji projektu PZO, ryby zostały wykreślone z listy proponowanych przedmiotów ochrony. Zaproponowano dopisanie

			gatunków ryb z oceną D do SDF obszaru Jeleniewo.
	<p>Tab. 5.</p> <p>- Generalnie, treść tabeli w wielu miejscach rozmija się z jej tytułem. Zamiast celów, w wielu miejscach wpisano tu działania. Np. „koszenie i wynoszenie pokosu” (z siedliska 7230) to działanie, a nie cel. Cel ochrony (conservation objective) to opisany w mierzalny, a przynajmniej weryfikowalny sposób, stan przedmiotu ochrony, jaki chcemy osiągnąć w wyniku realizacji planu.</p> <p>- Cele działań ochronnych: We wszystkich przypadkach, gdy miejsca występowania danego siedliska nie są dobrze rozpoznane, cele ochrony powinny być odnoszone do wszystkich potencjalnych miejsc występowania siedliska, a nie tylko do jego znanych stanowisk (zasada ostrożności) Np. cel „Nie dopuszczenie do zanieczyszczenia wód (zwłaszcza biogenami). Przeciwdziałanie zmianom reżimu wodnego mogących doprowadzić do degradacji struktury i funkcji siedliska. Zapobieganie eutrofizacji (spływ ścieków z gospodarstw i pól)” powinien być zaaplikowany do wszystkich jezior w obszarze, a nie tylko do 2 stanowisk na których stwierdzono ramienice – tym bardziej, że każde jezioro jest przecież albo siedliskiem 3140 albo 3150.</p> <p>Podobnie, cel „Zachowanie dotychczasowego biegu rzek</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony na 75% płatach siedliska”.</p> <p>Celem działań ochronnych w przypadku wszystkich siedlisk jest uzyskanie właściwego stanu ochrony lub jego poprawa. Indykatory poprawy stanu ochrony nie do końca mogą być określone wobec braku metodyki pozwalającej określić stan ochrony.</p>

<p>i potoków, ograniczenie zabudowy i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, zakaz chemizacji gospodarki rolnej” powinien być zastosowany do całej długości rzeki, nie tylko do pojedynczego stanowiska z włosienicznikami</p> <p>- Dla jezior, celem działań ochronnych oprócz wymienionych powinno być ograniczenie zabudowy letniskowej oraz turystycznej, w tym sportów wodnych, ośrodków wypoczynkowych itp., również nadmierna gospodarka rybacka i wędkarstwo. Jako obligatoryjny cel dla jezior ramienicowych należałoby (ze względu na wrażliwość takich jezior na zanieczyszczenia) postawić osiągnięcie parametrów bardzo dobrego stanu (I klasy jakości) w zakresie fizykochemicznych elementów jakości – zaostrenie w stosunku do ogólnego celu środowiskowego obowiązującego dla wszystkich wód w Polsce.</p> <p>- Dlaczego celem ochrony siedliska 7140 miałoby być „zachowanie infrastruktury melioracyjnej”? O jaką infrastrukturę chodzi? Wszelkie rowy melioracyjne oddziałują zwykle niekorzystnie na ten typ siedliska. Dalej w tekście prawidłowo napisano, że „Siedlisko to wymaga dla swej ochrony działań polegających na wyeliminowaniu sztucznego odpływu i podniesieniu poziomu wód gruntowych do stanu pierwotnego m.in. poprzez zmniejszenie istniejącej infrastruktury melioracyjnej budowa zastawek na istniejących rowach”.</p> <p>- Jako termin osiągnięcia warunków wodnych siedlisk hydrogenicznych, właściwych dla gatunków i siedlisk Natura 2000 w obszarze Natura 2000, powinien być</p>		<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwagę rozpatrzono w sposób następujący. Zapisy dotyczące gospodarki rybackiej i wędkarstwa są bezzasadne i świadczą o nieznajomości problemu: koza, różanka, piskorz, głowacz i minóg nie są obiektami połowów rybackich i wędkarskich.</p> <p>W zakresie jezior ramienicowych zaplanowano wykonanie inwentaryzacji, celem dokonania oceny stanu siedliska w obszarze i zaplanowania działań ochronnych.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Wprowadzenie uzupełnienia: „Utrzymanie reżimu wodnego z zachowaniem infrastruktury melioracyjnej hamującej wypływ wód z torfowisk i podniesienie poziomu wód gruntowych oraz zagwarantowanie właściwej struktury siedliska”.</p>
--	--	---

<p>wskazany 22 grudnia 2015 r., a nie „w ciągu najbliższego dziesięciolecia” (art. 4.1c ramowej Dyrektywy Wodnej, transponowanym do prawa polskiego przez art. 38f ustawy Prawo Wodne oraz art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo Wodne oraz niektórych innych ustaw). Proszę zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami Prawa Wodnego, nawet gdy termin osiągnięcia ‘ogólnego’ celu środowiskowego jest przesuwany do 2021 r. (np. rzeka Czarna Hańcza), to termin osiągnięcia warunków wodnych właściwych dla obszaru Natura 2000 nie jest możliwy do przedłużania.</p> <p>Proszę o rozważenie wyznaczenia powierzchni referencyjnych również w łęgach 91E0. Płaty zilustrowane fotografiami nadają się do pozostawienia naturalnym procesom. Generalnie, przynajmniej pas na 1-2 wysokości drzewostanu (30-50 m) od brzegu cieku powinien być wyłączony z zabiegów gospodarczo-hodowlanych. Z użytkowania gospodarczego powinny być ponadto wyłączone wszystkie łęgi źródliskowe (o ich występowaniu w obszarze napisano w opisie ogólnym, przedstawiono je też na zamieszczonych w opracowaniu fotografiach).</p> <p>Str. 109. Napisano: „Skuteczną ochroną dla tego siedliska (6210) i jego zachowania jest dążenie do przywrócenia ekstensywnego wypasu i trwałego użytkowania”. Skuteczną ochroną tego siedliska jest ekstensywny wypas, a nie „dążenie do” niego. Używanie słów „dążenie do” jako zapisu celów lub ustaleń planistycznych jest w ogóle wyjątkowo nieprofesjonalne.</p>		<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO, gdyż z punktu widzenia przedmiotów ochrony, dla których powołano obszar, okres 10-lecia jest realnym czasem realizacji przewidzianych prac.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Dla siedliska 91E0-3 zaplanowano zabiegi pielęgnacyjne (pkt. 6 PZO).</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>
---	--	--

46.	<p>Tab. 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działania ochronne: W przypadkach, gdy miejsca występowania danego siedliska nie są dobrze rozpoznane, zgodnie z zasadą przezorności działania ochronne dotyczące ‘utrzymania lub modyfikowania obecnej gospodarki’ (a w szczególności ograniczenia ochronne) powinny być zaaplikowane do wszystkich potencjalnych miejsc występowania siedliska/gatunku, a nie tylko do jego znanych stanowisk. - tam gdzie jako konieczne działanie ochronne zidentyfikowano inwentaryzację przyrodniczą lub pogłębienie rozpoznania przyrodniczego, powinno ono być zrealizowane w ciągu 1-2 pierwszych lat obowiązywania PZO, a nie planowane na cały 10-letni okres obowiązywania PZO. - W przypadku zabiegów powtarzalnych doprecyzować, czy podane koszty są to koszty roczne, czy łączne w okresie obowiązywania PZO? - Wielokrotnie jako odpowiedzialnego za wykonanie prac podano „zarządcę/właściciela terenu”. Kto nim jest w przypadku wskazywanych stanowisk. Sugerujemy, by go 	Klub Przyrodników	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Wykonawca PZO stoi na stanowisku, iż działania ochronne zarówno z zakresu „ochrony czynnej”, jak i z grupy „działań dotyczących utrzymania i modyfikacji obecnej gospodarki” – mogą być adresowane jedynie do znanych stanowisk siedlisk i gatunków.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Przeprowadzenie inwentaryzacji w okresie obowiązywania PZO wcale nie wyklucza wcześniejszego wykonania takiego opracowania. Uzależnione jest to przede wszystkim od dostępności środków finansowych oraz dostępności ekspertów przyrodniczych, mogących wykonać tego typu prace.</p> <p>W PZO podano szacunkowe koszty roczne.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Zidentyfikowanie zarządcy/właściciela terenu</p>
-----	--	-------------------	--

<p>zidentyfikować! czy zarządca/właściciel wie o przewidywanym dla niego zobowiązaniu, zwłaszcza dot. wykonywania ochrony czynnej?</p> <p>Tab.6. str.115</p> <p>- Dla muraw kserotermicznych i bliźniczkowych metodą ochrony powinien być wypas, a nie koszenie. Stosowanie koszenia na tych siedliskach jest niewłaściwe.</p> <p>- Dla siedliska 6510, zamiast „nawożenie 60 kg N/ha” powinno być „nawożenie nawozami naturalnymi do 60 kg N/ha”.</p>	<p>musi odbywać się w świetle obowiązującego prawa, w tym ochrony danych osobowych. Dostęp do danych o właścicielach terenu jest wyraźnie ograniczony.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w następujący sposób.</p> <p>W przypadku braku możliwości wypasu koszenie selektywne (ręczne) lub z wykorzystaniem podkaszarki stanowi jego substytut.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Ponadto w zakresie prac dla siedliska 6510 wprowadzono dodatkowo zapis: „jako alternatywną formę użytkowania tego siedliska dopuszcza się także wypas”.</p> <p>Wypas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obsada zwierząt do 1 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha); - na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu
---	---

<p>Tab.6. str. 116</p> <p>- Siedlisko 7110: przy tak małej liczbie obiektów wydaje się właściwym by działania zaplanować szczegółowo, co najmniej należało by wskazać powierzchnie do odkrzaceń oraz metodę ich usuwania.</p> <p>Tab.6. str.118</p> <p>- Cena 500 zł/ha koszenia mechowisk jest bardzo niska i wydaje się nierealistyczna. Obecnie Program rolnośrodowiskowy proponuje ponad 1000 zł/ha. Natomiast za zachowanie właściwych stosunków wodnych proponuje się aż 2000 zł/ha.</p> <p>Tab.6. str.119</p> <p>- Sugerujemy całkowite wyłączenie borów bagiennych w Lasach Państwowych z użytkowania gospodarczego, zgodnie zresztą z celem z Tab. 5, którym jest „Ochrona bierna zbliżonego do naturalnego charakteru siedliska”. Bardzo ekstensywne użytkowanie cięciami przerębowymi można dopuścić w lasach prywatnych.</p> <p>- Sugerujemy także całkowite wyłączenie z użytkowania gospodarczego łęgów źródłiskowych (podtyp siedliska</p>	<p>nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód;</p> <p>- graniczny termin wypasu 15 października;</p> <p>Uwagi nie uwzględniono w PZO.</p> <p>Obecny zapis jednoznacznie precyzuje zabiegi przeciwdziałające procesowi sukcesji.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Dla siedliska 91D0 zaplanowane zostało działanie polegające na ochronie biernej zbliżonej do naturalnego charakteru siedliska oraz wyłączenie siedliska z intensywnego użytkowania.</p> <p>Nie istnieją obecnie przesłanki, na podstawie</p>
---	---

	<p>91E0-4). O ich występowaniu w obszarze napisano co najmniej dwukrotnie w opisie ogólnym, są też przedstawione na fotografiach.</p> <p>Tab.6. str.123</p> <p>- nocek łydkowłosy – ograniczenie zanieczyszczenia wód powinno dotyczyć wszystkich jezior w obszarze. Postulujemy także, by zapis „zapobieżenie niektórym inwestycjom na trasach przelotów nietoperzy” zamienić na „ograniczenie obszaru planowanych inwestycji, głównie elektrowni wiatrowych, do obszarów, na których jest pewność, że nie będą one negatywnie oddziaływać na populację nietoperzy”. Wskazane korytarze wydają się zbyt małe.</p>		<p>których należałoby ten zapis zweryfikować.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Dla siedliska 91E0-4 zaplanowano zabiegi pielęgnacyjne (pkt. 6 PZO).</p> <p>Zaproponowane ograniczenie odniesiono do zbiorników, z którymi związane są znane żerowiska nocka łydkowłosego. Tym niemniej, ograniczenie zanieczyszczenia jest pożądane z wielu względów.</p> <p>Odnosnie zapisu dot. inwestycji („elektrownie wiatrowe”), a zwłaszcza wielkości proponowanych korytarzy-- w opinii ekspertów zastosowano obszar, jaki był wskazany przy obecnie dostępnych danych o żerowiskach i przelotach. Jeśli działania zaplanowane na okres trwania Planu Zadań Ochronnych (badania radiotelemetryczne) przyniosą nowe dane w tym względzie, zostanie sformułowany wniosek o zmianę PZO w zakresie obszaru, którego dotyczy ograniczenie budowy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru.</p>
47.	Str. 126.	Klub Przyrodników	Uwaga jest niejednoznaczna i nie została

	<p>- 1166, 1188 – zalecenia ochronne były wskazane wcześniej, należy je dopisać do tabeli.</p> <p>- gatunki ryb – zmienić „Umożliwienie swobodnej migracji ryb w okresie tarła” na „Umożliwienie swobodnej migracji ryb”. Zgodnie z kryteriami (wskaźnikami) stanu ochrony gatunków, warunkiem stanu właściwego jest stała ciągłość ekologiczna cieków. Należy rozszerzyć zakres przestrzenny zalecenia na cały obszar Natura 2000 nie ograniczać go do doliny Cz. Hańczy. Sugerujemy dodać zapis regulujący /wskazujący na/ procedury dotyczące odbudowy, remontu, bieżącej konserwacji cieków i urządzeń wodnych na terenie ostoi. Należy wskazać, że odbudowa i remont, a także niektóre działania z zakresu bieżącej konserwacji (odmulanie, usuwanie roślinności z nurtu rzeki) jest przedsięwzięciem mogącym wpływać negatywnie na w/w przedmioty ochrony w związku z czym należy przeprowadzić odpowiednie procedury. Należy dopisać nadzór RDOŚ.</p>		<p>uwzględniona w PZO.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W kontekście uwag zgłoszonych w ramach ponownych konsultacji projektu PZO, ryby zostały wykreślone z listy proponowanych przedmiotów ochrony. Zaproponowano dopisanie gatunków ryb z oceną D do SDF obszaru Jeleniewo.</p> <p>Nie uwzględniono w PZO zapisów dotyczących wpływu działań z zakresu odbudowy, remontu i bieżącej konserwacji urządzeń wodnych na przedmioty ochrony obszaru – gdyż, te kwestie regulują odrębne procedury w ramach OOS.</p>
48.	<p>Str. 131.</p> <p>1903. Wskazano na istniejące zagrożenie – pozyskanie torfu, którego wcześniej nie wymieniono.</p> <p>Działanie ochronne należy doprecyzować. Przeciwdziałanie osuszaniu torfowisk jest zapisem wskazującym cel, a nie działaniem. Nie wskazano metod czynnej ochrony. Nadzór powinien prowadzić RDOŚ jako</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>W analizie zagrożeń dla gatunku 1903 Lipiennik Loesela uzupełniono o „pozyskiwanie torfu”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zapis zmieniono odnośnie działania na:</p>

	sprawujący nadzór nad obszarem.		„Utrzymanie reżimu wodnego”. W konsultowanej wersji PZO uwzględniono nadzór RDOŚ (tab. 6).
49.	Str. 133 i inne. W siedliskach leśnych wskazuje się na potrzebę pozostawiania martwego drewna, jednak w żadnym miejscu projektu nie zostało sprecyzowane, ile należy go zostawiać. Sugerujemy wskazanie jako poziomu docelowego co najmniej 20-30 m ³ /ha.	Klub Przyrodników	Uwaga nie została uwzględniona w PZO. Miąższość martwego drewna, która powinna pozostać na konkretnym wydzieleniu zależy od typu siedliskowego lasu i ma być zgodna z zapisami zawartymi w obowiązujących aktach normatywnych, regulujących zasady gospodarki leśnej danego terenu.
50.	Str. 142. Nocek łydkowłosy: Brak konkretnej propozycji jak należy wyeliminować te zagrożenia zniszczenia kolonii nietoperzy.	Klub Przyrodników	Uwaga nie została uwzględniona w projekcie PZO. Odpowiednie działania ochronne zostały przedstawione w tabeli nr 6.
51.	Sformułowanie w działaniu 23 nie jest działaniem a jedynie stwierdzeniem, że lokalizacja inwestycji wiatrowych może znacząco negatywnie oddziaływać na populację nocka. Podobnie sformowania pozostałych działań.	Klub Przyrodników	Uwaga nie została uwzględniona w projekcie PZO. Zakres prac dla wszystkich działań dla nocka jest opisany w tabeli działań ochronnych (pkt. 6 SDP). Natomiast pod tabelą działań przedstawione zostało uzasadnienie dla planowanych działań ochronnych.
52.	Str. 154 – monitoring wód: należy monitorować wszystkie elementy jakości stanu wód, wg Ramowej Dyrektywy Wodnej i rozporządzenia Ministra Środowiska (elementy	Klub Przyrodników	Uwagę uwzględniono w PZO. W tabeli monitoringu hydrogenicznych siedlisk uzupełniono zapis o monitoring warunków

	biologiczne, hydromorfologiczne, fizykochemiczne), a nie tylko stan fizykochemiczny pobieranych prób wody.		wodnych. Ocenę stanu jakości wód i zakres wykonywanych analiz należy wykonywać zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami Prawa wodnego.
53.	Str. 155- w monitoringu hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych konieczne należy zaplanować monitoring poziomu wody w torfie.	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO w sposób następujący:</p> <p>W tabeli monitoringu hydrogenicznych siedlisk uzupełniono zapis o monitoring warunków wodnych.</p>
54.	<p>Tab. 8.</p> <p>Wskazania powinny być konkretne, a nie ogólnikowe. Tj. należy zidentyfikować ujęte w planach przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, które mogłyby wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony – a następnie w Tab. 8 zaproponować zmianę tych zapisów.</p> <p>- Nie wskazano planów budowy kilku farm wiatrowych, nie wspomniano o planowanej zabudowie lotniskowej na prawym brzegu Jez. Szelmant Wielki oraz o innych</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona w następujący sposób.</p> <p>W wymienionych dokumentach planistycznych istnieje zgodność zapisów z potrzebami ochrony obszaru. Jednak brak w nich szczegółowych odniesień do energetyki wiatrowej, planowanej infrastruktury drogowej oraz zabudowy lotniskowej, które mogą stanowić zagrożenie dla przedmiotów w obszarze. W istniejących dokumentach planistycznych brak konkretnych odniesień do zmiany sposobu użytkowania gruntów, które mogą stanowić zagrożenie dla przedmiotów ochrony.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p>

	<p>przedsięwzięciach z zakresu infrastruktury turystycznej i lotniskowej, również transportowej w tym planach modernizacji lotniska w Suwałkach. Pominęto analizę wpływu istotnego dokumentu aktualnego Planu Nawodnień woj. Podlaskiego. Analiza ta jest niezbędna naszym zdaniem, gdyż dokument zawiera zapisy mogące mieć negatywny wpływ na zachowanie przedmiotów ochrony w/w obszaru.</p>		<p>Istnieje zgodność zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z potrzebami ochrony obszaru. Wszystkie nowe inwestycje przed ich realizacją wymagają wykonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W przypadku zagrożenia dla przedmiotów ochrony winny być przedstawione przez inwestora działania minimalizujące negatywne skutki. Dotyczy to zwłaszcza planów budowy farm wiatrakowych, zabudowy lotniskowej, infrastruktury turystycznej i modernizacji lotniska.</p> <p>PZO zostanie uzupełnione o dane z Planu Nawodnień woj. podlaskiego.</p>
	<p>Str. 156. W poz. 2 podano, że w projekcie PZO uwzględniono wskazania ochrony dotyczące realizacji inwestycji i infrastruktury energetycznej na Suwalszczyźnie. Nie udało się odnaleźć konkretnych zapisów poza ogólnikowym i bardzo oczywistym zapisem, że inwestycja nie może oddziaływać negatywnie na przedmioty ochrony.</p>	<p>Klub Przyrodników</p>	<p>Uwaga została uwzględniona w sposób następujący:</p> <p>Obecnie brak decyzji na realizację inwestycji i infrastruktury energetycznej na Suwalszczyźnie.</p> <p>W punkcie 8 szablonu dokumentacji planu dotyczącym wskazań do dokumentów planistycznych ujęty został zapis w brzmieniu „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o</p>

			których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody”.
55.	<p>Wydaje się, że w sytuacji słabego rozpoznania obszaru (co PZO identyfikuje, ale nie rozwiązuje problemu) zasadne jest właśnie dość pilne przeprowadzenie inwentaryzacji i sporządzenie na jej podstawie planu ochrony. Dla Ostoi Suwalskiej zaproponowano sporządzenie planu ochrony motywując to słabym stopniem rozpoznania przyrodniczego przedmiotów ochrony. W przypadku SOO Jeleniewo wielokrotnie autor podkreślał słabe rozpoznanie i potrzebę wnikliwszych badań, ale nie wnioskowano o sporządzenie planu. Jakie są przyczyny?</p>	Klub Przyrodników	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Opracowanie planu ochrony jest procesem planistycznym o wiele bardziej złożonym i zdecydowanie bardziej kosztownym niż PZO. Przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej dla znacznej części przedmiotów ochrony jest wnioskowane w PZO w formie działań ochronnych. W związku z tym, nie ma potrzeby opracowania PZO dla obszaru Jeleniewo. Ta kwestia została także zweryfikowana w przypadku PZO dla obszaru Ostoja Suwalska, gdzie zmieniono zapis w punkcie 9 szablonu planu na: „brak przesłanek do sporządzenia planu ochrony”.</p>
56.	<p>Zmiana planowania działań ochronnych i formy ochrony na terenie</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogą być wprowadzone wyłącznie z poszanowaniem interesów właścicieli oraz osób i podmiotów władających. - przeważająca część Obszaru znajduje się na terenach rolnych, od dziesięcioleci użytkowanych w niezmiennym sposobie, jako właściwą formę ochrony wskazać należy dotychczasowy sposób prowadzenia działalności rolniczej. Tradycyjna gospodarka spowodowała bowiem 	Wójt Gminy Jeleniewo	<p>Uwaga została uwzględniona poprzez zapis: „Planowane działania ochronne i formy ochrony uwzględniają poszanowanie własności prywatnej i podmiotów władających”, umieszczony w pkt. 8 PZO, pod tabelą.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. W pkt. 6 działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania w zakresie prac określają utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki. Dlatego też nie zmieniają</p>

	zachowanie siedlisk łąkowych oraz gatunków roślin i zwierząt w odpowiednim stanie.		dotychczasowej formy działalności rolniczej, jedynie podają jej uszczegółowienie.
57.	Proponowane zalecenia dotyczące odpowiednich zabiegów rolnych powinny być wprowadzane wyłącznie na zasadzie dobrowolnych umów z rolnikami, związanych z płatnościami rolno-środowiskowymi bez procedur za podejmowane zabiegi oraz rekompensatami za wprowadzane ograniczenia, dopłaty do pozarolniczej działalności gospodarczej, wytyczne do rozwoju działalności. Za niedopuszczalne uznaje się wszelkie formy ochrony polegające na wymuszaniu zmian w dotychczasowej działalności w drodze odgórnych zakazów i nakazów.	Wójt Gminy Jeleniewo	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Aktualnie nie można wnioskować o wprowadzenie dobrowolnych umów z rolnikami na zabiegi zawarte w pkt. 6 PZO. Uwarunkowania formalno-prawne nadal nie wprowadziły tzw. pakietów naturowych, stąd też jedynymi rekompensatami są programy rolnośrodowiskowe.</p>
58.	<p>Załącz. nr 3 projektu PZO</p> <p>- zagrożenie dla siedlisk i gatunków chronionych w obszarze stanowią tereny zabudowane, tereny zamieszkałe czy budowle związane z rolnictwem, tereny rekreacyjne, linie napowietrzne czy inna działalność człowieka. Jeśli to jest prawdą, to obiekty będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, nie zachowałyby się w obecnym naturalnym stanie. Wszakże człowiek jest również elementem przyrody, którą chcemy chronić. Zatem ochrona winna być kompleksowa i obejmować również człowieka i jego potrzeby.</p> <p>- postuluje się o ich wyłączenie z Obszaru NATURA 2000, tak samo należałoby wyłączyć tereny, na których nie występują przedmioty ochrony. W razie braku możliwości wyłączenia z Obszaru NATURA 2000</p>	Wójt Gminy Jeleniewo	<p>Uwaga nie została uwzględniona. PZO.</p> <p>PZO dotyczy tylko przedmiotów ochrony w obszarze i nie reguluje wszystkich potrzeb i działalności człowieka.</p> <p>Uwagi nie uwzględniono w PZO.</p> <p>Wyłączenie terenów z obszaru Natura 2000 możliwe jest wyłącznie na podstawie szczegółowych inwentaryzacji przyrodniczych poprzez procedury obowiązujące w Komisji</p>

	<p>wymienionych terenów – wymagane jest jednoznaczne stwierdzenie możliwości prowadzenia dalszej działalności na dotychczasowych zasadach, czy też podejmowania przedsięwzięć zgodnych z gospodarką przestrzenną Gminy.</p> <p>- Wszelkie ograniczenia w tym zakresie wymagać będą szczegółowych uzgodnień z zainteresowanymi stronami oraz rekompensat związanych z wprowadzonymi ograniczeniami i utraconymi możliwościami prowadzenia inwestycji bądź uzyskiwania dochodów.</p> <p>- Jednoznacznie wskazać granice terenu objętego ochroną Natura 2000, w sposób nie budzący wątpliwości. Granice należy oprzeć na istniejących fizycznie w terenie obiektach liniowych tj. dróg, brzegów zbiorników wodnych, granicach działek, granic administracyjnych i in.</p>		<p>Europejskiej</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W obecnym stanie formalno-prawnym nie zostały ustalone procedury oraz źródła rekompensat związanych z ograniczeniem gospodarowania na danym terenie. Jedynym aktualnie funkcjonującym systemem rekompensat są programy rolnośrodowiskowe.</p> <p>Uwagę rozpatrzono w następujący sposób.</p> <p>Granice obszaru Natura 2000 uwzględniają obiekty liniowe i jednoznacznie prezentują je mapy będące załącznikiem nr 2 do PZO.</p>
59.	<p>Załącznik nr 1 do zarządzenia - Ustalenie granic obszaru za pomocą współrzędnych geograficznych, jest tylko pozornie precyzyjne.</p> <p>Załącznik nr 2 (mapa w skali 1:10000), na którym pokazano granice obszaru pokazuje, iż granice te</p>	Wójt Gminy Jeleniewo	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zgodnie z wytycznymi do opracowania PZO, opis granic obszaru Natura 2000 stanowiący załącznik do zarządzenia, należy przedstawić właśnie w formie współrzędnych geograficznych.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Kwestię przesunięcia wektorowych granic</p>

	przebiegają często w sposób dowolny, niejasny, trudny do jednoznacznego zlokalizowania i wykorzystania.		obszaru Natura 2000 lub granic działek ewidencyjnych w stosunku do podkładu topograficznego w formie rastrowej - zweryfikowano w odniesieniu do wszystkich map tematycznych.
60.	Projekt i załącznik odnośnie projektowanej linii 400 kV relacji Ełk-Granica RP pojawia się zapis „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych gatunków będących przedmiotem ochrony”. – Zapis zbyt restrykcyjny odwołanie do art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody. Projektowana linia 400 kV relacji Ełk-Granica RP jest inwestycją celu publicznego. Celem budowy jest zapewnienie ciągłości dostaw energii i bezpieczeństwa energetycznego. Proszę o zmianę zapisu „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których jest mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody”.	Energoprojekt – Kraków S.A.	Uwaga została uwzględniona poprzez wprowadzenie proponowanego zapisu: „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych gatunków będących przedmiotem ochrony z wyłączeniem działań, o których jest mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody”.
61.	Załącznik nr 4- siedliska nieleśne - 3150 – przedmiot ochrony. Tego siedliska nie ma w SDFie obszaru. Nie można go umieścić w zarządzeniu.	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO.

	- 6210 - cele działań ochronnych- Proponuję zmianę na następujący zapis: Zachowanie lub odtworzenie ekstensywnego wypasu.		W PZO uwzględniono zapis: Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płątów siedliska.
62.	Załącznik nr 4 siedliska leśne 9170-2- przedmiot ochrony - Tego siedliska nie ma w SDF obszaru.	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO. W wyniku prac nad PZO stwierdzono występowanie siedliska grądu 9170, które jest propozycją nowego przedmiotu ochrony oraz proponowana jest weryfikacja SDF obszaru w tym zakresie. Dopóki jednak korekta SDF nie zostanie zatwierdzona przez Komisję Europejską, wszelkie zapisy dotyczące tego siedliska zostaną przedstawione tylko w dokumentacji PZO. Zapisy dotyczące siedliska zostały natomiast usunięte z projektu zarządzenia.
63.	Załącznik nr 4 gatunki zwierząt - Brak określenia celów dla mopka <i>Barbastella barbastellus</i> . - 1098- Tych gatunków nie ma w SDF obszaru - 1134- Tych gatunków nie ma w SDF obszaru - 1145- Tych gatunków nie ma w SDF obszaru	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. W PZO nie potwierdzono występowania mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji. Uwaga została rozpatrzona następująco. Gatunki 1098, 1134, 1145, 1163, zostały stwierdzone w trakcie prac nad PZO i stanowią one propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Zapisy

	- 1163- Tych gatunków nie ma w SDF obszar.		dotyczące gatunków zostały usunięte z projektu zarządzenia.
64.	<p>Załącznik nr 5 – siedliska nieleśne</p> <p>- 3140- przedmiot ochrony - Czy nie należy minimalizować przypisanych w załączniku nr 3 istniejących zagrożeń? Czy inwentaryzacja wystarczy? Czy osiągnięcie celu z zał. 4 jest możliwe dzięki inwentaryzacji?</p> <p>-3150-przedmiot ochrony- tego siedliska nie ma w SDFie obszar.</p> <p>- 6210 - termin wykonania- Corocznie.</p> <p>- 6510 - termin wykonania- Corocznie.</p> <p>- 7110 - zakres prac - „Zatamowanie wypływu wody starymi rowami odwadniającymi, podniesienie poziomu wody na torfowiskach”. W jaki sposób będzie wykonane to działanie?</p> <p>- 7230 - zakres prac (10) „koszenie ręczne, wys. koszenia</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>3150: Inwentaryzacja umożliwi jednoznaczne określenie zaleceń ochronnych dla tego siedliska (m.in. ochrony czynnej czy biernej).</p> <p>3150: Uwaga została uwzględniona w PZO – analogicznie jak powyżej dla gatunków 1098, 1134, 1145, 1163.</p> <p>6210, 6510: Uwagi zostały uwzględnione w PZO.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Wprowadzono następujący zapis: „W ramach prac hydrotechnicznych przewidziano przegradzanie rowów odwadniających, tj. punktowe zasypywanie rowu oraz ograniczenie prowadzenia prac melioracyjnych oraz zakaz stosowania rowów odwadniających”.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p>

	<p>10 cm, po 15 lipca”- Jak to wygląda w porównaniu w programami rolnośrodowiskowymi i crosscompliance?</p> <p>– (12) „zachowanie zasilania wypływami wód podziemnych”. Proszę opisać działanie.</p>	<p>Uzupełniono zapis dotyczący zakresu prac w taki sposób, aby był on zgodny z programami rolnośrodowiskowymi. Zapis uzyskał brzmienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wysokość koszenia 5-15 cm; - technika koszenia: w sposób, nie niszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn, ze względu na które termin ten nie był przestrzegany; - zakaz wypasania i nawożenia; - pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nie skoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni, raz na dwa lata dopuszcza się koszenie całej powierzchni. <p>Uwaga została uwzględniona w sposób następujący poprzez uzupełnienie zapisu:</p> <p>„Zachowanie zasilania wypływami wód podziemnych poprzez ograniczenie prowadzenia</p>
--	--	---

	Termin wykonywania (10) - corocznie.		prac melioracyjnych oraz zakaz stosowania rowów odwadniających”.
			Uwaga została uwzględniona w PZO.
65.	<p>Załącznik nr 5 – siedliska leśne</p> <p>- 91D0-5 – zakres prac (13)- proszę uszczegółowić niewielkie natężenie</p> <p>- 91D0-6-zakres prac (16)- proszę uszczegółowić niewielkie natężenie</p> <p>- 9170-2 Brak siedliska w SDF</p> <p>Załącznik nr 5 – gatunki zwierząt</p> <p>Zakres prac (26) - Należy określić gdzie i w jakim trybie</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO w sposób następujący:</p> <p>Dopuszcza się ekstensywne użytkowanie drzewostanu cięciami o charakterze zbliżonym do przerębowego (jednostkowe lub grupowe). Natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>W wyniku prac nad PZO stwierdzono występowanie siedliska grądu 9170, które jest propozycją nowego przedmiotu ochrony oraz proponowana jest weryfikacja SDF obszaru w tym zakresie. Dopóki jednak korekta SDF nie zostanie zatwierdzona przez Komisję Europejską, wszelkie zapisy dotyczące tego siedliska zostaną przedstawione tylko w dokumentacji PZO. Zapisy dotyczące siedliska zostały natomiast usunięte z projektu zarządzenia.</p>

	<p>(27). W jaki sposób?</p> <p>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Prosimy dodać przeprowadzenie badań tras wędrówek nietoperzy między zimowiskami a letnimi koloniami rozrodczymi.</p> <p>- 1166 Termin wykonania (31) - Proszę uszczegółowić jednorazowo, dwa razy lub inaczej.</p> <p>- 1188 Termin wykonania (32) - Proszę uszczegółowić jednorazowo, dwa razy lub inaczej.</p>		<p>Uwagi nie uwzględniono w PZO. Tabela działań ochronnych zawiera konkretną informację o działaniu i o lokalizacji terenu objętego ograniczeniami.</p> <p>Uwaga dotycząca działania nr 24 (wg skorygowanej numeracji) została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zakres prac uzupełniono o sformułowanie „poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz kontrolę jego przestrzegania”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez dodanie zapisu: „Przeprowadzenie badań żerowisk oraz tras wędrówek nietoperzy między zimowiskami a letnimi koloniami rozrodczymi.</p> <p>1166 - Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez dodanie zapisu: „Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO”.</p> <p>1188 - Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez dodanie zapisu: „Dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO”.</p>
--	--	--	---

	<p>1098 Gatunku nie ma w SDFie obszaru. Należy dopiero zaproponować zmiany w SDF i uruchomić tę procedurę.</p> <p>1134 - Gatunku nie ma w SDFie obszaru. Należy dopiero zaproponować zmiany w SDF i uruchomić tę procedurę.</p> <p>1145 - Gatunku nie ma w SDFie obszaru. Należy dopiero zaproponować zmiany w SDF i uruchomić tę procedurę.</p> <p>1149 - Gatunku nie ma w SDFie obszaru. Należy dopiero zaproponować zmiany w SDF i uruchomić tę procedurę.</p> <p>1163 - Gatunku nie ma w SDFie obszaru. Należy dopiero zaproponować zmiany w SDF i uruchomić tę procedurę.</p>		<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Gatunki 1098, 1134, 1145, 1149, 1163 zostały stwierdzone w trakcie prac nad PZO. Stanowią one propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Zapisy dotyczące gatunków zostały usunięte z projektu zarządzenia.</p>
66.	<p>Załącznik nr 5 – gatunki roślin</p> <p>1903 - zakres prac (33) - W jaki sposób zostanie przeprowadzone to działanie?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Wskazany w PZO teren występowania przedmiotu ochrony <i>Liparis loeselii</i> będzie objęty zakazem pozyskiwania torfu.</p>
67.	<p>Załącznik nr 6</p> <p>- Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony:- Dlaczego Wykonawca nie przewidział monitoringu dla gatunku Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>?</p> <p>- Siedliska nieleśne - brakuje monitoringu dla siedlisk: 6210, 6230, 6510, 7110.</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały uwzględnione w PZO.</p> <p>Zaplanowana w ramach PZO inwentaryzacja przyrodnicza będzie podstawą wyznaczenia stanowisk do monitoringu.</p> <p>Zaplanowana w ramach PZO inwentaryzacja przyrodnicza będzie podstawą wyznaczenia stanowisk do monitoringu.</p>

68.	<p>Załącznik nr 6- siedliska leśne</p> <p>- 9170-2 stan siedliska: Ul Kształtowanie właściwego składu gatunkowego i struktury grądu...- Nie ma siedliska w SDF</p> <p>- 9170-2-stan siedliska: Ul obserwacja procesów naturalnych - Nie ma siedliska w SDF</p> <p>- 91E0-3 - Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p> <p>- 91D0-5 - Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p> <p>- 1337 - Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p> <p>- 1355 - Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p> <p>- 1166 - Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>W wyniku prac nad PZO stwierdzono występowanie siedliska grądu 9170, które jest propozycją nowego przedmiotu ochrony oraz proponowana jest weryfikacja SDF obszaru w tym zakresie. Dopóki jednak korekta SDF nie zostanie zatwierdzona przez Komisję Europejską, wszelkie zapisy dotyczące tego siedliska zostaną przedstawione tylko w dokumentacji PZO. Zapisy dotyczące siedliska zostały natomiast usunięte z projektu zarządzenia.</p> <p>91E0, 91D0 – terminy/częstotliwość są zgodne z PMS.</p> <p>1137, 1355, 1166, 1188 - terminy/częstotliwość są zgodne z PMS.</p> <p>Uwagi zostały uwzględnione w PZO.</p> <p>Gatunki; 1098, 1134, 1145, 1149, 1163 zostały</p>
-----	---	------	---

	<p>- 1188- Terminy/częstotliwość- Czy to jest zgodne z PMS?</p> <p>- 1149 - Gatunek nie wskazany w SDF jako przedmiot ochrony</p> <p>- 1098 - Gatunek nie wskazany w SDF jako przedmiot ochrony</p> <p>- 1134 - Gatunek nie wskazany w SDF jako przedmiot ochrony</p> <p>- 1145 - Gatunek nie wskazany w SDF jako przedmiot ochrony</p> <p>- 1163 - Gatunek nie wskazany w SDF jako przedmiot ochrony.</p>		<p>stwierdzone w trakcie prac nad PZO . Stanowią one propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Zapisy dotyczące gatunków zostały usunięte z projektu zarządzenia.</p>
69.	Str.1. Najpierw wpisujemy nazwę potem kod obszaru. Nazwy nie wpisujemy w cudzysłowie.	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO.
	Str. 5 - Proszę poprawić w całym dokumencie najpierw nazwa obszaru, a potem jego kod.	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO.
70.	<p>Str.11. 1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem</p> <p>- pZ1 - Kto uznał za przedmiot ochrony?</p> <p>- pZ2 - Kto uznał za przedmiot ochrony?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>Pod numerami <i>pZ1</i>, <i>pZ2</i>, <i>pZ3</i>, <i>pZ4</i>, <i>pZ5</i> znalazły się w tabeli 1.5 propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru.</p>

	<p>- pZ3 - Kto uznał za przedmiot ochrony?</p> <p>- pZ4 - Kto uznał za przedmiot ochrony?</p> <p>- pZ5 - Kto uznał za przedmiot ochrony?</p>		
71.	Str. 24 Szata roślinna, fauna i wartość przyrodnicza: na podstawie Dyrektywy Habitatowej- Proponuję używać polskiej nazwy czyli Dyrektywy Siedliskowej.	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO.
72.	<p>Str. 25</p> <p>- 9170-2, 3150-5. Należy dobrze przemyśleć ewentualną potrzebę dodania tych dwóch siedlisk do SDF obszaru.</p> <p>- inne zagadnienia: „polega na powołaniu go celem ochrony”- Czy to specyfika obszaru polega na powołaniu go celem ochrony...? Proszę przeformułować to zdanie (brak logiki).</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>W ramach korekty SDFu dodanie omawianych siedlisk do przedmiotów ochrony w tym obszarze podyktowane jest stwierdzeniem w trakcie prac terenowych siedlisk grądowych. Stan ich zachowania oraz wiek i struktura wewnętrzna jednoznacznie decydują o konieczności włączenia ich do przedmiotów ochrony.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez wprowadzenie zapisu:</p> <p>„Specyfika obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 polega na objęciu ochroną letniej kolonii nietoperzy nocka łydkowłosego (<i>Myotis dasycneme</i>), zlokalizowanej na strychu kościoła”.</p>
73.	Str. 26, Tab. 2.3. – Lasy-powierzchnia użytków w ha - 407,30. Proszę uzupełnić tabelę w punkcie dotyczącym struktury własności lasów.	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Wykonawcy nie dysponowali aktualnymi danymi dotyczącymi struktury własności lasów w obszarze.</p>

74.	Str. 27, Tab. 2.4 - Brak danych - czy występowało o dane do ARiMR czy ODR?	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>RDOŚ w Białymstoku uzyskała szczętkowe dane z ARMiR dotyczące programów rolnościrowiskowych. Jednak dane te są bardzo fragmentaryczne i nie zostały wykorzystane w PZO.</p>
75.	<p>Str. 29, Tab. 2.5. Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania</p> <p>- „Okolo 30 ha obszaru w miejscowościach Zarzecze Jeleniewskie i Okrągłe (dolina rzeki Czarna Hańcza) znajduje się w obszarze NATURA 2000 Ostoja Jeleniewo. Kiedy plan był opracowywany, nie był powołany jeszcze OBSZAR NATURA 2000”. Czy w związku z tym nie ma zagrożenia dla przedmiotów ochrony występujących w obszarze?</p> <p>- „Okolo 260 ha obszaru w miejscowościach Podwysokie Jeleniewskie i Okrągłe (dolina rzeki Czarna Hańcza) znajduje się w obszarze NATURA 2000 Ostoja Jeleniewo. Kiedy plan był opracowywany nie był powołany jeszcze obszar NATURA 2000. Czy w związku z tym nie ma zagrożenia dla przedmiotów ochrony występujących w obszarze?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący poprzez zapis:</p> <p>W wymienionych dokumentach planistycznych istnieje zgodność zapisów z potrzebami ochrony obszaru. Jednak brak w nich szczegółowych odniesień do energetyki wiatrowej, planowanej infrastruktury drogowej oraz zabudowy lotniskowej, które mogą stanowić zagrożenie dla przedmiotów w obszarze.</p>
76.	<p>Strona 33. Tab. 2.5.</p> <p>„Opracowanie kolejnych planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w sąsiedztwie jezior: Szelment Wielki....”.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez usunięcie wpisu.</p>

	Czy te dokumenty istnieją? Jeżeli nie, to proszę usunąć wpis.		
77.	<p>Str. 37. Tab. 2.6.</p> <p>- 3260: powierzchnia – XX. W 2011 roku zweryfikowano w terenie siedlisko, czy podczas tej weryfikacji nie udało się określić powierzchni?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>W tabeli 2.6. całą rzekę Czarną Hańczę uznano za siedlisko 3260 - rzeka włosienicznikowa. Za powierzchnię przyjęto długość rzeki w granicach obszaru, czyli 15 km.</p>
78.	<p>Str.39. tab. 2.6</p> <p>- 3150-2 To chyba nie jest siedlisko leśne.</p> <p>- Gatunki zwierząt. Brak informacji dotyczącej gatunku <i>Barbastella barbastellus</i></p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Wpis dotyczący siedliska 3150 został przeniesiony w tabeli 2.6 do części dotyczącej siedlisk nieleśnych. Pomyłka wyniknęła z tego, że w ramach prac nad PZO 2 płyty siedliska 3150 zostały stwierdzone na terenach leśnych.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W PZO nie umieszczono mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.</p>
79.	<p>Str. 40. Tab. 2.6.</p> <p>- 1149 – Czy gatunek będzie dodawany do SDF jako przedmiot ochrony?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Są to propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Gatunki</p>

	<p>- 1145- Czy gatunek będzie dodawany do SDF jako przedmiot ochrony?</p> <p>- 1134- Czy gatunek będzie dodawany do SDF jako przedmiot ochrony?</p>		zostały usunięte z tabeli.
80.	<p>Str.41. tab. 2.6</p> <p>1098 - Czy gatunek będzie dodawany do SDF jako przedmiot ochrony?</p> <p>1163 - Czy gatunek będzie dodawany do SDF jako przedmiot ochrony?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Są to propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Gatunki zostały usunięte z tabeli.</p>
81.	<p>Str. 54. punkt 2.6.2. - Brak informacji o <i>Barbastella barbastellus</i>?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W PZO nie umieszczono mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.</p>
82.	<p>Str. 59. tab. 3.1. siedliska nieleśne</p> <p>- Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>) Według jakiej metodologii określono poszczególne wartości dotyczące stanu ochrony siedliska?</p> <p>- Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>Według dostępnych danych źródłowych (wymienione w SDF). W ocenach oparto się również na Poradniku GDOŚ t. 2 „Wody słodkie i torfowiska. 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>”.</p>

	włosieniczników <i>Ranunculus fluitantis</i> - Według jakiej metodologii określono poszczególne wartości dotyczące stanu ochrony siedliska?		Według dostępnych danych źródłowych (wymienione w SDF). W ocenach oparto się również na Poradniku GDOŚ t. 2 „Wody słodkie i torfowiska. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników”.
83.	Str.69. Tab.3.1. - torfowiska wysokie (5) – ocena stanu po weryfikacji XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. Ocenę zweryfikowano na FV
84.	Str.70. Tab. 3.1. - torfowiska wysokie (17) – ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? - torfowiska wysokie (49) – ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? Obecność krzewów i drzew –XX. Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwagi zostały rozpatrzone następująco. Ocenę zweryfikowano na U1. Oceny zweryfikowano na FV.
85.	Str.71. Tab.3.1. - 7140 torfowiska przejściowe (4)- ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? Obecność krzewów i	GDOŚ	Uwagi zostały rozpatrzone następująco. Oceny zweryfikowano na U1.

	<p>drzew –XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (6)- ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>		Ocenę zweryfikowano na U1.
86.	<p>Str.72. Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (7)- ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (10)- ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? Obecność krzewów i drzew –XX Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U2.</p> <p>Oceny zweryfikowano na U1.</p>
87.	<p>Str.73. Tab.3.1.</p> <p>-7140 torfowiska przejściowe (16)- ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? Obecność krzewów i drzew –XX Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Oceny zweryfikowano na U1</p>
88.	<p>Str.74. Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (19)- ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U2.</p>
89.	Str.75. Tab. 3.1.	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco.

	<p>weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika? Obecność krzewów i drzew –XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>Str.79. i Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (31) - ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>Obecność krzewów i drzew – XX Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>		Oceny zweryfikowano na U1.
93.	<p>Str.80. i Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (40)- ocena stanu po weryfikacji.- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>Obecność krzewów i drzew –XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Oceny zweryfikowano na U1.</p>
94.	<p>Str.81. i Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (43)- ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na FV.</p>
95.	<p>Str.82. i Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (45)- ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U1.</p>

	<p>zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (46)- ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>Obecność krzewów i drzew – XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>		Oceny zweryfikowano na U1.
96.	<p>Str. 83. i Tab.3.1.</p> <p>- 7140 torfowiska przejściowe (48)- ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>Obecność krzewów i drzew – XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Oceny zweryfikowano na U1.</p>
97.	<p>Str. 84. tab.3.1</p> <p>- 7230 górskie i nizinne torfowiska (1) ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p> <p>- 7230 górskie i nizinne torfowiska (9) ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U1.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U1.</p>
98.	<p>Str.85. tab.3.1</p> <p>7230 górskie i nizinne torfowiska (13) ocena stanu po weryfikacji - obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Ocenę zweryfikowano na U1.</p>

	zweryfikować tego wskaźnika?		
99.	Str.86. tab.3.1 -7230 górskie i nizinne torfowiska (29) ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. Ocenę zweryfikowano na U1.
100.	Str.87. tab.3.1 - 7230 górskie i nizinne torfowiska (33) ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. Ocenę zweryfikowano na U1.
101.	Str.87. tab.3.1 -7230 górskie i nizinne torfowiska (37) ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX - Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. Ocenę zweryfikowano na U1.
102.	Str.88. tab.3.1 - 7230 górskie i nizinne torfowiska (38) ocena stanu po weryfikacji ..- obce gatunki inwazyjne- XX- Nie udało się zweryfikować tego wskaźnika?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona następująco. Ocenę zweryfikowano na U1.
103.	Str.93 tab.3.3. Gatunki ssaków - Brak informacji o gatunku z SDF <i>Barbastella barbastellus</i>	GDOŚ	Uwaga nie została uwzględniona w PZO. W PZO nie umieszczono mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru natura 2000 Jeleniewo. W

			SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.
104.	<p>Str. 96. tab. 3.4.</p> <p>- Lipiennik Loesela - Dlaczego przy określaniu stanu ochrony gatunku nie zastosowano wskaźników z monitoringu GIOŚ/IOP?</p> <p>- Analiza zagrożeń - Proszę bardziej rozwinąć zagrożenia (zwłaszcza te dotyczące zagrożeń istniejących).</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>W punkcie nr 3 PZO podano wskaźniki GIOŚ i na ich podstawie przedstawiono ocenę stanu dla tego gatunku.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zapis pod tabelą uzupełniono w następujący sposób:</p> <p>„Głównym zagrożeniem dla gatunku jest zarówno zwiększenie, jak i zmniejszenie uwilgotnienia siedliska, stąd też ważne jest utrzymanie stałego reżimu wodnego. Jednocześnie zmiana chemizmu wód, a zwłaszcza dopływ biogenów, stanowi zagrożenie dla populacji gatunku”.</p>
105.	<p>Str. 101 – „Siedliska nieleśne”- Odnośnie poprzedniego komentarza: np. dla siedliska 3150 zapisane jest zagrożenie: 800 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie / a tutaj jest inny opis. Proszę zweryfikować wszystkie zagrożenia z tabeli i z opisu pod nią.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p>
106.	<p>Tabela 5. str. 105</p> <p>- 3140 – „oceny stanu siedliska”- A stan został określony</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez dodanie pod tabelą nr 5 zapisu dotyczącego</p>

<p>na FV? Cele działań ochronnych.</p> <p>- 3150- To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p> <p>- 3260- To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu. Tutaj celem jest tylko „Zachowanie dotychczasowego biegu rzek i potoków”.</p> <p>- 6210- To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p> <p>- 6230- To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p>	<p>siedliska 3140: „według danych literaturowych obecny stan jest właściwy. Jednak wyniki te dotyczą jedynie pojedynczych stanowisk. Dlatego też zaplanowana została inwentaryzacja tych siedlisk na całym obszarze.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Zachowanie struktury siedliska oraz jego naturalnego charakteru”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Zachowanie dotychczasowego biegu rzek i potoków”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płątów siedliska”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płątów</p>
--	--

			siedliska”.
107.	<p>Tabela 5. str.106 - Cele działań ochronnych</p> <p>- 7110 - To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p> <p>- 7230 - To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p> <p>- 9170-2- U2- To już są działania; U1- To nie jest cel tylko działanie. Celem będzie efekt jaki zostanie osiągnięty dzięki temu działaniu.</p> <p>91D0-6- Czy tylko ochrona czy też zachowanie?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony na 75% płatów siedliska”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony na co najmniej 75% płatach siedliska”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na:</p> <p>Dla stanu U2: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez kształtowanie właściwego dla niego składu gatunkowego i struktury”.</p> <p>Dla stanu U1: „Utrzymanie struktury gatunkowej i piętrowej lasu oraz stopniowe zwiększanie zasobów martwego drewna poprzez utworzenie powierzchni referencyjnej”.</p> <p>Stan U1 dotyczy powierzchni referencyjnej wyłączonej z pozyskania drewna.</p> <p>91D0-6 (U1) Zapis zmieniono na: „Ochrona bierna jako forma zachowania siedliska”.</p>

	<p>Str. 107 tab.5</p> <p>Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony</p> <p>- 1318- 3 lata. A co będzie później?</p> <p>Cele działań ochronnych</p> <p>- 1318 - Tu dopisałbym również zachowanie lub odtworzenie siedlisk, które są żerowiskami dla nietoperzy.</p>		<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>„Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony”</p> <p>dla wszystkich celów działań ochronnych dla nocka została zamieniona na „w ciągu najbliższego dziesięciolecia”.</p> <p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Proponowana forma zapisu to dodanie zdania: „zachowanie lub odtworzenie siedlisk, które są żerowiskami nietoperzy”.</p>
108.	<p>Str. 108 tab.5.</p> <p>Cele działań ochronnych</p> <p>- 1098 - „Ocena liczebności populacji minoga – Monitoring”. Zadanie</p> <p>- 1134 - „Ocena liczebności populacji minoga – Monitoring”-. Zadanie</p> <p>- 1145 - „Ocena liczebności populacji minoga – Monitoring”-. Zadanie</p> <p>- 1149 - „Ocena liczebności populacji minoga – Monitoring”-. Zadanie</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Są to propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Gatunki zostały usunięte z tabeli w SDP.</p>

	- 1163 - Jakiego środowiska? Może chodzi tu o siedlisko?		Uwaga została uwzględniona w PZO. Zapis skorygowano na „siedlisko”.
109.	Str. 109 „siedliska nieleśne”- Tutaj opisane zostały również zadania ochronne konieczne do wykonania. Obawiam się, że zostaną one wypisane również w następnej tabeli.	GDOŚ	Uwagi nie uwzględniono w PZO, ponieważ w istniejących zapisach nie znalazła swojego uzasadnienia.
110.	Tab.6 str. 114. Miejsce realizacji - 3140 Chyba na powierzchni siedliska? - 3150 Chyba na powierzchni siedliska?	GDOŚ	Uwagi zostały uwzględnione w PZO w sposób następujący: „Na powierzchni siedliska na całym obszarze Natura 2000”.
111.	Tab. Str. 115. Zakres prac - 6230 „Wypas bez dodatkowych zabiegów technicznych lub koszenie i wynoszenie siana poza płat siedliska”- Coroczne Termin wykonywania 6510- „całorocznie”- Rozumiem w czasie obowiązywania PZO.	GDOŚ	Uwagi zostały uwzględnione w PZO w następujący sposób. Dla siedliska 6230 i 6510 ujednolicono zapis: „Corocznie w okresie obowiązywania PZO”.
112.	Tab.6. Str. 117 Miejsce realizacji 7140 Cały obszar N2000 czy tylko płaty siedliska?	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO – dotyczy inwentaryzacji siedliska w całym obszarze Natura

			2000.
113.	<p>Tab.6. Str. 118 Zakres prac</p> <p>-7230- (10) „Koszenie ręczne. Wys. koszenia 10 cm, po 15 lipca”- Rozumiem corocznie?</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez zapis: „Corocznie w okresie obowiązywania PZO”.
114.	<p>Tab.6. Str. 119 Miejsce realizacji</p> <p>-7230 (12) - Płaty siedliska czy cały obszar?</p> <p>Zakres prac</p> <p>- 91D0-5 - „charakterze zbliżonym do przerębowego- Sugerujemy wpisać informację "o charakterze przerębowym" lub wytłumaczyć co oznacza stwierdzenie "o charakterze zbliżonym do przerębowego".</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO - dotyczy inwentaryzacji siedliska w całym obszarze Natura 2000.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Ciecia przerębowe mają charakter najczęściej jednostkowy lub grupowy i zmierzają do wytworzenia struktury przerębowej (typowej tylko w drzewostanach jodłowych). Cięcia zbliżone do przerębowego mają opisany powyżej charakter, ale nie prowadzą do wytworzenia struktury przerębowej. Takim pojęciem posłużono się w poradnikach metodycznych oceny siedlisk przyrodniczych (Pawlaczyk i in. 2005).</p>
115.	<p>Tab.6. Str. 220 Zakres prac</p> <p>- 91D0-6-„charakterze zbliżonym do przerębowego- Sugerujemy wpisać informację „o charakterze przerębowym” lub wytłumaczyć co oznacza stwierdzenie</p>	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Ciecia przerębowe mają charakter najczęściej jednostkowy lub grupowy i zmierzają do wytworzenia struktury przerębowej (typowej</p>

	"o charakterze zbliżonym do przerębowego".		tylko w drzewostanach jodłowych). Cięcia zbliżone do przerębowego mają opisany powyżej charakter, ale nie prowadzą do wytworzenia struktury przerębowej. Takim pojęciem posłużono się w poradnikach metodycznych oceny siedlisk przyrodniczych (Pawlaczyk i in. 2005).
116.	Tab.6. Str.121 Zakres prac - 9170-2- „przeszkadzających gatunkom grądowym drzew z pozostawieniem” Czy tutaj chodzi o gatunki obce?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. Gatunki grądowe drzew to przede wszystkim: grab, lipa, dąb, klon, z tym, że pierwsze dwa decydują o charakterze siedliska. Inne gatunki np. brzoza, świerk, sosna mogą występować, ale ich nadmiar może powodować redukcję zagęszczenia gatunków typowych.
117.	Tab.6. Str.122 Zakres prac - 9170-2- „usuwanie przeszkadzających gatunkom grądowym”. Czy tutaj chodzi o gatunki obce?	GDOŚ	Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. Gatunki grądowe drzew to przede wszystkim: grab, lipa, dąb, klon, z tym, że pierwsze dwa decydują o charakterze siedliska. Inne gatunki np. brzoza, świerk, sosna mogą występować, ale ich nadmiar może powodować redukcję zagęszczenia gatunków typowych.
118.	Tab.6. Str. 123 - 1318- (22) Zakres prac - Te informacje należy również zapisać we wskazaniach do planów. Miejsce realizacji-Te informacje należy również zapisać we wskazaniach do planów.	GDOŚ	Uwagi zostały uwzględnione w PZO. Przedmiotowe informacje zostały wpisane we wskazaniach do planów: Strategia Gminy Jeleniewo na lata 2000–2015 –

	<p>- 1318- (23) Zakres prac - Te informacje należy również zapisać we wskazaniach do planów. Miejsce realizacji -Te informacje należy również zapisać we wskazaniach do planów.</p>	<p>Uchwała nr XX/136/2000 Rady Gminy w Jeleniewie z dn. 28 kwietnia 2000 r.</p> <p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeleniewo – Uchwała nr XXV/160/2000 Rady Gminy Jeleniewo z dn. 13 października 2000 r.</p> <p><u>w sposób następujący:</u></p> <p>Wskazane jest umieszczenie zapisów dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenia budowy instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energii wiatru, które stanowiłyby barierę w przelotach nietoperzy z kolonii w Jeleniewie do swych żerowisk. Lokalizacja korytarza przelotów: między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki, między kościołem a rzeką Czarna Hańcza (odcinek na terenie obszaru Jeleniewo); - ograniczenia zanieczyszczenia chemicznego i biologicznego wód jeziora Szelment Wielki (chemiczne środki stosowane w rolnictwie i ścieki bytowe) poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz kontrolę jego przestrzegania - wprowadzenia zakazu używania silników spalinowych na jeziorze Szelment Wielki w okresie aktywności nietoperzy - utrzymania alej starych drzew na obszarze pomiędzy kolonią a żerowiskami, dopuszczalne są działania pielęgnacyjne (korytarz między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki.
--	---	--

	<p>TA6.6. Str. 140. Miejsce realizacji</p> <p>-1318-(27)- Cały obszar?</p> <p>Str. 140 Miejsce realizacji</p> <p>-1318-(28) - Cały obszar?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Inwentaryzacja letnia i zimowa nocka łydkowłosego przeprowadzona będzie na całym obszarze Natura 2000.</p>
119.	<p>Tab.6. Str. 126</p> <p>Miejsce realizacji</p> <p>-1166 - Cały obszar?</p> <p>-1188 - Cały obszar?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Dotyczy całego obszaru Natura 2000.</p>
120.	<p>Tab.6. Str. 131 Zakres prac</p> <p>-1903 - (33) Dlaczego tego nie było w zagrożeniach dla gatunku?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO poprzez uzupełnienie zagrożeń dla gatunku: „Wydobywanie torfu”.</p>
121.	<p>Tab.6. Str. 132 Miejsce realizacji</p> <p>1903 - (35) Cały obszar czy tylko siedlisko?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Dotyczy inwentaryzacji wszystkich stanowisk gatunku na całym obszarze Natura 2000.</p>
122.	<p>Str. 135 – 1308 „Nie potwierdzono informacji z SDF o występowaniu gatunku”. Czy w takim przypadku nie należy zaplanować inwentaryzacji szczegółowej?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W PZO nie potwierdzono występowania mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w</p>

			wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.
123.	<p>Tab. 10 str. 153</p> <p>- Lp. 3. – uzasadnienie do zmiany - KE nie wystarczy takie wy tłumaczenie usunięcia przedmiotu ochrony z SDF.</p>	GDOŚ	<p>W PZO nie potwierdzono występowania mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w SDP w żadnej lokalizacji na terenie obszaru. W SDFie (aktualnym, przed weryfikacją) znalazł się on prawdopodobnie w wyniku pomyłki w dokumentach służących jako podstawa powołania obszaru Natura 2000. W literaturze przedmiotu na omawianym terenie nie ma żadnych wzmianek o występowaniu tego gatunku.</p>
124.	<p>Tab.11. Str. 156 sposób rozpatrzenia/ odpowiedź</p> <p>Moduł A</p> <p>- Lp. 2.- „Wniosek uwzględniono w PZO” - W którym miejscu?</p> <p>Moduł B</p> <p>- Lp. 3.- Wniosek uwzględniono w PZO” - W którym miejscu?</p>	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone następująco.</p> <p>Lp. 2. W pkt. 8 PZO ujęty został zapis w brzmieniu „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 34 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody”.</p> <p>Lp. 3. W pkt. 8 PZO w ramach wskazań do dokumentów planistycznych ujęty został zapis o konieczności umieszczenia w dokumentach informacji o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków</p>

			będących przedmiotami ochrony w obszarze.
125.	<p>Załącznik nr 3 – Przedmiot ochrony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3150 - Tego siedliska nie ma w SDF 9170-2 - Nie ma w SDFie <p>- Gatunki zwierząt - Brak określenia zagrożeń dla gatunku Mopek <i>Barbastella barbastellus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 1149 - Nie ma w SDFie - 1145 - Nie ma w SDFie 	GDOŚ	<p>Uwagi zostały rozpatrzone w sposób następujący.</p> <p>W wyniku prac nad PZO stwierdzono występowanie siedliska grądu 9170 i siedliska 3150, które są propozycją nowych przedmiotów ochrony oraz proponowana jest weryfikacja SDF obszaru w tym zakresie. Dopóki jednak korekta SDF nie zostanie zatwierdzona przez Komisję Europejską, wszelkie zapisy dotyczące tych siedlisk zostaną przedstawione tylko w dokumentacji PZO. Zapisy dotyczące siedlisk zostały natomiast usunięte z projektu zarządzenia.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>W PZO nie potwierdzono występowania mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.</p> <p>Gatunki 1098, 1134, 1145, 1149, 1163 zostały stwierdzone w trakcie prac nad PZO . Stanowią one propozycje nowych gatunków do wpisania z oceną populacji D do SDF obszaru. Zapisy</p>

	<p>- 1134 - Nie ma w SDFie</p> <p>- 1130 - Nie ma w SDFie</p> <p>- 1098 - Nie ma w SDFie</p>		dotyczące gatunków zostały usunięte z projektu zarządzenia.
126.	<p>Zarządzenie Nr...Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku</p> <p>- „PLH200001 Jeleniewo”- Najpierw powinno być nazwa a potem kod obszaru.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona w PZO.
127.	<p>Uwaga ogólna dotycząca finansowania działań ochronnych:</p> <p>Z uwagi na powtarzający się zapis w projekcie PZO, iż „podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie” działań ochronnych jest właściwe nadleśnictwo oraz obowiązujące w tej kwestii przepisy prawne:</p> <p>Art. 32 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody – <i>na terenie zarządzanym przez PGL LP na obszarze Natura 2000 zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie Nadleśniczy zgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony uwzględnionymi w PUL,</i></p> <p>- Art. 39 ustawy o ochronie przyrody - <i>źródłem finansowania kosztów związanych z wdrożeniem i funkcjonowaniem sieci N2000 są środki Wspólnoty, budżetu państwa oraz funduszy celowych (nie zostały</i></p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	<p>Uwaga nie została uwzględniona w PZO.</p> <p>Zgodnie z wytycznymi GDOŚ (pismo znak DON-WP.082.1.45.2013.jb.3 z dnia 18 lipca 2013r.), w akcie prawa miejscowego, jakim jest zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, nie znajduje uzasadnienia uzależnienie zapisu realizacji działań ochronnych od uzyskania środków finansowych.</p>

	<p>wymienione środki własne LP),</p> <p>- Art. 54 pkt 5 ustawy o lasach – LP otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową, m.in. sprawowanie nadzoru nad obszarami wchodzącymi w skład sieci N2000, nie ma możliwości finansowania tych zabiegów ze środków własnych nadleśnictwa (nie są elementami gospodarki leśnej) oraz nie są możliwe do finansowania ze środków funduszu leśnego (wykraczają poza katalog celów możliwych do finansowania określonych w art. 58 ustawy o lasach).</p> <p>W związku z powyższym przy zadaniach ochronnych nie związanych z gospodarką leśną (np. koszenie, odkrzaczanie, powstrzymywanie sukcesji, budowa bystrotoków i innych urządzeń małej retencji, itp.) wnioskuje się o wprowadzenie do PZO stosownych zapisów dotyczących potrzeby zapewnienia przez organy ochrony przyrody środków finansowych na realizację zadań ochronnych. Proponuje się zapis: Podmiot odpowiedzialny: „właściwe nadleśnictwo po zapewnieniu przez organ nadzorujący środków finansowych”.</p>		
128.	<p>Wg załącznika nr 3 do projektów zarządzeń RDOŚ - identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń) dla niektórych gatunków i siedlisk przyrodniczych zapisano, iż:</p> <p><u>*gospodarka leśna</u> stanowi zagrożenie. Jest to uogólnienie nie mające potwierdzenia w rzeczywistości. Zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna jest</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Prowadzona zrównoważona gospodarka leśna nie prowadzi w konsekwencji do pogorszenia stanu ochrony siedlisk i gatunków.</p> <p>W związku z powyższym postanowiono w kolumnie „opis zagrożenia” ująć zapis:</p>

	<p>jednym z działów gospodarki narodowej. Prowadzona jest w oparciu o ustawę o lasach oraz Politykę Leśną Państwa. Uwzględnia wszystkie obowiązujące przepisy prawa, w tym również z zakresu ochrony przyrody. Gospodarka leśna jest jednym z podstawowych czynników warunkujących trwałość lasów, a więc nie można jej traktować jako zagrożenia. Szkodliwe może być prowadzenie określonych czynności gospodarczych, w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów chronionych lub na ich terenie. Dlatego utworzono szereg przepisów zabezpieczających i są one respektowane (np. strefy ochrony, ograniczenie lub zaniechanie pozyskania drewna na niektórych siedliskach, itp.). Zagrożeniem może być z pewnością gospodarowanie niewłaściwe i niezgodne z przepisami prawa. Patrząc z punktu widzenia zaprezentowanego w PZO, zagrożeniem dla poszczególnych gatunków czy siedlisk może być transport kołowy i lotniczy, przemysł, energetyka itd., a tych gałęzi nie wymienia się w dokumencie;</p>		<p>„zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony”.</p>
129.	<p>Wg załącznika nr 3 do projektów zarządzeń RDOŚ - identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń) dla niektórych gatunków i siedlisk przyrodniczych zapisano, iż:</p> <p>*zagrożeniem wg PZO jest również <u>wycinanie lasu</u>. Termin bardzo ogólny. Nie wiadomo czy chodzi o stałe pozbawienie gruntu roślinności leśnej, planowe zabiegi pielęgnacyjne, czy też o zagospodarowanie rębne, w celu wprowadzenia nowego pokolenia i zachowania ciągłości</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku</p>	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>W kolumnie „opis zagrożenia” podano wyjaśnienie dotyczące wycinania lasu jako zagrożenia w sposób następujący: „wycinanie lasu rozumiane jako działanie sprzeczne z wymogami ochronnymi dla poszczególnych przedmiotów ochrony”.</p>

	funkcjonowania lasu;		
130.	<p>Wg załącznika nr 3 do projektów zarządzeń RDOŚ - identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń) dla niektórych gatunków i siedlisk przyrodniczych zapisano, iż:</p> <p>*usuwanie martwych drzew jako zagrożenie - to również uogólnienie. Ile martwych drzew ma pozostać. Czy w przypadku wielkopowierzchniowych kłesk na terenach leśnych, trzeba pozostawić wszystkie martwe drzewa? Proponuje się zapis „całkowite usuwanie martwych drzew”.</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>W kolumnie „opis zagrożenia” podano wyjaśnienie dotyczące usuwania martwych drzew jako zagrożenia w sposób następujący: „całkowite usuwanie obumierających i martwych drzew”.</p>
131.	<p>- w zał. nr 6.5 - Załącznik nr 5 do Zarządzenia RDOŚ - Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych:</p> <p>- zapis: „w zależności od potrzeb i stanu lasu 1-2 razy w okresie obowiązywania PZO” proponuje się zastąpić: „w zależności od potrzeb i stanu lasu”;</p> <p>- przy siedliskach leśnych, jeśli podane jest w działaniach ochronnych: wyłączenie z pozyskania (np. poz. 23), to w rubryce termin proponuje się wpisanie „bezterminowo” lub „przez okres obowiązywania planu”. W projekcie PZO wpisano: „częstotliwość 1 - 2 razy w okresie obowiązywania planu”;</p> <p>- w wydz. 93b, 93d (poz. 38) zasadnym jest zrezygnowanie z zapisu „dolesienie luk” oraz w wydz.</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	Uwagi zostały uwzględnione w PZO.

	93f, 93h (poz. 39) zasadnym jest zrezygnowanie z zapisu dotyczącego uzupełnienia gatunkami grądowymi z powodu intensywnego żerowania bobra na tym terenie i nieskuteczności zaplanowanych działań.		
132.	<p>Załącznik nr 5 „działania ochronne...”.</p> <p>- Poz. 19 – dotyczy oddziału 250a - proponuje się zmienić nazwę na „Ochrona bierna” w zakresie prac na „wyłączyć z użytkowania”- drzewostan ten jest niedostępny i został wyłączony z użytkowania w ramach działań Nadleśnictwa Suwałki</p> <p>- Poz. 38 i 39 – dotyczy oddziałów 93, d, f, h – w „Zakresie prac” proponuje się zrezygnować z zapisu „dolesienie luk gatunkami grądowymi i uzupełnienia gatunkami grądowymi” z powodu intensywnego żerowania bobra na tym terenie.</p>	Nadleśnictwo Suwałki	Uwagi zostały uwzględnione w PZO.
133.	<p>Uwagi ogólne</p> <p>- na większości map daje się zauważyć wyraźnie przesunięcie wektorowych granic obszarów Natura 2000 lub granic działek ewidencyjnych w stosunku do podkładu topograficznego w formie rastrowej. Prawdopodobnie jest to usterka techniczna mogąca wynikać z błędnego przeliczenia układów współrzędnych mapy lub też niewłaściwie przeprowadzonym procesem kalibracji (rejestracji) danych rastrowych. Sugeruję zweryfikować tę kwestię w odniesieniu do wszystkich map tematycznych dla wszystkich pięciu konsultowanych projektów Planów.</p>	Towarzystwo Ochrony Siedlisk „Prohabitat”	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Kwestię tę zweryfikowano w odniesieniu do wszystkich map tematycznych</p>

	<p>- Należałoby uzupełnić projekty korekty SDF dla wszystkich obszarów Natura 2000 ściśle według instrukcji opracowanej przez GDOŚ. Poniżej zestawiono braki i błędy projektach korekty SDF dla poszczególnych obszarów.</p>		
134.	<p>W podpunkcie 4.2 powinny znaleźć się informacje uzasadniające nadane oceny dla przedmiotów ochrony, wraz ze wskazaniem źródła danych.</p> <p>- Należałoby uzupełnić dane w punkcie 5.2 (np. określić typ relacji, wskazać obszary sąsiadujące- Suwałki Park Krajobrazowych)</p> <p>- Brakuje punktu 6.2 Zarządzanie obszarem</p> <p>- W punkcie 8 brakuje informacji dotyczących miejsca wykonania zdjęć fotograficznych.</p>	Towarzystwo Ochrony Siedlisk „Prohabitat”	<p>4.2. Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>5.2: Wprowadzono korektę wg wskazań ProHabitat</p> <p>6.2. Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>8. Wprowadzono korektę wg wskazań ProHabitat</p>
135.	<p>Uwagi do PZO</p> <p>- Niejednoznacznie został ujęty status gatunku nietoperza-mopka w projekcie PZO. W punkcie 1.5 szablonu dokumentacji wskazywania jest konieczność ponownej inwentaryzacji gatunku,</p> <p>- w punkcie 10 dotyczącym projektu korekty SDF obszaru przedstawiono propozycję usunięcia tego</p>	Towarzystwo Ochrony Siedlisk „Prohabitat”	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>W PZO nie umieszczono mopka jako przedmiotu ochrony i nie występuje on w żadnej lokalizacji na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo. W SDFie (aktualnym) znalazł się w wyniku pomyłki źródeł dokumentacji.</p> <p>Uwagi zostały uwzględnione w PZO i wszystkie pomyłki usunięto</p>

<p>gatunku SDF obszaru. Sugeruje zweryfikować tą kwestię.</p> <ul style="list-style-type: none"> - W punkcie 3 dokumentacji planu błędnie dokonano oceny ogólnej stanu siedlisk nieleśnych na znacznej części stanowisk. Analogicznie, w ślad za weryfikacją ocen w punkcie 3, należy zweryfikować oceny ogólne w punkcie 5 szablonu - w Projekcie Planu jako numery stanowisk powinny być wskazane numery wydzieleń w przypadku siedlisk leśnych i nieleśnych oraz numery stanowisk gatunków - numeracja powinna być jednolita w punktach 3, 4, 5, i 6 szablonu dokumentacji Planu oraz na załączonych mapach. Natomiast w konsultowanych dokumentach występują rozbieżności pomiędzy numerami stanowisk w szablonie dokumentacji Planu a numerami stanowisk widocznych na mapach. - Przedstawione w tabeli 6 szablonu dokumentacji Planu działania ochronne dotyczące zabiegów koszenia są w niektórych przypadkach opisane zbyt ogólnie. Należałoby uszczegółowić zakres prac np. dotyczących terminów koszenia, techniki koszenia, itp. Uwaga dotyczy działań: 6230- działanie 3; siedlisko 6510- działanie 4; siedlisko 7230- działanie 10 (zabieg usunięcia drzew i krzewów powinien być raczej jednorazowy), działanie 10 (należy uszczegółowić zakres prac, a jako termin realizacji wskazać dodatkowo, że działanie będzie realizowane po działaniu 9). 		<p>Uwagi zostały uwzględnione w PZO i wszystkie pomyłki usunięto</p> <p>Uwagi zostały uwzględnione w PZO i wszystkie pomyłki usunięto.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. W działaniu dla siedliska 7230 uzupełniono zapis dotyczący zakresu prac w taki sposób, aby był on zgodny z programami rolno środowiskowymi. Zapis uzyskał brzmienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszenie w terminie od 15 lipca do 30 września; - wysokość koszenia 5-15 cm; - technika koszenia: w sposób, nie niszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn, ze
---	--	--

		<p>względu na które termin ten nie był przestrzegany;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakaz wypasania i nawożenia; - pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nie skoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni, raz na dwa lata dopuszcza się koszenie całej powierzchni. <p>6230 – zapis uzyskał brzmienie:</p> <p>Wypas:</p> <p>obsada zwierząt od 0,4 do 0,6 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 2,5 t/ha (5 DJP/ha);</p> <p>na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód;</p> <p>sezon pastwiskowy - od 1 maja do 15 października.</p> <p>Koszenie:</p> <p>od 1 czerwca do 30 września, jednak nie częściej niż dwa razy w roku.</p> <p>wysokość koszenia: od 5 do 15 cm.</p> <p>należy pozostawić 5-10% powierzchni nieskoszonej, każdego roku powinna to być inna część użytku</p> <p>6510 – zapis uzyskał brzmienie:</p>
--	--	---

			<p>Koszenie:</p> <p>co roku w terminie od 15 czerwca do 30 września; po 20 lipca dopuszcza się drugi pokos lub kontrolowany wypas;</p> <p>obowiązek pozostawienia 5-10% działki rolnej nieskoszzonej w ciągu roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku;</p> <p>wysokość koszenia 5-15 cm;</p> <p>technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby,</p> <p>zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;</p> <p>usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;</p> <p>Wypas:</p> <p>obsada zwierząt do 1 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha);</p> <p>na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód;</p> <p>graniczny termin wypasu 15 października;</p>
136.	Braki w rozpoznaniu siedliska 7230. Siedlisko 7230 występuje, wg mojej wiedzy, na powierzchni kilkudziesięciu ha w dolinie Czarnej Hańczy w Ostoi	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>W obszarze Natura 2000 Jeleniewo wg oceny eksperckiej i wieloletnich badań na tym terenie</p>

	Jeleniewo	Uniwersytetu Warszawskiego	występuje ponad 200 obiektów zaliczanych do siedlisk torfowiskowych. Stąd też w projekcie PZO została zawarta uwaga, że całość ich zróżnicowania i lokalizacji wymaga pełnej inwentaryzacji przyrodniczej.
137.	Bardzo ubogie są również zawarte w Projektach dane odnośnie gatunku <i>Liparis loeselii</i> . Stopień rozpoznania określono jako „fragmentaryczny” lub „częściowy” i zalecono aby RDOS przeprowadził pełną inwentaryzację gatunku na terenie omawianej ostoji, podczas gdy istnieją ogólnodostępne pełne informacje na temat stanowisk <i>Liparis loeselii</i> na badanym terenie (Pawlikowski P. 2008. Distribution and population size of the threatened fen orchid <i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich. in the Lithuanian Lake District (NE Poland). Botanika – Steciana 12: 53-59; artykuł dostępny on-line: http://www.up.poznan.pl/steciana/files/12-stec-08-pawlik.pdf).	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego	Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący. Gatunek ten wymaga szczegółowej inwentaryzacji, a aktualne dane są fragmentaryczne . Znana autorom PZO wymieniona publikacja P. Pawlikowskiego obejmuje rejestrację z lat 2005-2006, a dla stanowisk tam wymienionych brak danych dotyczących dokładnej lokalizacji stanowisk w terenie. (zgodnych z aktualizacją wymaganą w SDGIS).
138.	Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej nie jest celem działań ochronnych, a jedynie podstawą do ich planowania.	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego	Uwaga została uwzględniona w PZO w sposób następujący. W tabeli nr 5 PZO dla siedlisk 3140, 7140, 7230, 7110, 91D0 a także dla wszystkich gatunków zwierząt i roślin – dopisano jako cel „Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony”. Ponadto dla siedliska 7110 w tabeli nr 6 PZO dopisano również działanie dotyczące

			inwentaryzacji przyrodniczej.
139.	Celem działań ochronnych dla <i>Liparis loeselii</i> podano: „Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku”. Autorzy nie są kompetentni do wydawania takich sądów, gdy nie przeprowadziwszy pełnej inwentaryzacji tego gatunku nie są w stanie stwierdzić, czy obecny stan siedliska na stanowiskach lipiennika jest optymalny dla tego gatunku (i wówczas celem mogłoby być zachowanie jego obecnej struktury i funkcji), czy też jest nieodpowiedni i wymaga zabiegów ochronnych celem poprawy obecnej struktury i funkcji.	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego	Uwaga została uwzględniona w PZO w sposób następujący. Skorygowano cele działań ochronnych dla lipiennika. Zapis w tabeli nr 5 PZO uzyskał brzmienie: „Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku na co najmniej 50% stanowisk jego występowania”.
140.	Zachowanie infrastruktury melioracyjnej (siedlisko 7140) nie może być celem ochrony.	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego	Uwaga została uwzględniona w PZO w sposób następujący: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony poprzez kształtowanie właściwego reżimu wodnego siedliska”.
	Siedlisko 7230- wskazano jako cel jego ochrony „Ekstensywne koszenie i wynoszenie pokosu poza obręb siedliska”. Koszenie nie może być celem ochrony, a jedynie jedną z ewentualnych metod osiągnięcia celu, jakim jest podtrzymanie czy odtworzenie funkcji ekosystemu torfowiskowego, takich jak np. zachodzenie procesów torfotwórczych, podtrzymywanie siedlisk cennych gatunków itp. - zapis „Podstawowym warunkiem ochrony i zachowania	Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego	Uwaga została uwzględniona w PZO. poprzez zmianę zapisu na: „Osiągnięcie właściwego stanu ochrony na 75% płatach siedliska”. Uwaga została uwzględniona w PZO.

	<p>tego siedliska jest utrzymanie reżimu wodnego, w tym utrzymanie zasilania wpływami wód podziemnych (co warunkuje m.in. występowanie lipiennika Loesela). W skrajnych przypadkach wskazane jest zasypywanie zastawek w rowach melioracyjnych. Jednocześnie należy przeciwdziałać osuszaniu, zaorywaniu i podsiewaniu oraz przestrzegać zakazu pozyskiwania torfu. Skuteczną ochronę tego siedliska zagwarantuje również ekstensywne koszenie i wynoszenie pokosu poza jego obręb, jak również sukcesywne usuwanie drzew i krzewów”. Sugeruję, że autorzy nie mają pełnej jasności w jaki sposób funkcjonują torfowiska alkaliczne i jakie metody ochrony należy proponować w określonych sytuacjach. Co bowiem miało oznaczać zdanie: „W skrajnych przypadkach wskazane jest zasypywanie zastawek w rowach melioracyjnych.” – co to są „skrajne przypadki”, jak można „zasypać zastawkę”, jaki jest oczekiwany efekt tych działań?</p> <p>- Czy „koszenie i wynoszenie pokosu” „zagwarantuje skuteczną ochronę tego siedliska” na równi z utrzymaniem odpowiednich stosunków wodnych? Czy można zatem wg autorów stosować te dwa rodzaje działań zamiennie?</p>		<p>Uściślono zapis w następujący sposób: Likwidacja zastawek (trwałe przegrodzenie rowu). Uwaga została umieszczona pod tabelą.</p> <p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Te dwa działania nie mogą być traktowane zamiennie, gdyż na równi kształtują one strukturę wewnętrzną siedliska. Stąd też wykonanie tych zabiegów zdecyduje o zachowaniu omawianego siedliska i skuteczności jego ochrony.</p>
141.	<p>Siedlisko 7230 - autorzy proponują „Zachowanie zasilania wpływami wód podziemnych”. Takie enigmatyczne stwierdzenie niczego nie wyjaśnia. Nie precyzuje jakie konkretne działania powinien podjąć WZMiUW.</p>	<p>Pracownik Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego</p>	<p>Uwaga została uwzględniona w sposób następujący poprzez uzupełnienie zapisu: „Zachowanie zasilania wpływami wód podziemnych poprzez ograniczenie prowadzenia prac melioracyjnych oraz zakaz stosowania</p>

			rowów odwadniających”.
142.	<p>- Nie wyraża zgody na wskazanie planowanych działań ochronnych na terenach (Bród Nowy, Bród Stary, Biała Woda, Czarnakowizna, Osowa, Potasznia, Taciewo, Turówka Stara w Gminie Suwałki) przedmiotowego obszaru w sposób wskazany z załącznikami do projektu zarządzania, w tym zakresu prac, miejsca realizacji terminów ich wykonania, bez jednoznacznego określenia kosztów i organu odpowiedzialnego za ich wykonanie - rozumiane jako organ, który będzie pokrywał koszty związane z wykonaniem działań ochronnych, które musi fizycznie wykonywać zarządca terenu.</p> <p>- takie narzucenie sposobu gospodarowania gruntami może być wprowadzone wyłącznie z poszanowaniem interesów właścicieli lub zarządcy terenu.</p>	Wójt Gminy Suwałki	<p>Uwaga została rozpatrzona w sposób następujący.</p> <p>Zgodnie z aktualnymi przepisami formalno-prawnymi nie ma jednoznacznych rozstrzygnięć o finansowaniu zabiegów prowadzonych na terenie obszarów Natura 2000.</p>
143.	<p>- Wnioskujemy też o jednoznaczne stwierdzenie możliwości realizacji ustaleń obowiązujących planów miejscowych, które realizowane na dotychczasowych zasadach będą zgodne z kierunkami rozwoju przestrzennego Gminy. Żadne ograniczenia w tym zakresie nie mogą mieć charakteru tak ogólnego jak w przedstawionym dokumencie. Wprowadzenie ograniczeń do istniejących planów związane jest z utraconymi możliwościami prowadzenia inwestycji – co może mieć obecnie trudny do przewidzenia skutek finansowy dla samorządu gminy. Szczególnie na terenach naszej gminy przyległych do jeziora Okmin, gdzie ograniczenia SA</p>	Wójt Gminy Suwałki	<p>Uwaga została rozpatrzona następująco.</p> <p>Aktualnie obowiązujący Program Rozwoju Lokalnego Gminy Suwałki na lata 2004-2013 nie uwzględnia w zapisach obszarów Natura 2000.</p> <p>Stąd w punkcie 8 PZO proponowane jest umieszczenie w dokumentach planistycznych informacji o granicach obszaru Natura 2000 Jeleniewo oraz o lokalizacji siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w tym obszarze, a także umieszczenie zapisu:</p>

	całkowicie niewystarczająco uzasadnione względami przyrodniczymi.		<p>„Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na powierzchnię, liczebność ani stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony.”</p> <p>PZO nie wprowadza ograniczeń działalności gospodarczej, zgodnych z przepisami ochrony środowiska na terenach przyległych do jeziora Okmin.</p> <p>W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki istnieje zgodność zapisów z potrzebami ochrony obszaru. Jednak brak w nich szczegółowych odniesień do planowanych inwestycji w zakresie infrastruktury turystyczno-lotniskowej, które mogą stanowić zagrożenie dla przedmiotów ochrony w obszarze.</p>
144.	W dotychczasowej praktyce, która na następne lata programowani Anie będzie zmieniana, ARiMR kontroluje wyłącznie te powierzchnie w kontroli administracyjnej, na które zostały złożone wnioski o płatność. Natomiast w kontroli na miejscu w ramach nałożonych zadań ARiMR realizuje czynności kontrolne u rolników, którzy złożyli wniosek i których gospodarstwa rolne położone są min. na obszarach Natura 2000. Kontroli na miejscu podlegają jedynie wytypowani rolnicy (najczęściej 5% populacji), a przedmiotem kontroli są wyłącznie działki zadeklarowane przez rolnika we wniosku o płatność, w związku z czym w	ARiMR	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Z tabeli działań ochronnych usunięty został zapis dotyczący nadzoru ARiMR.</p>

	<p>żaden sposób nie jest możliwe wypełnienie zapisanych w przedmiotowych projektach PZO zadań, którymi została obarczona Agencja.</p> <p>Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, iż proponowane zapisy dotyczące nadzoru realizowanych zadań ochronnych, nakładają na ARiMR dodatkowe zadania, nie leżące w kompetencjach ustawowych, w związku z czym należy je usunąć z projektów planów zadań ochronnych.</p>		
145.	<p>W ramach konsultacji społecznych aktu prawnego, każdemu obywatelowi przysługuje prawo do wyrażenia swojej opinii. Tym samym pracownicy ARiMR mogą uczestniczyć w konsultacjach, jednak do wyrażenia stanowiska instytucji powinni nie posiadać odrębne upoważnienie. W odniesieniu do projektowanych PZO wymienione osoby jako przedstawiciele ARiMR nie posiadają takich upoważnień i informacje o konsultowaniu danego projektu PZO z ARiMR poprzez przedstawicieli poszczególnych biur powiatowych ARiMR należy usunąć.</p>	ARiMR	<p>Uwaga została uwzględniona w PZO.</p> <p>Z punktu 1.8 usunięty został wpis dotyczący przedstawiciela Biura Powiatowego ARiMR.</p>
	Uwagi i wnioski zgłoszone podczas ponownych konsultacji społecznych (04-25 marca 2014r.)		
146	<p>W związku z ponownym ogłoszeniem społecznych konsultacji projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Jeleniewo i Ostoja Suwalska chciałbym złożyć następującą uwagę dotyczącą projektu PZO dla obszaru Ostoja Suwalska PLH200003: W projekcie zarządzenia w odniesieniu do siedliska 91E0</p>	<p>Dwutygodnik „Las Polski”; Rafał Zubkiewicz</p>	<p>Zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia</p>

	<p>Łęg olszowo-jesionowy zaleca się ochronę bierną i jako działanie ochronne wskazuje wyłączenie z użytkowania. Dotyczy to kilkudziesięciu działek niebędących własnością Skarbu Państwa w obrębach Malesowizna i Czajewszczyzna (pkt 39 załącznika nr 5 pt. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania). Całkowite wyłączenie z użytkowania oznacza całkowitą utratę korzyści finansowych przez osoby fizyczne, przy czym osoby te nie uzyskają całkowitego zwolnienia z obowiązku podatkowego względem posiadanych gruntów. Czy przewidziane są jakiekolwiek formy rekompensaty finansowej dla osób prywatnych za ich osobisty wkład w ochronę przyrody?</p>		<p>dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń.</p>
147	<p>Wnioskujemy o wniesienie zapisu zakazującego możliwości lokalizacji ferm wiatrowych w obszarze Natura 2000 i otulinie Suwalskiego Parku Krajobrazowego.</p> <p>Ze względu na powszechne przekonanie o dużych utrudnieniach w pozyskaniu pozwolenia na budowę małych obiektów takich jak budynki mieszkalne i gospodarcze w obszarze Natura 2000, wśród mieszkańców gminy Jeleniewo jak i gminy Suwałki, powstał pogląd o braku możliwości lokalizacji ferm wiatrowych w obszarze Natura 2000.</p> <p>Pogląd taki jest utwierdzany opiniami Dyrekcji Suwalskiego Parku Krajobrazowego, wójta gminy Jeleniewo jak i samym faktem, iż dotąd w obszarach Natury 2000 nie powstała ani jedna elektrownia wiatrowa. Jednakże brak jednoznacznego zapisu dotyczącego</p>	<p>Tomasz Alboszta, Anna Falba-Alboszta, zam. Suwałki</p>	<p>Uwaga nie została uwzględniona.</p> <p>Zgodnie z obowiązującym prawem do projektów planów zadań ochronnych nie można wprowadzać zakazów dotyczących jakichś rodzajów działań bądź inwestycji. O ewentualnym możliwym negatywnym oddziaływaniu może przesadzić wyłącznie przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko.</p> <p>Projekt każdego przedsięwzięcia, które może negatywnie wpływać na cel i przedmiot ochrony danego obszaru Natura 2000, musi być oceniony pod kontem tego wpływu.</p> <p>W projekcie planu zadań ochronnych dla przedmiotu ochrony jakim jest nocek łydkowłosy jako zagrożenie wskazano: <i>Budowa instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru.</i></p>

<p>możliwości lokalizacji takich obiektów w przypadku pojawienia się kolejnych wniosków firm energetycznych, powoduje duży chaos i niepotrzebne napięcia społeczne.</p> <p>W tej chwili mamy do czynienia z taką sytuacją. Na terenie gminy Jeleniewo na obszarze wsi Malesowizna, Podwysokie Jeleniewskie i Zarzecze Jeleniewskie, gdzie obowiązuje obszar Natura 2000 Jeleniewo PLH200001, wystąpiono z wnioskiem na budowę turbin wiatrowych tworzących fermy wiatrowe. Inwestor nie respektuje obecnego obszaru Natura 2000 i na obszarze wsi Zarzecze Jeleniewskie na działkach o numerach geodezyjnych 35/19, 35/6, 37/1 i 21/3 zawnioskował o wydanie decyzji o warunkach zabudowy na inwestycję polegającą na budowie turbin wiatrowych. Działki te zlokalizowane są nad rzeką Czarna Hańcza, tuż przy rozwidleniu rzeki, wokół której rozmieszczone są stanowiska ochronne np. siedlisko bobra (nr 28, arkusz nr 23). Obszar ten to nie tylko siedliska zaznaczone w projekcie, ale także miejsce schronienia wielu gatunków dzikich gęsi, kaczek, żurawi czy nietoperzy. W naszym mniemaniu wyznaczony wokół rzeki Czarna Hańcza obszar Natura 2000, miał być docelowo naturalnym korytarzem ochronnym zabezpieczającym drogę ptactwa do Suwalskiego Parku Krajobrazowego.</p> <p>Po raz kolejny sprzeciw mieszkańców jest studzony zapewnieniami Wójta Gminy Jeleniewo, o braku możliwości budowy wiatraków w obszarze Natura 2000. Mimo tego dopiero stworzenie precyzyjnego zapisu rozwiąłoby wątpliwości mieszkańców i powstrzymało zamiary potencjalnych inwestorów, których działanie</p>		
---	--	--

	<p>spowoduje dewastację krajobrazu i unikalnego środowiska obszarów nad Czarną Hańczą.</p> <p>Odpowiedni zapis zahamuje też niepotrzebne konsekwencje ewentualnej budowy ferm wiatrowych, tj. budowy systemu odpowiednich barier dźwiękowych, o które wnioskować będą mieszkańcy gminy, których domostwa są położone w bliskiej odległości od turbin wiatrowych. Regulacja prawna powstrzyma powstanie niebezpiecznego precedensu, który może zachwiać status quo całego systemu obszarów Natury 2000 w naszym kraju.</p> <p>Ponadto z uwagi na „Ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym” oraz konieczność uzgadniania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań Przestrzennych i Kierunków Rozwoju Gmin z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, jasne zapisy dotyczące obszarów Natura 2000 w sferze budowy wiatraków, uniemożliwią błędne umiejscawianie potencjalnych lokalizacji miejsc przeznaczonych pod budowę pojedynczych turbin oraz ferm wiatrowych, już na etapie powstawania studium.</p> <p>Zapis zakazujący budowy turbin wiatrowych w obszarze Natura 2000 byłby zgodny z ogólnokrajową tendencją do uregulowania prawnego odległości tego typu dużych urządzeń infrastruktury technicznej od budynków mieszkalnych i siedlisk ludzkich. Błędem byłoby nie stworzenie takiego zapisu na obecnym etapie poprawek odnoszących się do obszarów chronionych, podczas gdy powstaje prezydencki projekt ustawy regulujący</p>		
--	--	--	--

	<p>odległości turbin wiatrowych w sferze urbanistycznej.</p> <p>W związku z powyższym wnioskujemy o wprowadzenie zmian w projektach planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 i Ostoja Suwalska PLH20003:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz lokalizacji ferm wiatrowych. 2. Zakaz budowy pojedynczych wiatraków. <p>Wniosek nasz motywujemy dobrymi intencjami oraz troską o stan środowiska naturalnego oraz stosunków społecznych w obszarze objętym granicami terenów Natura 2000.</p> <p>Bardzo proszę o udzielenie pisemnej odpowiedzi na nasz wniosek.</p>		
148	<p>Odnośnie gatunku 1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i> w załączniku nr 3 oraz w załączniku nr 4 do zarządzenia istnieje informacja:</p> <p>Brak danych potwierdzających występowanie gatunku w obszarze Natura 2000 ani z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony, ani z oceną populacji D. Istnieje konieczność weryfikacji SDF.</p> <p>W związku z tym, że na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska (bezpośrednio sąsiadującym z obszarem Natura 2000 Jeleniewo) mopek jest gatunkiem regularnie występującym (corocznie jest stwierdzany w trakcie zimowego liczenia nietoperzy na tym terenie) istnieje wysokie prawdopodobieństwo występowania tego gatunku również na terenie obszaru Natura 2000 Jeleniewo. A brak danych wynika z braku przeprowadzonych badań pod kątem wykrycia mopka.</p>	Suwalski Park Krajobrazowy	<p>Uwaga nie została uwzględniona.</p> <p>Aktualnie brak jest danych potwierdzających występowanie gatunku w obszarze Natura 2000 Jeleniewo. Jeżeli pojawią się dane potwierdzające występowanie gatunku w obszarze z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony lub z oceną populacji D zostaną wprowadzone odpowiednie zmiany.</p>

	<p>Zamiast weryfikacji SDF – czyli usunięcia mopka z przedmiotu ochrony – należy objąć gatunek monitoringiem.</p> <p><u>Uwagi do załącznika nr 5 – działania ochronne</u></p> <p>1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i></p> <p>dodać opis: Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</p> <p>dodać nr: 37</p> <p>dodać działanie ochronne: Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk występowania gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań</p> <p>monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych.</p> <p>Termin wykonania: jednorazowo w okresie obowiązywania PZO.</p> <p>dodać obszar wdrażania: Obszar Natura 2000 Jeleniewo</p> <p>dodać podmiot odpowiedzialny za wykonanie: RDOŚ w Białymstoku.</p> <p><u>Uwagi do załącznika nr 6 – działania dotyczące monitoringu</u></p> <p>dodać przedmiot ochrony 1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i> wraz z zaleceniami do monitoringu gatunku</p>		
149	<p>Uwagi do załącznika nr 5 – działania ochronne</p> <p>1. 1318 nocek łydkowłosy: punkt 23 – dostosowanie podbicia dachu do potrzeb gatunku</p> <p>w opisie działania jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie podbicia dachu do potrzeb biologicznych gatunku (pokrycie dachu od spodniej strony warstwą nieheblowanych desek, aby obejmowało około 1/4 do 1/3 powierzchni dachu) 	Suwalski Park Krajobrazowy	Uwaga nie została uwzględniona. W związku trwającymi już pracami polegającymi na wykonaniu tego działania zostało ono usunięte z projektu planu zadań ochronnych.

	<p>zmienić na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie podbicia dachu do potrzeb biologicznych gatunku (pokrycie dachu od spodniej strony warstwą nieheblowanych desek, aby obejmowało minimum 1/4 - 1/3 powierzchni dachu) <p>2. 1318 nocek łydkowłosy: punkt 24 – zapobieżenie inwestycjom</p> <p>W związku z tym, że nocek łydkowłosy w okresie rójek owadów nadwodnych (m.in. chruścików) intensywnie żeruje nad rzekami – należy objąć ochroną trasy wędrówek pomiędzy kolonią rozrodczą a naturalnymi fragmentami rzek:</p> <p>w opisie miejsca wdrażania jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korytarz między kościołem a jez. Szurpiły i kościołem a jez. Szelment Wielki <p>zmienić na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korytarz między kościołem a jez. Szurpiły, kościołem a jez. Szelment Wielki, kościołem a rzeką Czarna Hańcza (odcinek na terenie obszaru Jeleniewo) 		Uwaga została uwzględniona
150	Obszar wdrażania działań ochronnych powinien odnosić się do całych sołectw i wsi, a nie wybranych działek.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. Obszar wdrażania działań ochronnych musi odnosić się do konkretnych przedmiotów ochrony zlokalizowanych w konkretnych lokalizacjach. Konkretnie wskazanie lokalizacji działań ochronnych w terenie z podaniem numeru działki ewidencyjnej pozwoli na wykonanie działań ochronnych ukierunkowanych na przedmiot ochrony.
151	W działaniu nr 2 doprecyzować zapisy odnoszące się do: obligatoryjnego narzucenia ekstensywnego użytkowania kośnego, pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. Precyzyjne sformułowania zapisów działań ochronnych stosuje się w przypadku działań

			fakultatywnych. Działania obligatoryjne natomiast mają na celu utrzymanie siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie i zapobieganie pogorszeniu tego stanu .
152	W działaniu nr 3 zapis odnoszący się do określenia wielkości wypasu na 0,4-0,6 DJP/ha wymaga uzupełnienia w zakresie – kto i kiedy ma go określać oraz dłaczego nawożenie jest zabronione w sytuacji, gdy w treści występuje zapis mówiący o obciążeniu do 5 DJP/ha.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. Wielkość wypasu dostosowana jest do wymagań siedliskowych muraw kserotermicznych. Tym samym jest on określony i nie wymaga doprecyzowania. W działaniu nr 3 nie występuje wzmianka o nawożeniu. Zapis jest tożsamy z zapisem zawartym w programie rolnośrodowiskowym pakiet 5 wariant 5 Murawy ciepłolubne z PROW 2007-2013.
153	W działaniu nr 6 zapis określający wielkość nawożenia nawozami naturalnymi do 60 kg/ha/rok, zapis wymaga uzupełnienia o niezależnego wykonawcę.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. W działaniu nr 6 nie ma wzmianki o nawożeniu
154	W działaniu nr 6 doprecyzowania wymaga zapis: „bez dodatkowych zabiegów technicznych i wynoszenia siana poza płat siedliska”, w działaniu nr 8 zapis: „usuwanie drzew i krzewów i wynoszenie ich poza obręb torfowiska. Przy zarastaniu koszenie trawy”.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. W działaniu nr 6 nie ma wzmianki o prowadzeniu działań bez dodatkowych zabiegów (...) W działaniu nr 8 nie wzmianki o usuwaniu drzew (...)
155	W przypadku przedmiotu ochrony 7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – charakter działania nr 16 wymaga 100% pokrycia kosztów przez RDOŚ (dotyczy PZO Jeleniewo).	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie uwzględniona. Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych nie jest miejscem informującym o zasadach finansowania wykonywania zadań ochronnych regulują to odrębne przepisy. W szablonie dokumentacji i zarządzeniu wskazywane są podmioty odpowiedzialne za realizację zadania. Działania fakultatywne są

			działania wspierającymi za których wykonanie zarządca lub właściciel terenu może uzyskać finansowanie zewnętrzne np. PROW. W przypadku gdy nie będą miały zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa. Kwestie te są regulowane odrębnymi przepisami.
156	Treść załącznika nr 8 powinna stanowić element składowy projektu zarządzenia nr .../2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia ... 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001”.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Uwaga nie została uwzględniona. Załącznik nr 8 jest elementem składowym zarządzenia.
157	W zakresie odpowiedzialności Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie (tabela 1.7 Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności w szablonach dokumentacji planów Jeleniewo oraz Ostoja Suwalska) podano „Harmonijne zarządzanie gospodarką wodną i inwestycjami z nią związanymi z wymogami ochrony przyrody” – proponujemy zmienić zapis na „Planowanie i realizowanie działań związanych z gospodarką wodną – wykonywanie statutowych działań związanych z utrzymaniem wód i ochroną przeciwpowodziową – zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju”.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	Uwaga została uwzględniona
158	<u>Uwagi do zarządzenia:</u> Zgodnie z opinią Biura Prawnego w Ministerstwie Środowiska dotyczącą opiniowania aktów prawa miejscowego: <i>Numerowanie aktów prawa miejscowego, w</i>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona.

	<p><i>tym zarządzeń, jest praktyką niemającą oparcia w obowiązujących przepisach prawnych: rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2012r. w sprawie Zasad techniki prawodawczej (Dz. U. Nr 100, poz. 908) nie przewiduje bowiem numerowania żadnego rodzaju aktu prawnego. Ponieważ rozporządzenie to ma na celu wprowadzenie jednolitej konwencji redagowania wszystkich aktów normatywnych, numerowanie aktów prawa miejscowego konwencję tą łamie. Ponadto, praktyka numerowania aktów normatywnych nie może być uzasadniona funkcją identyfikacyjną, gdyż funkcja ta pełniona jest przez nadanie pozycji w dzienniku urzędowym, w którym akty normatywne zostały opublikowane. W świetle powyższego numerowanie aktów prawa miejscowego nie jest zabiegiem właściwym z punktu widzenia zasad poprawnej legislacji.</i></p>		
159	<p><u>Uwagi do załącznika nr 2 do zarządzenia: (mapa obszaru)</u> Proszę zrobić nową mapę, nie jest to już obszar projektowany.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona.
160	<p><u>Uwagi do załącznika nr 3 do zarządzenia (zagrożenia):</u> Pkt. 9, 10 : „Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony” - Jeżeli nie to po co ten zapis?</p>	GDOŚ	Uwaga nie uwzględniona. Gospodarka leśna na podstawie planów urządzania lasów jest prowadzona tylko na gruntach będących w zarządzie PGL LP. Zagrożenie dotyczy siedlisk 91D0 i 91E0 zlokalizowanego na gruntach prywatnych.
161	<p><u>Uwagi do załącznika nr 4 do zarządzenia (cele działań ochronnych):</u> Pkt. 5 (dot. 6510): „Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki” - Czy łąk? Warto podać powierzchnie</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona.

	na jakiej ma być to utrzymane.		
162	<p><u>Uwagi do załącznika nr 4 do zarządzenia (cele działań ochronnych):</u> Pkt. 9 (dot. 91D0): „Ochrona bierna jako forma zachowania siedliska” - Ochrona bierna nie jest celem.</p> <p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> 3140: „Termin wykonania: w okresie obowiązywania PZO” - A bardziej konkretnie. A jak inwentaryzacja będzie w 9 roku kiedy siedliska już nie będzie to co?</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona.</p> <p>Uwaga nie uwzględniona. Cytowany zapis daje możliwość wykonywania inwentaryzacji niezwłocznie po wejściu w życie zarządzenia. Działanie to będzie wykonywane ze środków zewnętrznych. RDOS w Białymstoku na ich otrzymanie i termin przekazania nie ma wpływu.</p>
163	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> 3260: ‘Nie planuje się działań ochronnych’ - Z jakiego powodu? Proszę podać.</p>	GDOŚ	<p>Skuteczna ochrona siedliska może być realizowana poprzez komplementarne działania prowadzone w skali całej zlewni, doliny rzecznej oraz koryta rzecznej, oparte na rozpoznaniu uwarunkowań hydrogeologicznych i biogeochemicznych przynajmniej w skali doliny. Same działania lokalne zwykle nie przyniosą zadowalających trwałych rezultatów.</p>
164	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> 6210 (działanie nr 3), 6230 (działanie nr 5), 6510 (działanie nr 7), 7230 (działanie nr 14, 15 i 16) : „podmiot odpowiedzialny – właściciele i zarządcy gruntów” Powinno być: „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona.</p> <p>W działaniach fakultatywnych ujęto zapis: „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości”.</p>

	dochodowości”		
165	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> 7110 (działanie nr 8): „podmiot odpowiedzialny – właściciele i zarządcy gruntów; nadzór spółki wodne /WZMiUW” Powinno być: „Właściciel, spółki wodne lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona. Porozumienie co do zasady jest dwustronną lub wielostronną czynnością dokonywana przez podmioty wykonujące zadania, a dochodząca do skutku na podstawie zgodnych oświadczeń woli tych podmiotów. Przedmiotem porozumienia są zobowiązania dotyczące realizacji zadań. Z jednej strony trudno oczekiwać od podmiotu wykonującego zadanie żeby przed przystąpieniem do niego zawierał porozumienie z RDOŚ. Z drugiej strony podmiot odpowiedzialny za wykonanie zadania widząc taki zapis natychmiast wystąpi do RDOŚ z projektem porozumienia, w którym to RDOŚ pokrywa koszty wykonania zadania. Mając na uwadze budżet RDOŚ, wszelkie zadania wynikające z pzo będą musiały być finansowane ze środków zewnętrznych. Tym samym RDOŚ nie ma wpływu na ich otrzymanie.</p>
166	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> 7110 (działanie nr 9), 7140 (działanie nr 11, 12), 7230 (działanie nr 17), 91D0 (działanie nr 19), 91E0 (działanie nr 20): „podmiot odpowiedzialny – właściciele i zarządcy gruntów”; Powinno być: „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga nie została uwzględniona. Patrz pkt 165. Przy działaniu nr 20 jako podmiot odpowiedzialny wskazany jest: <i>RDOŚ w Białymstoku</i>.</p>

167	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> Nocek łydkowłosy</p> <ul style="list-style-type: none"> • działanie nr 23: te prace są już robione więc ten fragment do aktualizacji; • działanie nr 27: powinno być „ochrona alei drzew pomiędzy kolonią a żerowiskiem”, a jako podmiot odpowiedzialny należy wskazać „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”; • działanie nr 30: badania telementryczne powinny obejmować również żerowiska tego gatunku czyli zbadać relacje pomiędzy kolonią rozrodczą i ewentualnymi koloniami satelitarnymi a żerowiskami; • działanie 31: Czy NATO wie, że będzie odpowiedzialne za te badania? 	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona. Działanie jest aktualnie wykonywane, więc zostało usunięte z zarządzenia.</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona. Patrz pkt 165.</p> <p>Uwaga została uwzględniona</p> <p>Uwaga została uwzględniona. Usunięto działanie dotyczące ekspertyzy mającej na celu ocenę wpływu instalacji radarowej dużej mocy na nietoperze w kontekście wpływu radaru obrony powietrznej NATO funkcjonującego nad jeziorem Szelment Wielki.</p>
168	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u> Lipiennik loesela (działanie nr 35): powinno być „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości”.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona następująco. W działaniach fakultatywnych zapis: „Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości”.</p>

169	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (mapa lokalizacji działań ochronnych):</u> Proszę uporządkować zamieszczone arkusze map, tak aby były w kolejności 1,2,3,4.....</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona.
170	<p><u>Uwagi do uzasadnienia do zarządzenia:</u> Brak informacji o potrzebie bądź braku sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona.
171	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 1.5:</u> Biorąc pod uwagę informacje przytoczone w dalszych częściach dokumentacji brak uzasadnia do dodania gatunków ryb do listy przedmiotów ochrony, można te gatunki ryb dodać do sdf z oceną D. Jakże są szczegóły, co złowiono i w jakich ilościach można wyekstrahować do dokumentacji pzo i wtedy będziemy wiedzieli więcej konkretnie o stanie populacji gatunków ryb.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Rozpoznanie populacji gatunków ryb jest nie wystarczające do uznania gatunków za przedmioty ochrony.
172	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 2.6:</u> Dane dla ryb są za słabe do uznania za przedmioty ochrony obszaru, jedynie różanka wykazuje większą liczebność, ale z kolei jej populacja nie była zbadana pod kątem liczebności struktury wiekowej itd</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Patrz pkt 171
173	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 3.1 (ocena stanu):</u> 3260: „Brak wskaźników monitoringu GIOŚ” - metodyka jest od 2012 roku.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona – zapis usunięto.
174	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 3.3 (ocena stanu):</u> Z badań wynika (dane na str 112), że złowione ilości osobników poszczególnych gatunków ryb nie dają możliwości oceny wielkości populacji i struktury wiekowej, czyli nie ma możliwości oceny znaczenia</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Patrz pkt 171

	<p>populacji gatunków.</p> <p>Koza, piskorz (opis pod tabelą): struktura wiekowa na podstawie trzech osobników?</p> <p>Różanka z (opis pod tabelą): tylko dwa stanowiska? dla oceny parametrów populacji potrzebne jest lepsze rozpoznanie jej populacji;</p> <p>Minóg ukraiński, głowacz białopłetwy (opis pod tabelą): stwierdzenie gatunku nie uzasadnia do dodania do listy przedmiotów ochrony.</p>		
175	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 4 (zagrożenia):</u></p> <p>Dane dla ryb są za słabe do uznania za przedmioty ochrony obszaru. Brak uzasadnienia do uznania za przedmioty ochrony obszaru.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Patrz pkt 171
176	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 5 (cele działań ochronnych):</u></p> <p>6210, 6230, 7230: powinno być „... na co najmniej 75% płątów siedliska”;</p> <p>Gatunki ryb: w jaki sposób oceniono stan ochrony, skoro dane populacyjne były bardzo skromne? brak uzasadnienia do dodania do listy przedmiotów ochrony.</p>	GDOŚ	<p>Uwaga została uwzględniona.</p> <p>Uwaga została uwzględniona. Patrz pkt 171</p>
177	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 6 (działania ochronne):</u></p> <p>Ogólna uwaga do kolumny "Podmiot odpowiedzialny..." tam gdzie jest mowa o <i>właścicielu lub posiadaczu gruntów</i> powinien być zapis: <i>"Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000"</i></p>	GDOŚ	Uwaga nie została uwzględniona. Patrz pkt 165
178	<p><u>Uwagi do SDP – pkt 10 (projekt korekty SDF):</u></p> <p>Brak uzasadnienia dla dodania ryb jako przedmiotu ochrony obszaru.</p>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Patrz pkt 171
179	Nadleśnictwo Suwałki jest w trakcie wykonywania Planu Urządzenia Lasu na lata 2013-2022. W przedstawionym do konsultacji projekcie PZO wykonawca posługuje się	Nadleśnictwo Suwałki	Zapis zbyt ogólny. Wnoszący uwagę nie wskazał które adresy leśne uległy zmianie.

	adresami leśnymi z poprzedniej rewizji urządzenia lasu. Niejednokrotnie nazwa leśnictwa, pododdziału lub przebieg jego granic uległ zmianie. Należy zweryfikować i uaktualnić lokalizację obszaru wdrażania. Należy dodać, iż RDOŚ otrzymał od RDLP w Białymstoku aktualną bazę danych wraz z LMN wg PUL dla Nadleśnictwa Suwałki na lata 2013-2022 na potrzeby opracowania PZO.		
180	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u></p> <p>Obszar wdrażania działań ochronnych – w projekcie wymienione są całe działki ewidencyjne lub całe pododdziały leśne. Należy dodać zapis precyzujący, iż realizacja działań ochronnych obejmuje tylko część działki ewidencyjnej lub pododdziału leśnego, na której znajduje się siedlisko przyrodnicze lub stanowisko gatunku.</p>	Nadleśnictwo Suwałki	<p>Uwaga nie uwzględniona.</p> <p>Zapis zbyt ogólny. Wnoszący uwagę nie wskazał które działania, działki ewidencyjne i wydzielenie powinny ulec zmianie.</p>
181	<p><u>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</u></p> <p>Używany w projekcie PZO zapis w kolumnie "Podmiot odpowiedzialny za wykonanie" w przypadku Nadleśnictwa Suwałki powinien brzmieć: "(...)Działania nie związane z gospodarką leśną wykonuje właściwy nadleśniczy po zapewnieniu przez organ ochrony przyrody(...)". Zapis ten jest zgodny z „Ramowymi wytycznymi w sprawie projektowania w PUL zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa” zatwierdzonymi w dniu 21.03.2013r. przez Głównego Konserwatora Przyrody.</p>	Nadleśnictwo Suwałki	<p>Uwaga nie uwzględniona.</p> <p>Zgodnie z pismem Ministra Środowiska wystosowanego w drodze kontroli pzo dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnego Nurca, wykonywanie działań ochronnych nie może być warunkowane uzyskaniem finansowania na ten cel.</p> <p>Ponadto, zgodnie z wytycznymi GDOŚ (pismo znak DON-WP.082.1.45.2013.jb.3 z dnia 18 lipca 2013r.), w akcie prawa miejscowego, jakim jest zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, nie znajduje uzasadnienia uzależnienie zapisu realizacji działań ochronnych od uzyskania środków finansowych.</p>

182	<p>Uwagi do załącznika nr 5 do zarządzenia (działania ochronne):</p> <p>Siedlisko 91E0: działanie ochronne nr 21 –zapis „Wyłączyć z użytkowania” należy uzupełnić zapisem „z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi i zwierząt”.</p>	Nadleśnictwo Suwałki	<p>Uwagę uwzględniono.</p> <p>Zapis zostanie zmodyfikowany w sposób następujący: Ochrona bierna. Wyłączyć z użytkowania, z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu”.</p>
183	<p>Wg „<i>Ramowych wytycznych w sprawie projektowania w PUL zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa</i>”, zatwierdzonych w dniu 21 marca 2013 roku przez Głównego Konserwatora Przyrody - jedynie w przypadku zadań ochronnych związanych z gospodarką leśną, finansowanie ich odbywa się ze środków własnych LP, zgodnie z ustawą o lasach. W pozostałych przypadkach czynności i działania w zakresie ochrony czynnej dla przedmiotów ochrony Natura 2000 na gruntach PGL LP finansowane są ze środków budżetowych lub innych środków zewnętrznych zgodnie z art. 39 ustawy o ochronie przyrody. Odpowiedzialnym za realizację zadań ochronnych jest organ ustanawiający plan zadań ochronnych. W przypadku powierzenia ww. zadań zgodnie z art. 32 ustawy o ochronie przyrody właściwemu terytorialnie nadleśnictwu, dyrektor RDOŚ może nakazać wykonanie tych zadań po zapewnieniu środków finansowych.</p> <p>W związku z tym wnioskuje się o dostosowanie projektów PZO do przedmiotowych wytycznych i zmianę zapisów w tej kwestii. W przypadku planowania działań ochronnych nie związanych z gospodarką leśną na gruntach PGL LP (np. koszenie, odkrzaczanie, itp.) i ich powierzenia</p>	RDLP w Białymstoku	<p>Uwaga nie została uwzględniona.</p> <p>Zgodnie z wytycznymi GDOŚ (pismo znak DON-WP.082.1.45.2013.jb.3 z dnia 18 lipca 2013r.), w akcie prawa miejscowego, jakim jest zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, nie znajduje uzasadnienia uzależnienie zapisu realizacji działań ochronnych od uzyskania środków finansowych.</p>

	<p>właściwemu Nadleśniczemu Nadleśnictwa Suwałki wnosi się o zapis: „po zapewnieniu środków finansowych przez organ ochrony przyrody”.</p> <p>W przypadku kwestionowania ww. zapisu, w przypadku działań na terenach zarządzanych przez nadleśnictwo wnosi się o ujednolicenie zapisów w kolumnie: Podmiot odpowiedzialny: <u>RDOŚ w Białymstoku na podstawie porozumienia zawartego z Nadleśnictwem Suwałki.</u></p>		
184	<p>Działania ochronne na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki zostały zaplanowane wg adresów leśnych nieobowiązującego już Planu urządzenia lasu. Od 1.01.2013 r. obowiązuje nowy PUL zatwierdzony na lata 2013-2022. Wnosi się o dokonanie zmian w projektach PZO. Pozwoli to na uniknięcie nieporozumień w czasie ich realizacji.</p>	RDLP w Białymstoku	<p>Uwagi nie uwzględniono. Zapis zbyt ogólny. Wnoszący uwagę nie wskazał które adresy leśne uległy zmianie.</p>
185	<p>Projekty PZO wymieniają całe działki ewidencyjne lub całe pododdziały leśne, jako lokalizacja działań ochronnych. Wnosi się doprecyzowanie, iż realizacja działań ochronnych obejmuje tylko część wymienionych działek ewidencyjnych lub pododdziałów leśnych, na których znajdują się siedliska przyrodnicze lub stanowiska gatunku.</p>	RDLP w Białymstoku	<p>Uwagi nie uwzględniono. Zapis zbyt ogólny. Wnoszący uwagę nie wskazał które działania, działki ewidencyjne i wydzielanie powinny ulec zmianie.</p>
186	<p>Analiza zagrożeń - Autorzy wymieniają następujące rodzaje zagrożeń: B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji, B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew – jako zagrożenia istniejące dla siedlisk: 91D0 Bory i lasy, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i</p>	RDLP w Białymstoku	<p>Uwaga uwzględniona. Zapis przeniesiono do zagrożeń potencjalnych.</p>

	jesionowe, nie odpowiadają opisom zagrożeń, które jednoznacznie stwierdzają, że „zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony”, z czym należy się bezwzględnie zgodzić. W związku z tym wnioskuję się o usunięcie wymienionych zagrożeń lub ewentualnie przeniesienie ich do rubryki zagrożeń potencjalnych.		
187	<p>Działania ochronne:</p> <ul style="list-style-type: none"> 91E0 - działanie ochronne nr 21 – wnioskuję się o uzupełnienie zadania o zapis: „z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu”. 	RDLP w Białymstoku	Uwagę uwzględniono. Zapis zostanie zmodyfikowany w sposób następujący: Ochrona bierna. Wyłączyć z użytkowania, z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu”.
Uwagi zgłoszone po dniu wydania zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo (po dniu 30 kwietnia 2014 r.)			
1	W załączniku nr 5 do zarządzenia w działaniach ochronnych o nr 8, 11, 17, 21, 27 nałożono na właścicieli i zarządców gruntów następujące obowiązki: przegradzania rowów odwadniających, tj. punktowego zasypywania rowów, ograniczenia prowadzenia prac melioracyjnych, zakaz stosowania rowów odwadniających, zachowania infrastruktury melioracyjnej, podniesienia poziomu wód gruntowych, zachowania zasilania wypływami wód podziemnych, pielęgnacji lasu, kształtowania właściwej struktury siedliska, ochrony alei drzew pomiędzy kolonią a żerowiskiem.	Minister Środowiska	W związku z wykonaniem w 2015 r. działań ochronnych wskazanych w zarządzeniu w sprawie ustanowienia PZO dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 przeprowadzona została pełna inwentaryzacja siedlisk 7110, 7140 i 7230 w obszarze wraz z dokonaniem oceny stanu każdego z płatów, określeniem zagrożeń, celów działań ochronnych, działań ochronnych oraz działań związanych z monitoringiem stanu przedmiotów ochrony. W związku z wykonaniem powyższych inwentaryzacji i ocen zmodyfikowane zostały działania ochronne w sposób wykluczający niezgodności wskazane w piśmie Ministra Środowiska. W związku z wykonaniem

			dwuletnich badań monitoringowych nocka łydkowłosego w obszarze Natura 2000 Jeleniewo i określeniem jego stanu zachowania na poziomie właściwym (FV) zrezygnowano z projektowania działania ochronnego polegającego na ochronie alei drzew pomiędzy kolonią a żerowiskiem. W związku z uwagą dotyczącą działania ochronnego nr 21 doprecyzowano, iż działanie to powinno wynikać z obowiązującego planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.
2	W załączniku nr 5 do ww. zarządzenia w działaniach ochronnych o nr 8, 17, 26 ustanowiono zakaz stosowania rowów odwadniających oraz wyznaczono zadanie polegające na wprowadzeniu zakazu używania silników spalinowych na Jeziorze Szelment Wielki. Nie powinno się w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zamieszczać zakazów określonego działania. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. zabrania się co do zasady, podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności pogorszyć stan siedlisk, wpłynąć negatywnie na gatunki, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W związku z powyższym, należy stwierdzić, że ogólnie określone zakazy wynikają z mocy prawa, dlatego ich powtarzanie w planie zadań ochronnych należy uznać za	Minister Środowiska	Na podstawie wykonanych ekspertyz zmieniono treść działań ochronnych nr 8 i 17 uwzględniając uwagę wskazaną w piśmie Ministra Środowiska. W odniesieniu do uwagi dotyczącej działania ochronnego nr 26, po przeprowadzeniu badań (inwentaryzacja letnia, inwentaryzacja zimowa oraz badania telemetryczne żerowisk oraz wędrówek nocka łydkowłosego między zimowiskami a letnimi koloniami rozrodczymi) stan ochrony nocka łydkowłosego w obszarze określono jako właściwy (FV), nie zidentyfikowano również istniejących zagrożeń dla tego gatunku w obszarze Natura 2000 w związku z powyższym nie zaplanowano działań związanych z ochroną czynną dla tego gatunku.

	niewłaściwe. Ponadto skoro w delegacji ustawowej do ustanowienia ww. aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nim zakazów, to takie działanie stanowi przekroczenie delegacji ustawowej i tym samym jest istotnym naruszeniem prawa.		
3	Obszar wdrażania działań ochronnych – w PZO wymienione są całe działki ewidencyjne lub całe pododdziały leśne. Należy dodać zapis precyzujący, iż realizacja działań ochronnych obejmuje tylko część działki ewidencyjnej lub pododdziału leśnego, na której znajduje się siedlisko przyrodnicze lub stanowisko gatunku.	Nadleśnictwo Suwałki	Uwaga została uwzględniona, doprecyzowano obszar wdrażania działań ochronnych poprzez dodanie informacji, iż dotyczy on tylko części działki ewidencyjnej lub wydzielienia leśnego w części odpowiadającej siedlisku przyrodniczemu. Dokładna lokalizacja działań ochronnych została wskazana na załącznikach graficznych stanowiących załącznik do zarządzenia.
4	Siedlisko 91E0: Działanie ochronne nr 21 – ze względu na trudnodostępny, podmokły teren oraz jego zalewanie przez wody rzeki Czarnej Hańczy, zapis należy zmienić na: „Wyłączyć z użytkowania, z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu”	Nadleśnictwo Suwałki	Działanie ochronne zostało zmodyfikowane zgodnie ze zgłoszoną uwagą.
Uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych projektu zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo, przeprowadzonych w terminie 8-29 marca 2016r.			
1	Uwaga do załącznika nr 3, dotycząca działań ochronnych dla torfowisk: <i>W przypadku torfowisk brak podziału na obligatoryjne i fakultatywne - w poprzednim zarządzeniu to było i jako działanie obligatoryjne było zwykle zachowanie powierzchni siedliska itp. a jako działanie fakultatywne były konkretne działania związane z użytkowaniem typu np. wykaszanie</i>	GDOŚ	Uwaga została uwzględniona. Dla siedlisk torfowiskowych o kodach 7110, 7140 i 7230 doprecyzowano zapisy działań dotyczących usunięcia drzew i krzewów, ekstensywnego użytkowania kośnego torfowisk oraz koszenia trzciny i pałki szerokolistnej - poprzez wskazanie, iż są to działania fakultatywne. Ponadto, dla siedlisk tych dopisano działanie obligatoryjne w

			brzmieniu: „Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.”
2	Uwaga do załącznika nr 3 dotycząca działań ochronnych dla torfowisk: <i>Z jakiego powodu w przypadku torfowisk zrezygnowano z dotychczasowych działań związanych z poprawą stosunków wodnych w torfowiskach?</i>	GDOŚ	Z inwentaryzacji torfowisk wykonanej w obszarze Jeleniewo w 2015 r. wynika, że dla ochrony siedlisk torfowiskowych wystarczające są działania ochrony czynnej polegające na usunięciu drzew i krzewów oraz ekstensywnym użytkowaniu kośnym, pastwiskowym, lub kośno-pastwiskowym - w związku z czym nie zachodzi konieczność planowania dodatkowych działań związanych z poprawą stosunków wodnych w torfowiskach.
3	Uwaga do załącznika nr 3, dotycząca działań ochronnych nr 14 i 15 dla siedliska 7140 oraz działań ochronnych nr 18 i 19 dla siedliska 7230: <i>Jest to traktowane jako działanie fakultatywne czy obligatoryjne?</i>	GDOŚ	W przypadku działań ochronnych dotyczących usunięcia drzew i krzewów, ekstensywnego użytkowania kośnego torfowisk lub koszenia trzciny i pałki szerokolistnej, doprecyzowano, iż są to działania fakultatywne. Jednocześnie dla siedliska 7140 dopisano działanie obligatoryjne (zgodnie z ww. uwagą w punkcie 1). W analogiczny sposób doprecyzowano działania ochronne dla torfowisk 7110 i 7230.
4	Uwaga do załącznika nr 3, dotycząca podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działania ochronnego nr	GDOŚ	Uwaga nie została uwzględniona. Ww. działania ochronne dotyczą modyfikacji metod prowadzenia

	20 dla siedliska 91D0 oraz działania ochronnego nr 22 dla siedliska 91E0: <i>W przypadku podmiotu odpowiedzialnego „właściciele i zarządcy gruntów” należy dopisać „na podstawie porozumienia z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.</i>		gospodarki leśnej w drzewostanach na siedlisku 91D0 i 91E0. W opisie tych działań wskazano wprost, że natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu. Plany urządzania lasu oraz uproszczone plany urządzania lasu są opiniowane przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. W związku z tym, podmiot odpowiedzialny za wykonanie ww. działań nie musi zawierać porozumienia z RDOŚ, który jest w tym przypadku organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
5	Uwaga do załącznika nr 3, dotycząca działań ochronnych nr 12, 13, 15 dla siedliska 7140: <i>obszar wdrażania: obręb Okrągłe działka ewidencyjna nr 137 – z uwagi na fakt, że działka jest własnością Skarbu Państwa zarządzaną przez Nadleśnictwo Suwałki, a siedlisko przyrodnicze zlokalizowano w południowej części wydzielienia leśnego 01-26-1-10-188-h-00 stanowiącego użytek Ls, na którym działania związane z usuwaniem drzew i krzewów są niedopuszczalne, należy usunąć powyższy nr działki z kolumny „obszar wdrażania”.</i>	Nadleśnictwo Suwałki	Uwaga nie została uwzględniona. Zgodnie z wynikami inwentaryzacji torfowisk przeprowadzonej w obszarze Jeleniewo w 2015 r. na zlecenie RDOŚ w Białymstoku, na działce ewidencyjnej nr 137 obręb Okrągłe stwierdzono występowanie niewielkiego powierzchniowo płatu torfowiska 7140 (powierzchnia płatu 0,0266 ha), dla którego jako zalecenie ochronne wskazano potrzebę wykonania zabiegów usunięcia drzew i krzewów, ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego oraz koszenia trzciny i pałki szerokolistnej (zadanie ochronne należy wykonać tylko na powierzchni płatu siedliska). Występowanie płatu siedliska na działce będącej użytkowaniem Ls nie stanowi żadnego uzasadnienia do wyłączenia tej działki z obszaru wdrażania działań ochronnych zaplanowanych dla

			siedliska 7140. Jednocześnie wskazuje się, że w celu realizacji zadań ochronnych wynikających z PZO, dotyczących trwałego usunięcia drzewostanu na siedliskach przyrodniczych występujących na gruntach Ls, zasadnym jest przed przystąpieniem do realizacji zabiegów dokonać zmiany rodzaju powierzchni w SILP na: „objęte szczególną ochroną – SZCZ CHR”.
6	Uwaga do załącznika nr 3, dotycząca działań ochronnych nr 16 i 17 dla siedliska 7230: <i>obszar wdrażania: obręb Czarnakowizna działka ewidencyjna nr 65 – z uwagi na fakt, iż działka jest własnością Skarbu Państwa zarządzaną przez Nadleśnictwo Suwałki, a siedlisko przyrodnicze zlokalizowano w środkowej części wydzielenia leśnego 01-26-2-05-250-b-00 stanowiącego użytek Ls, na którym działania związane z usuwaniem drzew i krzewów są niedopuszczalne, należy usunąć powyższy nr działki z kolumny „obszar wdrażania”.</i>	Nadleśnictwo Suwałki	Uwaga nie została uwzględniona. Zgodnie z wynikami inwentaryzacji torfowisk przeprowadzonej w obszarze Jeleniewo w 2015 r. na zlecenie RDOŚ w Białymstoku, na działce ewidencyjnej nr 65 obręb Czarnakowizna stwierdzono występowanie niewielkiego powierzchniowo płatu torfowiska 7230 (powierzchnia płatu 0,0218 ha), dla którego jako zalecenie ochronne wskazano potrzebę wykonania zabiegów usunięcia drzew i krzewów oraz ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego (zadanie ochronne należy wykonać tylko na powierzchni płatu siedliska). Występowanie płatu siedliska na działce będącej użytkowaniem Ls nie stanowi żadnego uzasadnienia do wyłączenia tej działki z obszaru wdrażania działań ochronnych zaplanowanych dla siedliska 7230. Jednocześnie wskazuje się, że w celu realizacji zadań ochronnych wynikających z PZO, dotyczących trwałego usunięcia drzewostanu na siedliskach przyrodniczych

			występujących na gruntach Ls, zasadnym jest przed przystąpieniem do realizacji zabiegów dokonać zmiany rodzaju powierzchni w SILP na: „objęte szczególną ochroną – SZCZ CHR”.
7	Proponuję na wstępie zarządzenia w tytule „w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 200 Jeleniewo PLH200001” zamienić na zapis „w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Jeleniewo PLH200001” lub zamieścić taki zapis w którymś paragrafie zarządzenia.	Wójt Gminy Suwałki	Uwaga nie została uwzględniona. Przyjęta w tytule konsultowanego dokumentu nazwa obszaru Natura 2000 jest poprawna. Ponadto wskazuje się, że w uzasadnieniu do zarządzenia z dnia 30 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001, status przedmiotowego obszaru został wyjaśniony w sposób wystarczający poprzez wskazanie, iż jest to projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000.

12. Literatura

- Baza „Inwent” – 2007: Inwentaryzacja PGL LP – inwentaryzacja siedlisk i gatunków wykonana przez Lasy Państwowe na gruntach w zarządzie LP.
- Baza SILP – aktualna na okres sporządzania projektu PZO.
- Białokoz W., 1999: Biebrzański Park Narodowy - plan ochrony: operat ochrony ekosystemów wodnych.
- Chybowski Ł. i in. 2002: Zmiany składu ichtiofauny rzeki Czarnej Hańczy, IRŚ Olsztyn.
- Ciechanowski H., Sachanowicz K., Kokurewicz T. 2007 - Rate otundrstimated? The distribution and abudance of the pond bat *Myotis dasycene* in Poland. Lutra 50(2):107-134
- Chętnicki W. 2003-2008: Instytut Biologii, Uniwersytet Białostocki
- Dane z odłowów kontrolnych na rz. Czarna Hańcza i jez. Szelmęt Wielk. PZW Białystok, Gosp. Ryb. PZW w Suwałkach
- Herbich J. (red.) 2004: Wody słodkie i torfowiska-Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 poradnik metodyczny t. II, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Herbich J. (red.), 2004: Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska i zarośla-Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- poradnik metodyczny t. V, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Inwentaryzacja BULiGL 2007 – inwentaryzacja siedlisk i gatunków wykonana przez BULiGL poza gruntami Lasów Państwowych.
- Inwentaryzacja przyrodnicza w Nadleśnictwie Suwałki (baza Inwent).
- Klimaszyk P. 2004. Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion. – W: Wody słodkie i torfowiska Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 2: 59-71. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Kokurewicz T. 2002: Operat ochrony kolonii rozrodczej nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme* (Boie, 1825) w Jeleniewie k. Suwałk (w: „Plan ochrony nocka łydkowłosego w Polsce”, materiał dla MŚ, unpubl.).
- Life in UK Rivers, 2003: Monitoring watercourses characterised by Ranunculion fluitantis and Callitricho-Batrachion vegetation communities. Conserving Natura 2000 Rivers Monitoring Series No 11, English Nature, Peterborough, s.30.
- Matuszkiewicz J. M., 2002: Zespoły leśne Polski, PWN, Warszawa.
- Matuszkiewicz W., 2001: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, PWN, Warszawa.
- Matuszkiewicz W. 2008; Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., 1995, *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000*. Arkusz 4, IGiPZ PAN, Warszawa.

- Matuszkiewicz J.M. (red.) 2007. Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski. Warszawa, Monografie IGiPZ PAN 8.
- Mróz W. (red.) 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.
- Operat rybaki Jeziora Szelment Wielki, Grzegorz Pul, PZW Białystok, listopad 2006.
- Pawlaczyk P., Derlacz P., Mróz W. i in. 2004: Nieleśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 mogące występować w Lasach Państwowych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Pawlaczyk P., Herbich J., Holeksa J., Szwagrzyk J. 2003: Rozpoznawanie siedlisk przyrodniczych na podstawie opisu taksacyjnego lasu. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Pawlikowski P. 2008. Distribution and population size of the threatened fen orchid *Liparis loeselii* (L.) Rich. in the Lithuanian Lake District (NE Poland). Botanika – Steciana 12: 53-59
- Pawlikowski P., 2003-2008: Zakład Botaniki Środowiskowej, Uniwersytet Warszawski (dane Suwalskiego Parku Krajobrazowego - niepublikowane).
- Perzanowska J., Kujawa-Pawlaczyk J. 2004. Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*). – W: J. Herbich (red.), Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 3: 117–139. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków, 2005: Zespół ekspertów (m.in. Danielewicz W., Pawlaczyk P., Borsiak J.), GIOŚ Warszawa.
- Puchalski W. 2004. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. W: *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny*. Jacek Herbich (red.). T. 2: Wody słodkie i torfowiska. Warszawa: Ministerstwo Środowiska: 96–108.
- Rydell J., Bach L., Dubourg-Savage M.J. et al. 2010: Bat mortality at wind turbines in northwestern Europe, *Acta Hironopterologica*, 12(2) 261-274.
- Sokołowski A.W. 1980. *Zbiorowiska leśne północno-wschodniej Polski*. Monogr. Botan., 60: 1–205.
- Sokołowski A.W. 2006. *Lasy północno-wschodniej Polski*. Warszawa, CILP.
- Strzałka M., Kozakiewicz K., Postawa T., 1996: Wstępne wyniki badań zagęszczenia nietoperzy żerujących nad różnymi typami jezior w Wigierskim Parku Narodowym. W: Aktualne problemy ochrony nietoperzy w Polsce, (red. B.W. Wołoszyn. Publikacje Centrum Informacji Hironopterologicznej ISEZ PAN Kraków: 123-133).
- Świerubska T.: Materiały archiwalne i bieżące Suwalskiego Parku Krajobrazowego.
- Wojciechowski H., Kasprzyk K., Jefimov K., 1999: Pierwsze stwierdzenie kolonii rozrodczej noca łydkowłosego *Myotis dasycene* (Boie 1925) na terenie Polski. Materiały Konferencyjne-XII Konferencji Chironopterologicznej, Białejewo: 5-7.XI. 1999 PTOP „Salamandra”, Poznań.
- Wyniki inwentaryzacji miejsc zimowania nietoperzy w piwnicach ziemnych w miejscowości Prudziszki, Suchodoły, Białorogi (15 luty 2010 r.). (od: T. Kokurewicz).

13. Dokumentacja fotograficzna Jeleniewo PLH200001

Fot. 1. Podwodne łąki ramienicowe (fot. A. Markiewicz, 2006)

Fot. 2. Włosienicznik rzeczny (fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 3, 4. Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) (fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 5. Bliźniczka psia trawka (*Nardus stricta* L.)

Fot. 6. Krzyżownica zwyczajna (*Polygala vulgaris* L.)

(fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 7. Rajgras wyniosły (*Arrhenatherum elatius* L.)

(fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 8. Żurawina błotna (*Oxycoccus palustris* Pers.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 9. Bagno zwyczajne (*Ledum palustre* L.)

Fot. 10. Welnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium* L.)

Fot. 11. Turzyca dzióbkowata (*Carex rostrata* L.)
(fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 12, 13. Nizinne torfowiska zasadowe ze stanowiskami kruszczyka błotnego (*Epipactis palustris* L.) (fot. K. Jabłońska, 2011)

Fot. 14. Zarastające starorzecze (Fot. M. Falencka-Jabłońska, 2011)

Fot. 15. Bory i lasy bagienne (fot. R. Paluch, 2011)

Fot. 16. Łęg źródliskowy (fot. R. Paluch, 2011)

Fot. 17. Grąd subkontynentalny (fot. R. Paluch, 2011)

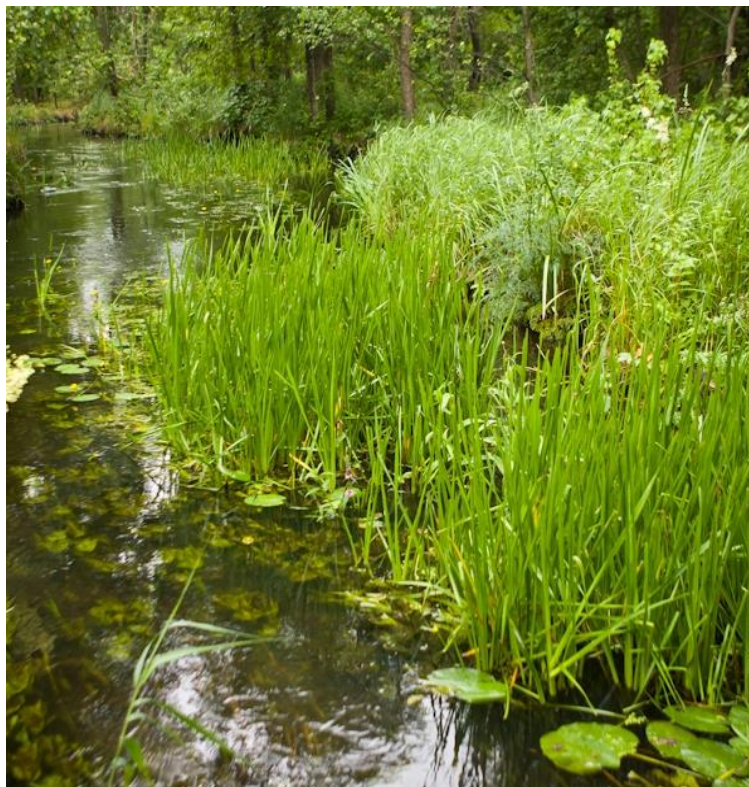
Fot. 18. Nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*) (źródło: R. Żur)

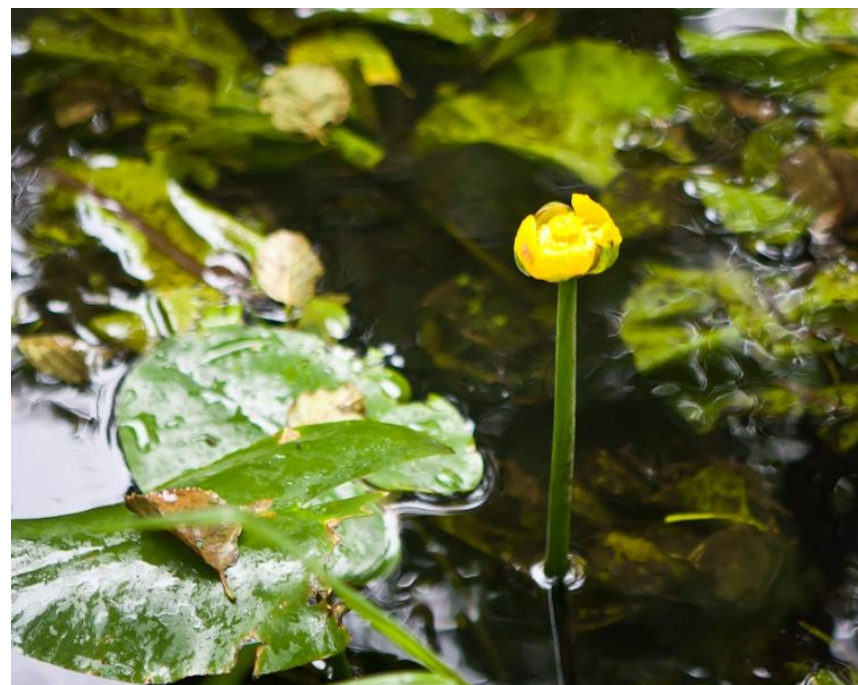
Fot. 19. Kościół parafialny w Jeleniewie – siedziba kolonii *M. dasycneme* (Fot. A. Rachwald, 01.07.2011)

Fot. 20. Lipienik Loesela (Fot. K. Jabłońska, 2011 r.)

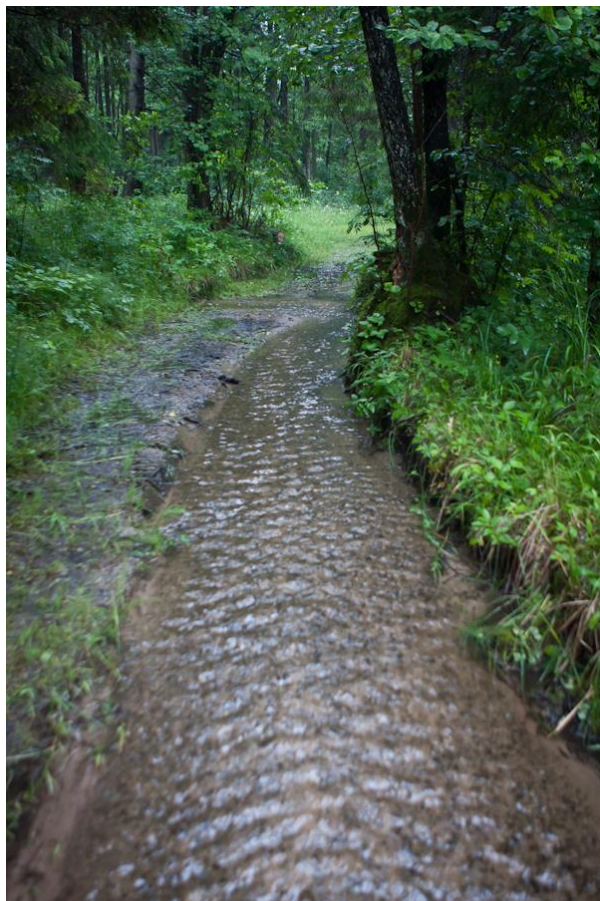
Fot. 21. Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne - 3150-2 (fot. K. Jabłońska, 02.07.2011 r.)

Fot. 22 Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne - 3150-2 (fot. K. Jabłońska, 02.07.2011 r.)

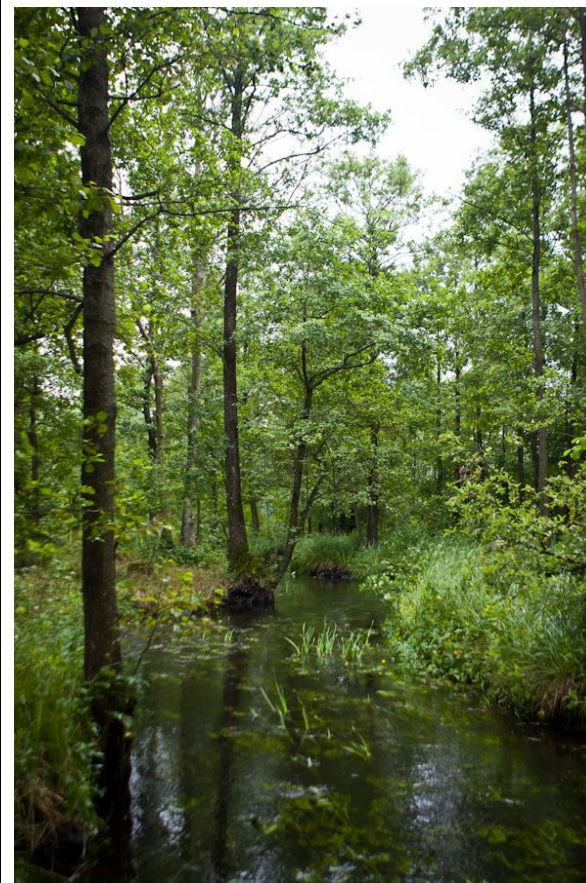
Fot. 23. Kościół w Jeleniewie – miejsce występowania kolonii *M. dasycneme* (Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

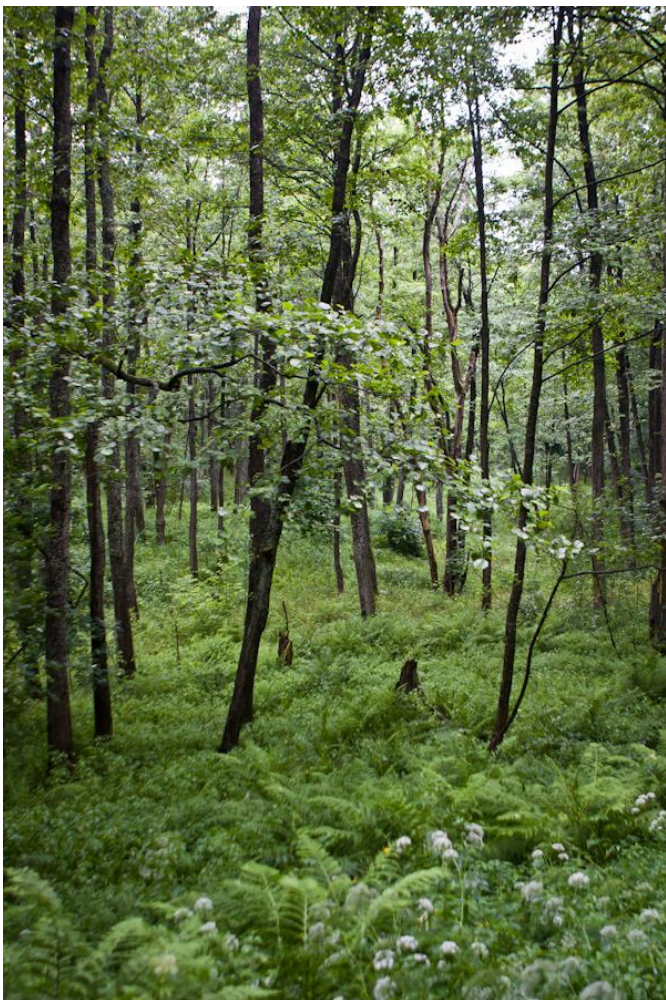
Fot. 24. Łęg olszowo-jesionowy (*Alnenion*) (Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

Fot. 25. Łęg olszowo-jesionowy (*Alnenion*)
(Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

Fot. 26. Łęg olszowo-jesionowy (*Alnenion*)
(Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

Fot. 27. Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze **mlak**, turzycowisk i mechowisk - **7230** (Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

Fot. 28. **Kruszczyk błotny** (*Orchis palustris*) – charakterystyczny element torfowisk nakredowych (Fot. K. Jabłońska, 02.07.2011)

Fot. 29. Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea* – 3140
(Fot. A. Markiewicz, arch. Suwalskiego Parku Krajobrazowego)

Zespół realizatorów Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001

dr Małgorzata Falencka-Jabłońska – koordynator PZO

dr Aleksander Rachwald – ekspert EUROBATS

dr inż. Rafał Paluch – ekspert siedliska leśne

mgr inż. Grzegorz Pul – ekspert ichtiofauna

mgr inż. Wojciech Lomber – ekspert GIS

mgr inż. Krzysztof Furmanek – ekspert GIS

mgr inż. Magdalena Lewkowicz – ekspert GIS

14. Wykaz załączników

Załącznik nr 1. Aktualny SDF obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001

Załącznik nr 2. Mapa obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001

Załącznik nr 3. Mapa rozmieszczenia przedmiotów ochrony z lokalizacją działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Jeleniewo PLH200001